

จากความศรัทธาอันแรงกล้าสู่แรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมนามธรรม

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาทัศนศิลป์ ภาควิชาทัศนศิลป์
คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2561
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

FROM STRONGEST FAITH TO INSPIRATION FOR ABSTRACT PAINTING CREATION

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Fine and Applied Arts in Visual Arts

Department of Visual Arts

Faculty of Fine and Applied Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2018

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	จากความสำเร็จอันแข็งแกร่งกล้าสู้แรงบันดาลใจในการ สร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมนามธรรม
โดย	นายชาธิฟ ต่อเล็บ
สาขาวิชา	ทัศนศิลป์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	รองศาสตราจารย์จิระพัฒน์ พิตรปรีชา

คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต

.....	คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์
(ศาสตราจารย์ ดร.บุษกร บิณฑสันต์)	
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์	
.....	ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์สุขุมล เล็กสวัสดิ์)	
.....	อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(รองศาสตราจารย์จิระพัฒน์ พิตรปรีชา)	
.....	กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ปริญญา ตันติสุข)	

CHULALONGKORN UNIVERSITY

ชาร์ฟ ต่อเล็บ : จากความศรัทธาอันแรงกล้าสู่แรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงาน
จิตรกรรมนามธรรม. (FROM STRONGEST FAITH TO INSPIRATION FOR
ABSTRACT PAINTING CREATION) อ.ที่ปรึกษาหลัก : รศ.จิระพัฒน์ พิตรปรีชา

ในปัจจุบัน ความเจริญก้าวหน้าของวัดมณีมีความสำคัญภายในจิตใจของบุคคลมากยิ่งขึ้น ความศรัทธาต่อพระเจ้ากลับค่อย ๆ เสื่อมถอย นำมาสู่การกระทำอย่างไรเหตุผลและขาดการยับยั้ง การล่มสลายภายในจิตใจ และสังคมที่วุ่นวาย ผลงานวิจัยเรื่อง ‘จากความศรัทธาอันแรงกล้าสู่แรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมนามธรรม’ ทำขึ้นเพื่อเรียกร้องให้ผู้คนหันกลับรำลึกถึงความศรัทธาต่อพระเจ้าเป็นเจ้าอีกครั้ง เป็นการเรียกร้องผ่านการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมนามธรรมของผู้วิจัย

‘จากความศรัทธาอันแรงกล้าสู่แรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมนามธรรม’ เป็นผลงานวิจัยสร้างสรรค์ที่ได้รับแรงบันดาลใจจากความศรัทธาอันแรงกล้าของผู้วิจัยที่มีต่อพระเจ้า ผ่านการศึกษาความศรัทธาในบริบทต่างๆ และการศึกษาศิลปะนามธรรมสู่การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมนามธรรมส่งเสริมจริยธรรม

กระบวนการวิจัยเริ่มจากการศึกษาความศรัทธาในประเด็นเรื่อง ความหมาย บริบทของศาสนา และบริบทของบุคคลสำคัญ เมื่อศึกษาแล้ว ผู้วิจัยพบความลึกซึ้งที่สามารถเชื่อมโยงกับความศรัทธาอันแรงกล้าของตัวเอง คือ ความศรัทธาแห่งศาสนาอิสลาม จากนั้นได้ทำการศึกษาศิลปะนามธรรม เพื่อทำความเข้าใจถึงกระบวนการทางจิตรกรรมในการถ่ายทอดความศรัทธาในรูปแบบนามธรรม และได้ศึกษาศิลปะอิสลาม ผู้วิจัยพบว่าอักษรอาหรับวิจิตร (Islamic Art Calligraphy) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งจากศิลปะอิสลาม เป็นสัญลักษณ์ในการถ่ายทอดความศรัทธาแห่งศาสนาอิสลาม จากความศรัทธาอันแรงกล้าสู่การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมนามธรรม จึงเป็นการสร้างสรรค์ด้วยอักษรอาหรับวิจิตร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

สาขาวิชา ทัศนศิลป์
ปีการศึกษา 2561

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก

6086712035 : MAJOR VISUAL ARTS

KEYWORD: Faith, Islam, Abstract Art, Islamic Art, Islamic Calligraphy

Sharif Toleb : FROM STRONGEST FAITH TO INSPIRATION FOR ABSTRACT PAINTING
CREATION. Advisor: Assoc. Prof. JIRAPAT PITPREECHA, M.A.

Cogitate the present, the advancement of materialism has been influencing our lives and mentality more than ever, which results in a descending faith in god within human in this modern era. Distanced from god, the souls went adrift can lead to numerous unthoughtful behaviours and, at the end of the day, is an initial to havoc systems. The research “From the Strongest Faith to an Inspiration for Abstract Painting Creation” is conducted to create awareness and recall the rightful faith in god through abstracting painting by the researcher.

“From the Strongest Faith to an Inspiration for Abstract Painting Creation” Is a creative research which is directly influenced by a strong faith in god of the researcher through a study of faith in different contexts and forms, and through a study of abstract painting. As an outcome is an ethical abstract painting.

The research process starts from a study of “faith” in different context: a vocabulary, a context used in religion and important people. The researcher has found that the strongest faith of the researcher is the faith in Islam. The researcher then study abstract art to understand the process to deliver the sense of “faith” in an abstract manner, The researcher then pursue this study in Islamic Art. The study has found that Islamic Art Calligraphy, which is a part of Islamic Art, is a symbol to address Islamic faith. “From the Strongest Faith to an Inspiration for Abstract Painting Creation” is then displayed on a creation of Islamic Calligraphy.

Field of Study: Visual Arts

Student's Signature

Academic Year: 2018

Advisor's Signature

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้ไม่สามารถสำเร็จล่วงไปได้หากขาดแนวทางและการให้ความรู้จากอาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ระพีพัฒน์ พิตรปรีชา ซึ่งท่านคอยให้คำแนะนำตลอดการทำงานวิจัยรวมถึงคอยตักเตือนเรื่องกำหนดการส่งงานให้นิสิตส่งงานได้ตรงตามเวลาอยู่เสมอ

ขอขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ปริญญา ตันติสุข หนึ่งในคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้คอยให้คำชี้แนะในการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมนามธรรมแก่นิสิต

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์สุขุมล สารเกษตริน ผู้คอยให้คำแนะนำนิสิตในการจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จนสำเร็จล่วง

ขอขอบพระคุณ ดร.ทัศนีย์ สมเสียง ผู้คอยเป็นที่ปรึกษาและเป็นกำลังใจให้นิสิตผลักดันตนเองจนสำเร็จหลักสูตรปริญญาโท

ขอขอบพระคุณ คุณแม่ คุณพ่อ พี่ๆ และภรรยา ที่คอยเป็นกำลังใจและคอยให้การสนับสนุนในการทำวิจัยฉบับนี้ และขอขอบคุณเพื่อนๆ น้องๆ ทุกคนสำหรับคำแนะนำ คำปรึกษาและกำลังใจตลอดการจัดทำงานวิจัย

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่างานวิจัยฉบับนี้จะเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่มีความสนใจในการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมนามธรรมจากความศรัทธาอันแรงกล้า และจะก่อให้เกิดคุณค่าแก่วงการทัศนศิลป์สืบต่อไป คุณความดีอันเกิดจากรายงานฉบับนี้ ผู้ศึกษาขออุทิศให้แก่คณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาทัศนศิลป์ให้แก่ผู้วิจัยทั้งในอดีตและปัจจุบัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ชาříฟ ต่อเลีบ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญภาพ	ฌ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์	1
1.3 ขอบเขตการทำงาน	2
1.4 วิธีดำเนินการวิจัย.....	2
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	2
บทที่ 2 ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย.....	3
ส่วนที่ 1 ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความศรัทธา.....	3
1.1. ความหมายของความศรัทธา.....	3
1.2. ความศรัทธาในบริบทของศาสนา	5
1.3 ความศรัทธาในบริบทของบุคคล	9
ส่วนที่ 2 ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมนามธรรม	20
2.1. ศิลปะนามธรรม (Abstract Art)	20
2.2. ศิลปะอิสลาม	32
ส่วนที่ 3 องค์ประกอบศิลป์ในการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมนามธรรม.....	42
3.1. เนื้อหา	42

3.2. ทักษะธาตุ (Visual Elements).....	45
3.3. สรุปองค์ประกอบศิลป์ในการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมนามธรรม	47
ส่วนที่ 4 สรุป.....	48
บทที่ 3 การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมนามธรรม	49
1. ขั้นตอนการเตรียมงานก่อนการสร้างสรรค์.....	49
1.1 การเก็บข้อมูล	49
1.2. การเลือกใช้วัสดุ.....	54
2. ขั้นตอนการปฏิบัติงาน.....	55
2.1. การทำภาพต้นแบบ (Sketch).....	55
2.2. การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมนามธรรม	56
สรุปขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมนามธรรม.....	60
บทที่ 4 การพัฒนาผลงาน	61
1. ช่วงที่ 1	61
1.1. ผลงานจิตรกรรม Respect 1 (2560).....	61
1.2. ผลงานจิตรกรรม Respect 2 (2560)	61
1.3. ผลงานจิตรกรรม The opposite side (2560)	62
1.4. ผลงานจิตรกรรม อย่าด่วนตัดสินผู้อื่น (2560).....	63
1.5. ผลงานจิตรกรรม Respect 8 (2560)	64
ช่วงที่ 2.....	64
2.1. ผลงานจิตรกรรม The flower of peace (ดอกไม้แห่งสันติ, 2561).....	65
2.2. ผลงานจิตรกรรม 4.0 Flower (ดอกไม้ 4.0, 2561)	67
2.3. ผลงานจิตรกรรม ดวงใจ (2561)	67
2.4. ผลงานจิตรกรรม Seen (2561)	69
2.5. ผลงานจิตรกรรม Pray 5 Times a Day (2561)	69

2.6. ผลงานจิตรกรรม อดทน (2561)	70
ช่วงที่ 3.....	71
3.1. ผลงานจิตรกรรม หลักปฏิบัติทั้ง 5 ประการ (2561).....	71
3.2. ผลงานจิตรกรรม ปลายทางของความศรัทธา (2561).....	73
3.3. ผลงานจิตรกรรม Over Faith (2561)	73
3.4. ผลงานจิตรกรรม ล้น (2561)	74
4. ผลงานศิลปนิพนธ์ “จากความศรัทธาอันแรงกล้าสู่แรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงาน จิตรกรรมนามธรรม	74
4.1. ผลงานศิลปนิพนธ์ ถึงผู้ติดตาม (To The Follower) (2562).....	74
4.2. ผลงานศิลปนิพนธ์ เปลือก (The Cover)	76
4.3. ผลงานศิลปนิพนธ์ Be Balance (2562)	77
4.4. ผลงานศิลปนิพนธ์ Only Faith will survive (2562).....	78
4.5. ผลงานศิลปนิพนธ์ Remind (2562)	79
5. การวิเคราะห์และอภิปรายผล.....	80
บทที่ 5 สรุป.....	81
บรรณานุกรม.....	82
ประวัติผู้เขียน.....	85

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 1: Dr.Zakir Naik.....	5
ภาพที่ 2: Khalil Gibran (1913).....	10
ภาพที่ 3: Mohandas Karamchand Gandhi	12
ภาพที่ 4: Rabindranath Tagore	15
ภาพที่ 5: Bird in Space (1928).....	22
ภาพที่ 6: Kandinsky (1913 or earlier).....	24
ภาพที่ 7: “Haystacks” by Claude Monet (1891)	25
ภาพที่ 8: Composition IV (1911).....	25
ภาพที่ 9: Wassily Kandinsky, Composition V (1911).....	27
ภาพที่ 10: Composition VIII (1923).....	30
ภาพที่ 11: Composition X (1939).....	31
ภาพที่ 12: Quran Ottoman Turkey, 1687-8.	34
ภาพที่ 13: ลวดลายพรรณพฤกษา (Arabesque).....	35
ภาพที่ 14: ลวดลายเรขาคณิต (Geometry).....	35
ภาพที่ 15: Muhaqqaq Basmala: Calligraphy by Seyit Ahmet Depeler, tezhip by Lutfiye Depeler. (2013).....	36
ภาพที่ 16: ผู้วิจัยเข้าร่วมสัมมนา “Islamic Illumination Workshop By Asma Salma” ณ ประเทศมาเลเซีย วันที่ 20 ตุลาคม พ.ศ.2560.....	37
ภาพที่ 17: ตัวอย่างการสร้างสรรค์ลวดลายอาราเบสก์ด้วยการใช้สีทอง.....	38
ภาพที่ 18: Hasan Celebi.....	39
ภาพที่ 19: ผลงานอักษรอาหรับวิจิตรของเซอร์อาบี.....	39
ภาพที่ 20: Wissam Shawkat.....	41

ภาพที่ 21: The Eyes of Letters.....	42
ภาพที่ 22: การสร้างสรรค์อักษรจีนในรูปทรงกลม (2560).....	45
ภาพที่ 23: ภาพตัวอย่างการแบ่งพื้นที่ในการสร้างสรรค์งานอักษรอาหรับวิจิตรและลวดลายประดับ 46	
ภาพที่ 24: “New Geometry 2” by Wissam Shawkat	47
ภาพที่ 25: คัมภีร์กุรอาน (Quran).....	49
ภาพที่ 26: ตัวอย่างหนังสือชะดีษ บันทึกลงโดย อิหม่ามบุคอรี แปลโดย อาจารย์อรุณ บุญชม	51
ภาพที่ 27: ตัวอย่างสื่อออนไลน์ สอนโดย ซิดดิก มุฮัมหมัดสออีต (2561)	52
ภาพที่ 28: การเดินทางร่วมกับสถาบันศิลปะอิสลาม (ประเทศไทย) เพื่อศึกษางานเขียนกุรอาน ปัตตานี และลวดลายศิลปะมลายู ณ จังหวัดปัตตานี (2560).....	52
ภาพที่ 29: ผู้วิจัยเดินทางศึกษาการสร้างสรรค์ลวดลายศิลปะอิสลาม ณ ประเทศมาเลเซีย “Islamic Illumination Workshop By Madam Asma Salma” (2560).....	53
ภาพที่ 30: ผู้วิจัยเดินทางศึกษาศิลปะอิสลาม ณ วิทยาลัยเรสตู (Restu Collage) ในหลักสูตร Mushaf Art (ศิลปะการทำคัมภีร์กุรอาน) เมือง Shah Alam ประเทศมาเลเซีย (2559)	53
ภาพที่ 31 (ซ้าย) : ตัวอย่างม้วนผ้าใบสำหรับงานจิตรกรรม (Canvas) (globalsources, 2019)	54
ภาพที่ 32 (ขวา) : ตัวอย่างสื่ออะคริลิก (Acrylic) (modulor, 2019)	54
ภาพที่ 33: แบบร่างผลงานสร้างสรรค์ ‘Remind’ (2562).....	55
ภาพที่ 34: ภาพต้นแบบผลงานจิตรกรรมนามธรรม ‘Remind’ (2562)	55
ภาพที่ 35: ภาพอุปกรณ์การทำงาน	56
ภาพที่ 36: ผู้วิจัยลงสีรองพื้นผ้าใบ และลอกภาพต้นแบบลงบนผืนผ้าใบ	57
ภาพที่ 37: ผู้วิจัยใช้แอร์บรัชในการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมนามธรรม.....	58
ภาพที่ 38: ผู้วิจัยลงสีผลงานด้วยการใช้พู่กัน	58
ภาพที่ 39: ผู้วิจัยลงมือปิดทองผลงาน.....	59
ภาพที่ 40: ผลงานจิตรกรรมนามธรรม ‘Remind’	60
ภาพที่ 41: Respect 1 (2560)	61
ภาพที่ 42: Respect 2 (2560)	62

ภาพที่ 43: The opposite side (2560).....	62
ภาพที่ 44: อย่าด่วนตัดสินผู้อื่น (2560).....	63
ภาพที่ 45: Respect 8 (2560)	64
ภาพที่ 46: The flower of peace (ดอกไม้แห่งสันติ, 2561).....	65
ภาพที่ 47: 4.0 Flower (ดอกไม้ 4.0, 2561)	67
ภาพที่ 48: ดวงใจ (2561).....	68
ภาพที่ 49: Seen (2561)	68
ภาพที่ 50: Pray 5 Times a Day (2561).....	70
ภาพที่ 51: อดทน (2561).....	71
ภาพที่ 52: หลักปฏิบัติทั้ง 5 ประการ (2561).....	72
ภาพที่ 53: ปลายทางของความศรัทธา (2561).....	73
ภาพที่ 54 (ซ้าย) : Over Faith (ผู้วิจัย, 2561).....	74
ภาพที่ 55 (ขวา) : ล้น (ผู้วิจัย, 2561)	74
ภาพที่ 56: ผลงานศิลปนิพนธ์ ถึงผู้ติดตาม (To The Follower) (2562)	75
ภาพที่ 57: ผลงานศิลปนิพนธ์ เปลือก (The Cover, 2562)	76
ภาพที่ 58: ผลงานศิลปนิพนธ์ Be Balance (2562).....	77
ภาพที่ 59: ผลงานศิลปนิพนธ์ Only Faith will survive (2562).....	78
ภาพที่ 60: ผลงานศิลปนิพนธ์ Remind (2562)	79

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบัน ผู้วิจัยพบว่าความศรัทธาของผู้คนต่อพระเจ้านั้นค่อยๆ เสื่อมถอย ความเจริญทางวัตถุค่อยๆ กลืนกินความศรัทธาไปจากผืนแผ่นดิน เต็มเต็มแทนด้วยความเสื่อมถอยทางจริยธรรมมากขึ้นในทุกวัน การทะเลาะบนท้องถนน การข่มเหงจากผู้มีอำนาจ การเห็นดีเห็นงามกับผู้กระทำ ความผิด การให้ความคุ้มครองผู้กระทำผิดมากกว่าจะลงโทษ จริยธรรมอันดีงามที่ถูกกลืนและถูกมองเป็นเพียงนิทานงมฉาย ผู้คนให้ความสำคัญกับการงานที่มั่นคงในวันนี้มากกว่าการค้นหาทางนำของชีวิต เรากำลังสูญเสียคุณค่าทางจิตใจเหลือเพียงคุณค่าที่สามารถจับต้องได้เท่านั้น สิ่งเหล่านี้ทำให้ทุกชีวิตต่างเร่งรีบสร้างความสำเร็จจากกองเงิน ซึ่งมีคุณค่าได้เพียงในโลกใบนี้ ดวงตาของเรากำลังมืดบอดไปตามแสงสีของยุคสมัย แล้ววันหนึ่งเหล่าเด็กที่ตาบอดจะสอนสิ่งใดแก่ลูกหลานของพวกเขา เมื่อพวกเขาไม่เคยเห็นคุณค่าอย่างแท้จริง ความตึงตังนั้นหาใช่สิ่งซึ่งอยู่ภายนอกแต่เป็นสิ่งที่เริ่มต้นจากภายใน นั่นคือ การรู้จักสำนึกในคุณงามความดี และสำนึกดังกล่าวจะเติบโตขึ้นได้ เมื่อภายในจิตใจของบุคคลดำรงไว้ซึ่ง ‘ความศรัทธาต่อพระเจ้า’

‘ความศรัทธาต่อพระเจ้า’ เป็นความดีสูงสุด เป็นความบริสุทธิ์ทางจิตใจเมื่อได้รำลึกถึง และเป็นเหมือนดังตัวกระตุ้นให้บุคคลหันกลับสู่ความตึงตังภายในจิตใจ ทุกชีวิตที่ถูกสร้างล้วนมีสำนึกแห่งความดีอยู่ภายในจิตใจ ไม่ว่าจะชีวิตของบุคคลผู้นั้นจะหลงผิดหรือผิดเพี้ยนไปทางใดหากเขายังคงไว้ซึ่งจิตใจที่ยึดถือในความศรัทธาต่อพระเจ้า ความตึงตังจะยังคงอยู่กับบุคคลผู้นั้น การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมนามธรรมเป็นหนึ่งในหนทางการสร้างความตระหนักแก่บุคคลผู้ชมงานศิลปะ ในการร่วมรำลึกถึงความศรัทธาต่อพระเจ้า

1.2 วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความศรัทธาต่อพระเจ้าผ่านเรื่องความหมาย ศาสนา และปรัชญาวิเคราะห์และตีความเพื่อสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมนามธรรมส่งเสริมจริยธรรม
2. เพื่อศึกษาการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมที่ได้รับแรงบันดาลใจจากความศรัทธาอันแรงกล้าต่อพระเจ้า
3. เพื่อสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมนามธรรมที่ได้รับแรงบันดาลใจจากความศรัทธาอันแรงกล้าต่อพระเจ้า

1.3 ขอบเขตการทำงาน

นำเสนอเรื่องความศรัทธาอันแรงกล้าต่อพระผู้เป็นเจ้าของ ผ่านผลงานจิตรกรรมในรูปแบบของ ศิลปะนามธรรม

1.4 วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาและรวบรวมข้อมูลของความศรัทธาอันแรงกล้าต่อพระเจ้า ก่อนประมวลสู่ภาพ ผลงานสร้างสรรค์
2. รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลผลงานจิตรกรรมที่สร้างสรรค์
3. สร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม
4. สรุปผลการดำเนินงาน
5. นำเสนอผลงานวิจัยเป็นรูปเล่ม

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ผลงานจิตรกรรมนามธรรมที่ได้รับแรงบันดาลใจจากความศรัทธาอันแรงกล้าต่อพระเจ้า
2. ผู้ชมรู้สึกถึงความศรัทธาต่อพระเจ้า ผ่านผลงานสร้างสรรค์จิตรกรรมนามธรรม
3. สามารถนำองค์ความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลนำไปประยุกต์ใช้ในการ สร้างสรรค์ทางด้านจิตรกรรมต่อไป

บทที่ 2

ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

“จากความศรัทธาอันแรงกล้าสู่แรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมนามธรรม”
เมื่อนำมาวิเคราะห์สามารถที่จะแบ่งข้อมูล ซึ่งได้รวบรวมออกมาเป็น 4 ส่วน ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความศรัทธา

ส่วนที่ 2 ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมนามธรรม

ส่วนที่ 3 องค์ประกอบศิลป์ในการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมนามธรรม

ส่วนที่ 4 สรุปข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความศรัทธา

ความศรัทธาหรือความเชื่ออย่างแรงกล้านั้นมีทั้งต่อบุคคล ต่อวัตถุ ไปจนถึงต่อปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ แต่ความศรัทธาในที่นี้ต้องการกล่าวถึง “ความศรัทธาต่อพระเจ้า” เพราะความศรัทธาต่อพระเจ้า หมายถึงการคำนึงถึงผู้สร้าง การกระทำที่ระลึกถึงผู้สร้างนั้นคือความกตัญญู ส่งผลให้การกระทำของบุคคลมีเป้าหมายเพื่อความดีงาม ในขั้นตอนการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความศรัทธาต่อพระเจ้า ผู้วิจัยได้แบ่งขั้นตอนการรวบรวมข้อมูลออกเป็น 3 ข้อ ได้แก่

1.1. ความหมายของความศรัทธา

1.2. ความศรัทธาในบริบทของศาสนา

1.3. ความศรัทธาในบริบทของบุคคล

ทั้งสามข้อเพื่อสร้างฐานความเข้าใจในความศรัทธาอันแรงกล้าต่อพระเจ้าก่อนนำสู่การวิเคราะห์และการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมนามธรรม

1.1. ความหมายของความศรัทธา

คำว่าศรัทธานั้นมีความหมายอยู่ในตัวคำเอง โดยความหมายดังกล่าวขึ้นอยู่กับผู้นิยามจะตีความและมอบความหมายใดแก่คำดังกล่าว ด้วยความหลากหลายของการตีความ การค้นหาความหมายทางภาษาไทยจึงได้อ้างอิงจากหนังสือพจนานุกรมแปล ไทย-ไทย ของราชบัณฑิตยสถาน

พ.ศ.2554 และสำหรับการค้นหาความหมายทางภาษาอังกฤษได้อ้างอิงจากพจนานุกรม Thai-English: NECTEC's Lexitron-2 Dictionary กับ oxforddictionaries.com. สื่อทั้ง 3 ได้รับการรับรอง และเผยแพร่อย่างกว้างขวางทั้งในประเทศและต่างประเทศ

ผู้วิจัยได้เริ่มด้วยการศึกษาคำศัพท์ เพื่อเข้าใจในความคิดทางภาษาไทยในคำว่า “ศรัทธา” ราชบัณฑิตยสถาน (2554) ให้ความหมายว่า ‘ความเชื่อ, ความเลื่อมใส’ ความเชื่อและความเลื่อมใส ในตรงนี้มีได้ระบุต่อสิ่งใดเป็นจำเพาะ เจาะจง แต่ในความหมายของความเชื่อ ศาตราจารย์รัชช ปุณโณ ทก (1937–2013) ศาสตราจารย์ภาษาไทย สาขาภาษาและอักษรโบราณ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ได้กล่าวถึงความเชื่อไว้ว่า “ความเชื่อ คือ การยอมรับอันเกิดอยู่ในจิตสำนึก ของมนุษย์ต่อพลังอำนาจเหนือธรรมชาติ ที่เป็นผลดีหรือผลร้ายต่อมนุษย์นั้นๆ หรือสังคมมนุษย์นั้นๆ แม้ว่าพลังอำนาจเหนือธรรมชาติเหล่านั้น ไม่สามารถที่จะพิสูจน์ได้ว่าเป็นความจริง แต่มนุษย์ในสังคม หนึ่งยอมรับและให้ความเคารพเกรงกลัวสิ่งเหล่านี้” (วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี(ลำปาง), มป)

กล่าวได้ว่าความเชื่อเป็นการยอมรับในสิ่งหนึ่งสิ่งใดว่าเป็นความจริง แม้สิ่งนั้นยังไม่อาจพิสูจน์ ได้ถึงการมีอยู่ และสิ่งซึ่งมีอาจพิสูจน์ได้นั้นมีอำนาจเหนือธรรมชาติทั้งปวง

ลำดับต่อมาคำว่าศรัทธาทางภาษาอังกฤษ ผู้วิจัยได้นำคำว่าศรัทธาแปลเป็นศัพท์ภาษาอังกฤษ ได้คำว่า faith, believe in. (Thai-English: NECTEC's Lexitron-2 Dictionary, 2562) จากคำแปล Faith ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาความหมายต่อ โดยหาข้อมูลจาก oxforddictionaries ให้ความหมาย ‘Faith’ ไว้ 2 ความหมาย อันได้แก่

- Complete trust or confidence in someone or something.
- Strong belief in the doctrines of a religion, based on spiritual conviction rather than proof.

จากข้อมูล ความหมายของความศรัทธาทางภาษาอังกฤษเช่นเดียวกับความหมายทาง ภาษาไทย ความศรัทธาคือความเชื่อ ต่างแต่เพียงเน้นย้ำถึงความหนักแน่นและความบริสุทธิ์ใจ (complete trust) กล่าวได้ว่าความศรัทธาทางภาษาอังกฤษเป็นความเชื่อที่แรงกล้า

ภาษาไทยให้ความหมายความศรัทธาเป็นความเชื่อ โดยมีได้ระบุเจาะจงว่าเชื่อในสิ่งใด ขยาย ความโดยศาสตราจารย์รัชช ได้ความว่า การยอมรับต่อพลังอำนาจซึ่งอยู่เหนือธรรมชาติ โดยมีอาจ พิสูจน์ได้ ภาษาอังกฤษได้ให้ความหมายศรัทธาในทิศทางเดียวกัน นั่นคือ ความเชื่อ แต่เป็นความเชื่อที่ แรงกล้า และบริสุทธิ์ใจ ฉะนั้นแล้วจากข้อมูลทั้งสองจึงกล่าวได้ว่า ความหมายของความศรัทธา คือ

ความเชื่ออย่างแรงกล้าต่อพลังอำนาจซึ่งอยู่เหนือทุกสรรพสิ่ง

1.2. ความศรัทธาในบริบทของศาสนา

คำว่า ศาสนา มีรากศัพท์มาจากคำว่า Religio (ภาษาละติน) หมายถึง หน้าที่ โดยมุ่งหมายให้ผู้ปฏิบัติทำตามคำสอน ราชบัณฑิตยสถาน (2554) ให้ความหมายศาสนาว่า “ลัทธิความเชื่อของมนุษย์เกี่ยวกับการกำเนิดและสิ้นสุดของโลก หลักศีลธรรมตลอดจนลัทธิพิธีที่กระทำตามความเชื่อนั้นๆ ” เมื่อกล่าวถึงการกำเนิดและสิ้นสุดของโลก เราย่อมนึกถึงพลังอำนาจซึ่งอยู่ทุกสรรพสิ่ง นิยามของพลังดังกล่าวย่อมไม่พ้นผู้สร้าง นั่นคือ พระเจ้า กระนั้นสิ่งเหล่านี้ก็ไม่อาจพิสูจน์ได้ด้วยทฤษฎีใด เป็นเพียงความเชื่อในจิตใต้สำนึกของมนุษย์ แต่ความเชื่อเหล่านี้รวมตัวอย่างมีเป้าหมายและเกิดเป็นอารยธรรมสืบทอดจนถึงปัจจุบัน สร้างคุณค่าและความเจริญรุ่งเรืองให้กับสังคมและประเทศชาติสืบมา

ซาคีร์ นาอิก (Zakir Naik, 1965 - Present) นายแพทย์และนักบรรยายธรรมชาวอินเดีย ผู้มีความจำเป็นเลิศ สามารถจดจำคำสอนในคัมภีร์ของแต่ละศาสนาได้อย่างแม่นยำ เช่น คัมภีร์อุปนิษัตของชาวฮินดู คัมภีร์ไบเบิลของชาวคริสต์ เป็นต้น โดยเฉพาะในบทคำสอนเกี่ยวกับพระเจ้าและพระศาสดา และได้เขียนหนังสือเพื่อเชิญชวนผู้คนหันกลับสู่ความศรัทธาต่อพระผู้เป็นเจ้า หนึ่งในหนังสือของนาอิก The Concept of GOD In Major Religions ได้เขียนอธิบายถึงศาสนาไว้ว่า

ภาพที่ 1: Dr.Zakir Naik

ที่มา : Wikipedia, 2019

“ความเชื่อในอำนาจควบคุมที่เหนื้อมนุษย์โดยเฉพาะในองค์พระเจ้า หรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ได้รับ การเชื่อฟังและเคารพสักการะ” (ชาภิรุ นาอิก, 2557, น. 6) ได้ความว่า ศาสนา คือ กลุ่มความเชื่อ หรือลัทธิของมนุษย์เกี่ยวกับพระเจ้าหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ได้รับการเคารพสักการะจากมนุษย์

ผู้วิจัยกล่าวถึงความศรัทธาในบริบทของศาสนาที่ยึดมั่นในพลังอำนาจซึ่งอยู่เหนือทุกสรรพสิ่ง เพื่อทำความเข้าใจในความศรัทธามากขึ้น ศาสนาดังกล่าว ได้แก่ ศาสนาฮินดู ศาสนายิว ศาสนาคริสต์ และศาสนาอิสลาม

1.2.1. ศาสนาฮินดู (Hinduism)

ศาสนาฮินดู (Hinduism) หนึ่งในศาสนาที่เก่าแก่ที่สุดในโลก ชาวฮินดูไม่นิยมเรียก ศาสนาของตัวเองว่า ศาสนาฮินดู แต่จะนิยมเรียกว่า สนาตนธรรม หมายถึง “คำสอนอันเป็นนิรันดร์” (เมเรดิท และอิกแมน, 2558, น.12) คัมภีร์ในศาสนาฮินดูบันทึกด้วยภาษาสันสกฤต (Sanskrit) ประกอบด้วยคัมภีร์ภควัดคีตา (Bhagavad Gita) คัมภีร์อุปนิษัท (Upanishads) และชุดคัมภีร์พระเวท (Vedas) ซึ่งถือว่าศักดิ์สิทธิ์ที่สุดสำหรับชาวฮินดู (ดร.ชาภิรุ นาอิก, 2557) ถึงแม้ผู้คนจะมองว่า ศาสนาฮินดูนั้นนับถือเทพเจ้าหลายองค์ แต่หากศึกษาในคัมภีร์ของศาสนาฮินดูอย่างถ่องแท้จะทราบได้ ว่าแท้จริงแล้วชาวฮินดูนั้นเชื่อและเคารพสักการะในพระเจ้าองค์เดียว (ชาภิรุ นาอิก, 2557, น. 13) คัมภีร์ฤคเวท (Rig Veda Book 8:1:1) หนึ่งในชุดคัมภีร์พระเวทที่เก่าแก่ที่สุดในบรรดาคัมภีร์พระเวท ทั้งหมด และเป็นคัมภีร์ที่ชาวฮินดูถือว่าศักดิ์สิทธิ์ที่สุด กล่าวว่า

“โอ้เพื่อน อย่าเคารพกราบไหว้ผู้ใดนอกไปจากพระองค์ พระองค์องค์เดียว”

ในพรหมสูตรของเวทานตะ (Vedanta) ระบบปรัชญาของอินเดีย เป็นการสอบสวนใน ส่วนสุดท้าย หรือเบื้องปลายของคัมภีร์พระเวท คำว่า “เวทานตะ” แปลว่า ที่สุดของพระเวท หรือ หมายถึงความรู้ที่สูงสุด พรหมสูตรของกลุ่มเวทานตะ คือ “เอก พรหม ทวิติย นาสเต เนท น นาสเต กิณจน” แปลว่า “มีพระเจ้าองค์เดียวเท่านั้น ไม่มีที่สอง ไม่ทั้งหมด ไม่ทั้งหมด ไม่แม้แต่หน่วย” (ชาภิรุ นาอิก, 2557, น. 22)

1.2.2. ศาสนายูดา (Judaism)

ศาสนายูดา (Judaism) เป็นศาสนาเก่าแก่ที่มีอายุยาวนานถึง 4,000 ปี เรียกได้ว่าเป็นศาสนาที่ศรัทธาในพระเจ้าองค์เดียวที่เก่าแก่ที่สุด (เมเรดิท และฮิกแมน, 2558, น. 24) พระเจ้าของศาสนายูดา มีชื่อว่า พระยาห์เวห์ (Yahweh) ผู้ที่นับถือในศาสนายูดาจะเรียกตัวเองว่า ยิว (Jew) ศาสนายูดา มีศาสนานามว่า โมเสส (Moses) ซึ่งเป็นผู้นำชาวยิวหนีออกจากการปกครองของฟาโรห์ผู้กดขี่ (นักโบราณคดีวิทยา หรือ Biblical Archaeologist สันนิษฐานว่าเกิดขึ้นช่วงรัชสมัยของฟาโรห์รามิเซสที่ 2 ปี 1290-1224 ก่อน ค.ศ. (บทความพิเศษข่าวคริสตชน, มป.)) สูดินแดนแห่งพันธสัญญา (The Promised Land) ปัจจุบันคือ ประเทศอิสราเอล ปาเลสไตน์ และเลบานอน เหตุการณ์ดังกล่าวนำมาสู่เทศกาลประจำปีของชาวยิวที่เรียกว่า “ปัสกา” หรือ “Passover” (เพื่อรำลึกถึงคืนที่พระเจ้าผู้ทำลายล้างละเว่นบุตรของอิสราเอลทั้งหลาย และช่วยให้พวกเขาหนีรอดจากพันธนาการในอียิปต์เข้าสู่ดินแดนแห่งพันธสัญญา) และท่านยังเป็นผู้ส่งผ่านวาระของพระเจ้ามาสู่ชาวยิว หรือที่รู้จักกันในนามว่า บัญญัติสิบประการ (Ten Commandments) คัมภีร์ของชาวยิวมีชื่อว่า คัมภีร์ทานาค (Tanakh) เป็นชุดคัมภีร์มีจำนวน 24 เล่ม ภายหลังคัมภีร์ทานาคได้กลายเป็นที่มาของคัมภีร์ไบเบิล (ภาคพันธสัญญาเก่า)

ความศรัทธาของชาวยิวในพระเจ้าองค์เดียวได้มีกล่าวไว้ในคัมภีร์ไบเบิลภาคพันธสัญญาเก่า หรือพันธสัญญาเดิม ฉบับเฉลยธรรมบัญญัติ (Deuteronomy 6:4) มีคำพูดภาษาฮีบรูตอนหนึ่ง ศาสดาโมเสสได้กล่าวว่า

“โอ้ คนอิสราเอล จงฟังเถิด พระยาห์เวห์ พระยาห์เวห์เท่านั้นทรงเป็นพระเจ้าของเรา”

ภาษาฮีบรูแปลตรงตัวว่า พระยาห์เวห์ทรงเป็นพระเจ้าของเรา พระยาห์เวห์องค์เดียว เมื่อตีความในข้อความดังกล่าว จะพบความศรัทธาที่ยึดถือในพระเจ้าองค์เดียว จากหนังสือ The Concept of God In Major Religions ของนาอิก ตีความว่า

“โอ้ คนอิสราเอล พระเจ้า พระเจ้าของเราเป็นพระเจ้าองค์เดียว”

1.2.3. ศาสนาคริสต์ (Christianity)

ศาสนาคริสต์หรือในภาษาอังกฤษว่า “Christianity” รากศัพท์ของคำว่าคริสต์มีที่มาจากคำว่า เมสสิยาห์ (Messiah จากภาษากรีก) หมายถึง “ผู้ที่ทรงเจิมตั้งไว้” พระเจ้าในศาสนาคริสต์ชื่อว่า พระยาห์เวห์ (Yahweh) เช่นเดียวกับศาสนายิว เพราะคัมภีร์ไบเบิลภาคพันธสัญญาเก่าของคริสต์อ้างอิงจากคัมภีร์ทานาคของศาสนายิว ผู้นับถือศาสนาคริสต์เรียกว่า “ชาวคริสต์” ชาวคริสต์มีศาสนานามว่า พระเยซู (Jesus) หรืออีกชื่อว่า อีซา (Izza) ชาวคริสต์ศรัทธาในคำสอนของพระศาสดา โดยเชื่อว่าพระเยซูเป็นพระบุตรของพระเจ้าผู้เป็นเจ้าของจำแลงมาในร่างของมนุษย์ คำสอนของศาสนาคริสต์บันทึกไว้ในคัมภีร์ไบเบิล แบ่งออกเป็น 2 ภาค ได้แก่ ภาคพันธสัญญาเก่า (ภาคพันธสัญญาเดิม) และภาคพันธสัญญาใหม่ ภาคพันธสัญญาเดิมบันทึกด้วยอักษรฮีบรู ภาคพันธสัญญาใหม่บันทึกด้วยอักษรกรีก ชาวคริสต์มีความศรัทธาเช่นเดียวกับชาวยิว นั่นคือ ศรัทธาในพระเจ้าองค์เดียว ดังคำกล่าวของพระ-เยซูซึ่งได้กล่าวทวนสิ่งที่โมเสส ได้กล่าวไว้ ภาคพันธสัญญาใหม่ (มาระโก 12:29)

“พระบัญญัติอันดับแรกคือ โอ คนอิสราเอล จงฟังเถิด
องค์พระผู้เป็นเจ้าของเราเป็นพระเจ้าองค์เดียว”

1.2.4. ศาสนาอิสลาม (Islam)

รากศัพท์ของคำว่าอิสลาม มาจากคำว่า “สลาม (Salam)” ซึ่งแปลว่า สันติ ส่วนคำว่า อิสลามมีความหมายว่า ความสันติที่เกิดขึ้นจากการนอบน้อมยอมตนต่อพระประสงค์ของพระเจ้าผู้เป็นเจ้าของ ผู้นับถือศาสนาอิสลามเรียกว่า ‘มุสลิม (Muslim)’ ซึ่งหมายถึง ผู้ยอมจำนน คำว่าจำนนในที่นี้หมายถึง จำนนต่อพระเจ้าผู้เป็นเจ้าของ คือ อัลลอฮ์ (Allah) พระองค์เป็นผู้ทรงสร้างของทุกสรรพสิ่ง ทั้งที่มองเห็นและมองไม่เห็น ทรงส่งศาสดามาเพื่อตักเตือนมนุษย์ให้หวนรำลึกถึงพระองค์ รู้จักกันในนามของ ศาสดามุฮัมมัด (Muhammad) ศาสนาอิสลามถือว่ามุฮัมมัดเป็นศาสดาคนสุดท้ายที่พระเจ้าส่งลงมายังโลก ดังคำกล่าวปฏิญาณตนของชาวมุสลิมว่า

أشهد ألا إله إلا الله، وأشهد أن محمداً رسول الله

(อ้อ-หะ-ตุ-อัล-ลา-อิ-ลา-ฮะ-อัล-ลี้ล-ลอฮฺ มุ-ฮัม-หมัด-ตุล-ร่อ-ฮู-ลูล-ลอฮฺ)

“ข้าพเจ้าขอปฏิญาณว่าไม่มีพระเจ้าอื่นใดนอกจากอัลลอฮ์ และมุฮัมมัดเป็นศาสนทูตของพระองค์”

สรุปความศรัทธาในบริบทของศาสนา ล้วนกล่าวถึงความศรัทธาต่อผู้ปกครองหนึ่งเดียว นั่นคือ พระเจ้า แม้พระนามของพระองค์จะถูกเรียกต่างกันไปในแต่ละศาสนา แต่ในทุกศาสนาที่กล่าว ล้วนกล่าวถึงพระเจ้าผู้เป็นหนึ่งเดียว

ศาสนาฮินดู : ในคัมภีร์พระเวท “พระเจ้าองค์เดียว ไม่มีผู้ใดสมควรได้รับการกราบไหว้นอกจากพระองค์ โลกนี้ไม่มีอะไรหากปราศจากพระองค์ มันยังคงอยู่ตราบใดที่พระองค์มันไว้ โลกไม่สามารถดำรงอยู่ได้ชั่วขณะโดยการปฏิเสธพระองค์” (อุปนิษัต)

ศาสนายูดาห์ : จากบัญญัติ 10 ประการของโมเสส “พระเยโฮวาห์เป็นพระเจ้าในฟ้าสวรรค์และบนแผ่นดินเบื้องล่างหาพระเจ้าอื่นใดอีกไม่เลย” (เฉลยธรรมบัญญัติ 4:39)

ศาสนาคริสต์ : คำกล่าวของพระเยซู กล่าวว่า “ท่านเรียกเราว่าประเสริฐทำไม? พระเยซูตรัสถามคนนั้น ไม่มีใครประเสริฐเว้นแต่พระองค์เดียวเท่านั้น” (มาระโก)

ศาสนาอิสลาม : คำสอนในคัมภีร์อัลกุรอาน “พระองค์ทรงเป็นองค์ปฐม และทรงเป็นองค์สุดท้าย และทรงเปิดเผยและทรงเร้นลับ และพระองค์เป็นผู้ทรงรอบรู้ทุกสิ่ง” (บทที่ 57 วรรค 3)

ความศรัทธาในบริบทของศาสนา นั้นคือ ความศรัทธาอันแรงกล้าซึ่งอยู่เหนือการพิสูจน์ ในความศรัทธาของทุกศาสนาล้วนมีคำกล่าว “พระองค์เดียว” จากหนังสือ “ท่านรู้จักพระเจ้าแล้วหรือ?” ของอรุณ บุญชม นักวิชาการอิสลาม “การรู้จักพระเจ้าจะทำให้เกิดความรู้สึกอันสูงส่ง กระตุ้นความรู้สึกที่ดีงาม เพาะเลี้ยงนิสัยการกลัวพระเจ้า ส่งเสริมให้แสวงหาแต่กิจกรรมที่ดีและมีเกียรติ และจะทำให้ห่างไกลจากกิจกรรมที่ด้อยต่ำและเสื่อมเสีย” การสอนให้มุ่งความศรัทธาไปที่ความดีงามอันยิ่งใหญ่และบริสุทธิ์ คือ การส่งเสริมให้กระทำความดีเพื่อเป็นที่ชื่นชมต่อพระองค์

จากข้อมูลได้ความว่า ความศรัทธา คือ **ความเชื่ออันแรงกล้าถึงการมีอยู่ของพระเจ้า** คำสอนที่พระเจ้าประทานลงมา และการมาของพระศาสดา

1.3 ความศรัทธาในบริบทของบุคคล

บุคคลในที่นี้หมายถึงบุคคลสำคัญที่ได้รับการยอมรับจากทั่วโลก เรียกกันว่า “นักปราชญ์” หมายถึง ผู้รู้ ผู้มีปัญญา (ราชบัณฑิตยสถาน, 2562) ผู้แสวงหาสัจจะ (ความจริง) ของชีวิต คำจำกัดความสำหรับนักปราชญ์ คือ “การคิดในเรื่องความคิด” จนกลายเป็นทฤษฎีทางความคิด กลายเป็นศาสตร์ที่รู้จักกันในนาม “ปรัชญา” หรืออีกชื่อว่าศาสตร์แห่งการค้นหาความจริง

ปรัชญาหากแปลตามพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ความว่า “วิชาว่าด้วยหลักแห่งความรู้และหลักแห่งความจริง” ภาษาอังกฤษใช้คำศัพท์ว่า philosophy ซึ่งมาจากการสมาสคำ 2 คำของกรีกโบราณ ได้แก่คำว่า ฟิโลส แปลว่า ความรัก และคำว่า โซเฟีย แปลว่า ความรู้ เมื่อนำทั้งสองมารวมจะได้ความว่า ความรัก หรือความปรารถนาจะเข้าถึงความรู้ ความปรารถนาที่จะค้นหาความจริง ความรู้ทางศาสตร์ของปรัชญาจึงเหมือนดั่งน้ำที่ผ่านการกรองมาแล้วนับครั้งไม่ถ้วน

ผู้วิจัยค้นคว้าผ่านบรรดานักปราชญ์ เพื่อต้องการทราบในความศรัทธาต่อพระเจ้า คือ ความจริงสูงสุดของความศรัทธาหรือไม่ บุคคลสำคัญดังกล่าว ได้แก่ คาลิล ยิบราน มหาตมะคานธี และ รพินทรนาถ ฐากูร ทั้ง 3 ล้วนเป็นบุคคลสำคัญมีอิทธิพลทางความคิดต่อผู้คน

1.3.1 คาลิล ยิบราน (Khalil Gibran, 1883-1931)

ภาพที่ 2: Khalil Gibran (1913)

ที่มา : Wikipedia, 2019

เกิดที่เมืองบชูเอรี (Bsharri) ประเทศเลบานอน ใน ค.ศ.1883 และเสียชีวิตที่นิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกา ในค.ศ.1931 (คาลิล ยิบราน, 2559, น. 152) ยิบรานเป็นนักคิด นักกวี นักเขียน และศิลปินผู้สร้างสรรค์ ยิบรานสร้างสรรค์ผลงานเขียนด้วยท่วงทำนองแห่งความศรัทธา งานประพันธ์ของยิบรานคือการตั้งคำถามต่อทุกสรรพสิ่ง ซึ่งเป็นสรรพสิ่งอันใกล้ชิดกับทุกชีวิต แล้วมอบคำตอบด้วยความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง สำหรับผู้วิจัยผลงานของยิบรานเปรียบได้ดั่งท่วงทำนองของ

ความคิด และปัญญา

ผลงานวรรณกรรมของยิบรานเป็นที่นิยมอ่านกันทั่วโลก จนได้รับการแปลอ่านไม่น้อยกว่า 20 ภาษา ไม่ว่าจะเป็นเรื่อง ทรายและฟองคลื่น, น้ำตาและรอยยิ้ม, คำครุ, ธิดาแห่งหุบเขา, สวนศาศดา, ผู้เบิกทาง ฯลฯ แต่ที่ได้รับการแพร่หลายมากที่สุดได้แก่ ปรัชญาชีวิต (The Prophet, Gibran, 2016) เป็นหนังสือที่ขายดีที่สุดตลอดมา วรรณกรรมของคาลิลได้รับการยกย่องทั่วโลกจนได้รับสมญานามว่า วิลเลียม เบลก (William Blake: นักกวีและนักวาดภาพชาวอังกฤษ) แห่งศตวรรษที่ 20 หรือในอีกชื่อว่า “ครูที่รัก” สำหรับประชาชนชาวตะวันออก (คาลิล ยิบราน, 2559) ยิบรานกล่าวถึงความศรัทธาและศาสนาในงานเขียน ปรัชญาชีวิต (คาลิล ยิบราน, 2559, น. 122-123) ความว่า

“ศาสนานั้นมิใช่การกระทำทั้งหมดและความค้ำึงทั้งหมดดอกหรือ
และนอกจากนั้นศาสนามิใช่การกระทำ หรือ ความค้ำึง แต่เป็นความซาบซึ้ง สนทน่ห้
อันผุดขึ้นมามิหยุดหย่อนในดวงวิญญาณ แม้ขณะเมื่อมือบดหิน หรือถือไม้กวาดอยู่ดอกหรือ
ใครบ้าง ที่แยกความศรัทธาออกจากการกระทำของตนเองได้
หรือแยกความเชื่อมั่นออกจากการอาชีพของตนได้
ใครบ้าง ที่จะแผ่โม่งยามออกตรงหน้าได้ และกล่าวว่า “ตอนนีสำหรับพระเป็นเจ้า
ตอนนีสำหรับตนเอง สิ่งนี้สำหรับวิญญาณ และสิ่งนี้สำหรับร่างกายของเรา”
โม่งยามทั้งหมดของเธอนั้น เป็นประดุจปีกกระพือผ่านเวหาจากอวตมันสู่อวตมัน”

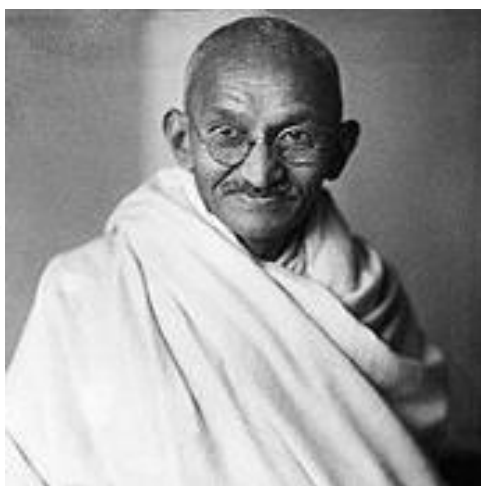
จากบทความผู้วิจัยมีความเห็นว่า ความศรัทธาคือโม่งยามของชีวิต เช่นดั่งชีวิตคือโม่งยามของความศรัทธา ไม่สามารถแยกออกจากกัน หากแยกออกชีวิตนั้นจักหายไปจากโม่งยามเช่นเดียวกับที่โม่งยามนั้นจักหายไปจากชีวิต เป็นความผูกพันที่มีอาจแยกจาก ยิบรานยังได้กล่าวถึงพระเจ้าในงานเขียนของเขา ความว่า

“และถ้าเธอต้องการบรรลุถึงพระเป็นเจ้า ก็อย่าทำตนเป็นผู้ขบปัญหา
ขอเพียงมองไปรอบ ๆ ตัว และเธอก็จะเห็นพระองค์ทรงเล่นหัวอยู่กับลูกหลานของเธอ”

(คาลิล ยิบราน, 2559, น. 124-125)

บทความบอกถึง พระเจ้าทรงอยู่เหนือความคิดและเหตุผลของมนุษย์ มีเพียงความศรัทธาอันบริสุทธิ์ใจเท่านั้นจึงจะสามารถใกล้ชิดและสัมผัสได้ถึงการมีอยู่ของพระองค์

1.3.2 มหาตมะคานธี (Mahatma Gandhi, 1869-1948)

ภาพที่ 3: Mohandas Karamchand Gandhi

ที่มา : Wikipedia, 2019

รพินทรนาถ ฐากูร(Rabindranath Tagore : ค.ศ1861-1941) มหากวี ผู้นำทางจิตวิญญาณของอินเดีย และผู้เป็นเจ้าของรางวัลโนเบลสาขาวรรณกรรม มีชื่อเสียงก้องโลกเป็นผู้ขนานนาม “มหาตมะ (Mahatma)” ให้กับชายร่างเล็กนามว่า โมहनทาส การามจันทร์ คานธี (Mohandas Karamchand Gandhi) จนเป็นที่รู้จักกันว่า “มหาตมะคานธี” คำว่า มหาตมะ แปลว่า “ผู้มีจิตวิญญาณอันสูงส่ง” หรือ “ผู้มีจิตวิญญาณอันยิ่งใหญ่” (กรรณา-เรื่องอุไร กุศลาสัย, 2554, น. 6) คานธีเป็นผู้คิดหลักการ “อหิงสา (Non Violence)” หรือหนทางแห่งความสันติทั้งปวง **อหิงสา คือ การยอมรับในความจริงว่า ความจริงนั้นไม่มีหนึ่งเดียว ความจริงที่แต่ละคนพบอาจไม่เหมือนกัน** เมื่อสามารถยอมรับในความจริงดังกล่าวได้ความขัดแย้งระหว่างความเห็นต่างหรือต่างความจริงย่อมไม่เกิด เมื่อไม่เกิดย่อมไม่มีการหักล้าง การทำลายกัน มีเพียงความสันติ หลักอหิงสานำพาบุคคลสู่ สัจธรรม (ความจริง) ของโลก

คานธีได้พยายามนำหลักการอหิงสาไปใช้กับทุกอย่างในชีวิต เช่น ในด้านสังคม อหิงสา คือการสร้างความสามัคคีแบบใจประสานใจ ในด้านการศึกษา อหิงสา คือ การศึกษาเพื่อสร้างปัจเจกผู้นิยมสันติให้แก่สังคม และในด้านที่สำคัญที่สุดได้แก่ด้านการเมือง ท่านได้กล่าวว่า “ผู้ที่พูดว่าศาสนาไม่เกี่ยวกับการเมืองนั้น เป็นผู้ที่ไม่ทราบความหมายของศาสนา สำหรับข้าพเจ้าแล้ว การเมืองที่ปราศจากหลักธรรมของศาสนา เป็นเรื่องของความโสมมที่ควรสละละทิ้งเสียเป็นอย่างยิ่ง การเมืองเป็นเรื่องของประเทศชาติ และเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิภาพของประเทศชาตินั้น ต้องเป็นเรื่องของผู้ที่มีศีลธรรมประจำใจ เพราะฉะนั้น เราจึงต้องนำเอาศาสนจักรไปสถาปนาไว้ในวงการเมืองด้วย” (กรรณ-เรื่องอุไร กุศลาสัย, 2554, น. 7) และนั่นนำท่านสู่ความสำเร็จในทางการเมือง ท่านกลายเป็นผู้มีอิทธิพลทางความคิดของผู้นำอย่างมาร์ติน ลูเธอร์ คิง จูเนียร์ (Martin Luther King Jr., 1929–1968) เนลสัน แมนเดลา (Nelson Mandela, 1918-2013), อองซานซูจี (Aung San Suu Kyi, 1945) และแม้แต่บารัค โอบามา (Barack Obama, 1961) (กรรณ-เรื่องอุไร กุศลาสัย, 2554, น. 6)

คานธีไม่เคยแอบอ้างว่าเป็นผู้ค้นพบหลักการอหิงสา อ้างอิงจากวาทะอันโด่งดัง “ข้าพเจ้าไม่ได้มีอะไรใหม่มาสอนโลก ความจริงและอหิงสาเป็นคำสอนเก่าแก่ที่มีมานานนมดุจขุนเขา” กระนั้นคานธีก็เป็นผู้นำหลักอหิงสามาประยุกต์ใช้อย่างแยบยล เพื่อช่วยเหลือสังคมและเพื่อนมนุษย์ (นารายณ์ เตชชาย, 2557, น. 156)

คานธีช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์มากมายด้วยหลักการแห่งอหิงสา (สันติวิธี) นำชาวอินเดียในสหภาพแอฟริกาใต้ ลุกขึ้นต่อต้านรัฐบาลผิวขาวด้วยสันติวิธี จนรัฐบาลผิวขาวยอมคืน “สิทธิ์ความเป็นคน” ให้แก่ชาวผิวดำเท่าเทียมชาวผิวขาว นำชาวอินเดียเรียกร้องอิสรภาพด้วยสันติวิธีจากสหราชอาณาจักร จนในที่สุดประเทศเจ้าอาณานิคมอย่างสหราชอาณาจักรยอมคืนอิสรภาพให้แก่ประชาชนชาวอินเดียทั้งชาติ (กรรณ-เรื่องอุไร กุศลาสัย, 2554, น. 7) วีรกรรมของท่านล้วนเปี่ยมด้วยความศรัทธาและยึดมั่นในหนทางแห่งความสันติ

มหาตมะคานธี ยกย่องและเชิดชูในความศรัทธา วาทะของท่านมากมายที่พยายามให้เพื่อนมนุษย์เห็นคุณค่าของความศรัทธา ดังคำกล่าวที่ว่า

“ศรัทธาเท่านั้นคือดวงอาทิตย์แห่งชีวิต”

(กรรณา-เรื่องอุไร กุศลาสัย, 2554, น. 396)

“ศรัทธาที่ไม่มีวันเสื่อมคลาย

แต่กลับเจริญยิ่งขึ้นทุกวัน

ย่อมนำไปสู่การบรรลุสัมฤทธิ์ธรรม”

(กรรณา-เรื่องอุไร กุศลาสัย, 2554, น. 339)

“หากขาดศรัทธาในพระเป็นเจ้า ข้าพเจ้าคงจะคลุ้มคลั่งไปนานแล้ว”

(กรรณา-เรื่องอุไร กุศลาสัย, 2554, น. 352)

“หากถามว่าพลังนี้ให้คุณหรือให้โทษ? ข้าพเจ้าเห็นว่าล้วนแต่มีคุณ

เพราะข้าพเจ้ามองเห็นว่า ในความตายยังมีชีวิต ในความเท็จยังมีความจริง ในความมืดยังมีแสงสว่าง

ข้าพเจ้าจึงสรุปว่าพระเจ้าของข้าพเจ้าคือชีวิต ความจริง และแสงสว่าง พระองค์ทรงเป็นพระเจ้าอันสูงสุด”

(นารายณ์ เดชชาย, 2557, น. 176)

ในเวลาต่อมาราวปี ค.ศ.1928 คานธีค้นพบว่าคำว่า “ความจริงคือพระเจ้า” สื่อความรู้สึกของเขามีสู่พระเจ้าได้ดีกว่า และพบว่าความจริงเป็นชื่อเรียกพระเจ้าที่เห็นได้ชัดที่สุด (นารายณ์ เดชชาย, 2557, น. 176)

1.3.3. รพินทรนาถ ฐากูร (Rabindranath Tagore, 1861-1941)

เรื่องอุไร-กรรณา กุศลาสัย, (2547, น. 20) “บางท่านเรียกว่า ฐากูร ฐากูล ฐักกูร ฐักกูร บางท่านก็เรียกว่า ตะกอร์ หรือตากอร์ จึงขอถือโอกาสเรียนชี้แจงให้ทราบ ณ ที่นี้ ว่าท่านอาจจะเรียกได้ตามแต่ถนัด เพราะเนื้อแท้แล้ว ความหมายของชื่อสกุลของท่านมหากวีผู้นี้ไม่อาจเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างอื่นได้ นอกจาก เทวรูปหรือพระผู้เป็นเจ้า ซึ่งอาจจะใช้ศัพท์ว่า ภูกกระ ฐะ หรือ ฐักกูระ ก็ได้ เป็นฉายานามของพระศิวะหรือพระอิศวร ซึ่งต่อมาชาวอินเดียใช้เติมท้ายชื่อบุคคลสำคัญๆที่มีเกียรติคุณเด่นๆเพื่อบ่งให้ประจักษ์ถึงคุณธรรมความดีของบุคคลนั้นๆ อันเป็นที่ยกย่องนับถือของประชาชน”

รพินทรนาถ ฐากูรเป็นบุตรคนที่ 14 ในจำนวนพี่น้องทั้ง 15 คน และเป็นบุตรชายคนที่ 9 ของท่านเทเวศรนาถ ฐากูร (ค.ศ.1817-1905) บิดาของรพินทรนาถเป็นที่รู้จักของคนทั่วไป ซึ่งเรียกท่านว่า ‘มหาฤๅษี’ เพราะท่านเป็นผู้ศึกษาและปฏิบัติธรรมอย่างจริงจัง มารดาของรพินทรนาถมีชื่อว่า ศรทา เทวี (สิ้นชีวิต ค.ศ.1875) ฐากูรเกิดที่คฤหาสน์โชราสังโก เมืองกัลกัตตา เมื่อวันที่ 7 พฤษภาคม ค.ศ.1861 ท่านเติบโตในบ้านที่มีบรรยากาศของวัฒนธรรมอินเดียโบราณ เพราะโชราสังโกเป็นศูนย์กลางของการฟื้นฟูศิลปวิทยาของแคว้นเบงกอลแห่งศตวรรษที่ 19 (Rabindranath Tagore, 2558, น. 122) โดยท่านบิดาเป็นนักปฏิรูปศาสนาและสังคมที่จริงจังมาก (Rabindranath Tagore, 2554, น. 8)

ภาพที่ 4: Rabindranath Tagore
ที่มา : nobelprize, 2019

ฐากูรเติบโตมาด้วยความศรัทธาบนพื้นฐานของเอกเทวนิยม (Monotheism) เนื่องด้วยบิดาของท่านไม่เห็นด้วยกับการบูชารูปเคารพ และยึดถือในพรหมธรรม ทำให้ความศรัทธาของฐากูรเปลี่ยนความศรัทธาที่ไม่อิงต่อรูปเคารพ ในค.ศ.1884 เมื่อฐากูรอายุได้ 23 ปี ท่านรับหน้าที่เป็นเลขานุการของ อทิพรหมสมาช ในจดหมายถึง ซี.เจ.โอ คอนเนลล์ (C. J. O' Donnell, 1850-1934) ผู้รับผิดชอบการสำรวจสำมะโนประชากร ฐากูรขอให้เขาระบุว่า อทิพรหมสมาชเป็น ‘ศาสนาฮินดูประเภทเทวนิยม’ (Rabindranath Tagore, 2558, น. 123)

ถึงแม้บิดาของฐากรจะมีลัทธิและความศรัทธาที่แน่นอน นั่นคือ ศาสนาพราหมณ์ แต่สำหรับฐากรแล้ว ท่านไม่เคยยึดติดความคิดของท่านที่ความเชื่อใดความเชื่อหนึ่ง ดังข้อความว่า “มีผู้ร้องขอให้ข้าพเจ้าเปิดเผยทัศนะด้านศาสนา เหตุผลหนึ่งที่ข้าพเจ้ารู้สึกถึงเลื่อมใสที่พอจะพูดเรื่องนี้ คือ ข้าพเจ้ามิได้เข้าสู่ศาสนาของข้าพเจ้าโดยผ่านประตูแห่งการยอมรับอย่างว่านอนสอนง่ายต่อความเชื่อใดความเชื่อหนึ่ง หรือเพราะบังเอิญเกิดในศาสนานั้น ข้าพเจ้าเกิดในครอบครัวที่เป็นผู้บุกเบิกการฟื้นฟูศาสนายิ่งใหญ่ศาสนาหนึ่งในประเทศของเรา โดยอิงถ้อยคำของปราชญ์อินเดียในคัมภีร์อุปนิษัท(เป็นคัมภีร์ของศาสนาฮินดู เนื้อหาเป็นหลักธรรม หรือคำสอนอันลึกซึ้ง นับเป็นส่วนสุดท้ายของวรรณกรรมพระเวท) แต่เนื่องจากบุคลิกภาพที่มีลักษณะเฉพาะของข้าพเจ้า จึงเป็นไปได้ที่ข้าพเจ้าจะยอมรับคำสอนของศาสนาใดๆเพียงเพราะคนรอบตัวข้าพเจ้าเชื่อว่าเป็นความจริง ดังนั้นความคิดของข้าพเจ้าจึงได้รับการบ่มเพาะในบรรยากาศแห่งเสรีภาพ เสรีภาพจากความครอบงำด้วยความเชื่อใดๆ ที่มีบทบาทสำคัญใต้อำนาจเด็ดขาดของคัมภีร์ หรือคำสอนของกลุ่มผู้นับถือศาสนา” (Rabindranath Tagore, 2558, น. 124)

จะเห็นได้ว่าความศรัทธาของท่านนั้นบริสุทธิ์จากความเชื่อของลัทธิใด ๆ ปราศจากการครอบงำของความจริงที่คนรอบข้างต่างก็แสวงหา กระนั้นในความบริสุทธิ์ดังกล่าว ความศรัทธาของท่านก็โหยหาพระเจ้า

เมื่อ ค.ศ.1913 รพินทรนาถ ฐากรกลายเป็นที่รู้จักของคนทั่วโลกจากงานวรรณกรรมของท่าน ซึ่งมีนามว่า คีตาญชลี (Gitanjali) มีความหมายว่า “บทขับร้องบูชา” (Rabindranath Tagore, 2555, น. 12) เป็นการขับร้องบทกวีของนักกวีถึงพระผู้เป็นเจ้าของ หนังสือคีตาญชลีได้รับรางวัลโนเบลจากราชบัณฑิตสถานของประเทศสวีเดน ณ กรุงสตอกโฮล์ม (The Royal Swedish Academy, Stockholm) นับตั้งแต่เริ่มมีการให้รางวัลโนเบลเมื่อปี ค.ศ.1901 เป็นต้นมาจนถึง ค.ศ. 1968 มีชาวเอเชียเพียงคนเดียวเท่านั้นคือ รพินทรนาถ ฐากร ผู้ได้รับรางวัลสาขาวรรณคดี (Rabindranath Tagore, 2555, น. 25)

ดับเบิลยู. บี. เยตส์ (William Butler Yeats, ค.ศ.1865-1939) นักแต่งบทละครชาวไอร์แลนด์ ผู้ได้รับรางวัลโนเบลสาขาวรรณกรรม ใน ค.ศ. 1923 กล่าวถึงเสน่ห์ของคีตาญชลีไว้ว่า “—คำแปลกวีนิพนธ์เหล่านี้ กระตุ้นกระแสโลหิตของผมอย่างที่ผมเคยปรากฏมาหลายปีแล้ว—ผมนำต้นฉบับแปลเหล่านี้ติดตัวอยู่หลายวัน อ่านบนรถไฟ บนชั้นสองของรถประจำทาง และในภัตตาคาร ผมต้องปิดหนังสือบ่อย ๆ ด้วยเกรงคนอื่นจะสังเกตว่า ต้นฉบับนั้นทำให้ผมสะเทือนอารมณ์เพียงใด” (Rabindranath Tagore, 2558, น. 55)

สาเหตุที่ทำให้ท่านสามารถถ่ายทอดบทกวีเหล่านี้และจับใจผู้คน อาจกล่าวได้ว่าเป็น เพราะเหตุการณ์ก่อนการจัดพิมพ์ คีตาณูชลี นั้นท่านสูญเสียมารดาของท่าน (ศรทา เทวี, ค.ศ. 1875) พี่สะใภ้ที่ท่านเคารพนับถือ (กาทัมพารี, ค.ศ. 1884) ภรรยาของท่าน (มฤณาลินี เทวี, ค.ศ. 1875) บุตรีคนที่สอง (เรณุกา, ค.ศ. 1903) บิดาของท่าน (เทเวทรนาถ, ค.ศ. 1905) และบุตรคนสุดท้าย (สมินทรนาถ, ค.ศ. 1907) ตลอดระยะเวลาสั้นๆ ในช่วง 32 ปี ประสบการณ์เกี่ยวกับความตายเหล่านี้ช่วยปรุงแต่งอารมณ์อันละเอียดอ่อนของท่านและช่วยกระตุ้นให้พิจารณาความเป็นจริงที่ขัดแย้งกันของชีวิตด้วยความเบิกบาน และความฉงนสนเท่ห์

คีตาณูชลีเป็นหนังสือบทกวีที่กล่าวถึง นักกวีผู้ร่ำร้องหาพระเจ้า โดยแบ่งออกเป็นบททั้งหมด 103 บท คีตาณูชลี ที่ผู้วิจัยได้นำมาเสนอแปลจากต้นฉบับโดย กรุณา- เรืองอุไร กุศลาสัย (กรุณา กุศลาสัย, ค.ศ. 1920-2009. เรืองอุไร กุศลาสัย, ค.ศ. 1920-2018) ทั้งคู่เป็นนักเขียนบทความและสารคดี เป็นผู้เชี่ยวชาญด้าน ภาษาฮินดี ภาษาสันสกฤต และวัฒนธรรมอินเดีย ผลงานแปล คีตาณูชลีเป็นหนึ่งในผลงานแปลของทั้งสอง

คีตาณูชลี บท 1

“ข้าแต่พระเจ้าผู้เป็นเจ้า ! พระองค์ได้ประทานชีวิตให้แก่ข้าน้อย ชีวิตแล้วชีวิตเล่า
นี่คือความพอพระทัยของพระองค์ นาวาล้านน้อยแห่งร่างของข้านี้ พระองค์ได้ทรงวิดน้ำให้แห้งเหือด
แล้วก็ทรงหลังสายธารแห่งชีวิตใหม่ให้เต็มเปี่ยมลงอีก ครั้งแล้วครั้งเล่า เป็นเช่นนี้อยู่ชั่ววินิจนิตน”
(กรุณา-เรืองอุไร, 2555, น. 65)

คีตาณูชลี บท 4

“ข้าแต่พระเจ้าผู้เป็นชีวิตของสรรพชีวิต!
ข้าน้อยจะพยายามรักษาไว้ซึ่งความบริสุทธิ์แห่งร่างกายและหัวใจ
เพราะข้าน้อยทราบดีว่าสรรพางค์กายของข้าน้อยนี้
เป็นผลอันเนรมิตขึ้นมาด้วยผีพระหัตถ์อันศักดิ์สิทธิ์ของพระองค์โดยแท้”
(กรุณา-เรืองอุไร, 2555, น. 67)

คิตาญชลี บท 38

“ขอให้หัวใจของข้าน้อยได้คร่ำครวญโดยมีรู้หุดว่า “ข้าปรารถนาพระองค์ - พระองค์แต่เพียงผู้เดียว” แล้วความรู้สึกทุกประการที่หันเหจิตใจของข้าน้อยออกไปเสียจากพระองค์ ไม่ว่าจะเป็ในยามทิวาหรือราตรี ก็ยอมเป็ความรู้สึกที่เหลวไหลและว่างเปล่า หาสาระอันใดมิได้เลยแม้แต่น้อย อุปมาดังรัตติกาลเก็บซ่อนความปรารถนาหาแสงสว่างไว้ในความมืดมนเป็ฉันใด อุปไมยก็เป็ฉันนั้น ในห้วงลึกแห่งจิตไร้สำนึกของข้าพระบาท ก็มีแต่เสียงพิไรรำคร่ำครวญว่า

“ข้าปรารถนาพระองค์-พระองค์แต่เพียงผู้เดียว”

พายุร้ายแม้เมื่อกำลังโหมรันห้ำหั่นกับความสงบอย่างสุดแรงเกิด ก็ยังแสวงหาการยุติในท่ามกลางความสงบนั้นฉันใด จิตใจของข้าน้อยนี้ แม้เมื่อกำลังขบถต่อความรักความเมตตาของพระองค์ก็ยังคงคร่ำครวญว่า “ข้าปรารถนาพระองค์-พระองค์แต่เพียงผู้เดียว” ฉันนั้นๆ”

(กรุณา-เรื่องอุไร, 2555, น. 90)

บทกวีคิตาญชลีเป็บทประพันธ์ซึ่งกล่าวได้ว่าเกี่ยวข้องกับความศรัทธาโดยตรง และเป็บทประพันธ์ในเรื่องความศรัทธาที่สั่นคลอนจิตใจของผู้ที่ได้อ่าน และในความศรัทธาดังกล่าวที่สั่นคลอนนั้นคือ ความศรัทธาต่อพระเจ้า กระนั้นคำว่า ‘พระเจ้าเป็เจ้า’ ในที่นี้ผู้แปลกุศลาสัย ได้ให้คำอธิบาย “---ในที่นี้จึงใคร่ขอเรียนให้ท่านผู้อ่านทราบแต่เพียงว่า พระเจ้าเป็เจ้า หรือ God หรือปรมาตมัน ซึ่งท่านรพินทรนาถรำพึงรำพันถึงเป็นักเป็หนาในหนังสือ คิตาญชลี ของท่าน และซึ่งท่านใช้คำสรรพนามในภาษาอังกฤษว่า Thou และ Thee พูดด้วยนั้น ท่านหมายถึงธรรมะ หรือความจริงซึ่งครองโลกอยู่ อันธรรมะ หรือความจริง หรือ God หรือปรมาตมันนี้ ต่างศาสนาต่างปรัชญาก็ตีความหมายและให้ชื่อไปต่าง ๆ กัน ซึ่งเป็นเรื่องยืดยาวสลับซับซ้อน และยังพูดก็ยังมีเรื่องพูดกันได้อีกมาก ฉะนั้นผู้เขียนจึงขอยุติเรื่องพระเจ้าไว้แต่เพียงเท่านี้”

สำหรับคำว่า พระเจ้าเป็เจ้า การตีความขึ้นอยู่กับผู้ตีความ กระนั้นสำหรับผู้แปลเมื่อได้อ้างอิงกับงานที่ได้แปลมาและความหมายของภาษาที่ใช้ ให้การตีความถึงพระเจ้าในที่นี้ว่า “ธรรมะหรือความจริงซึ่งครองโลกอยู่” เมื่อทราบเช่นนี้จึงได้เชื่อมความเข้าใจดังกล่าวกับวาทะก่อนหน้าของมหาตมะคานธี ได้ความว่า “ความจริงคือพระเจ้า” (นารายัน เดชาย, 2557, น. 176) จึงสามารถสรุปได้ว่า บริบทความศรัทธาของฐากูรกับคานธีมีบริบทที่เหมือนกัน นั่นคือ หนทางสู่ความจริง (สัจธรรม)

ความศรัทธาในบริบทของบุคคลนั้นแปรเปลี่ยนไปตามการตีความของแต่ละบุคคล แต่ถึงแม้นิยามของความศรัทธาจะแตกต่างกันไป กระนั้นในบริบททั้งหลายความศรัทธาดังกล่าว คือ ความศรัทธาต่อพระเจ้า หรือความจริงอันเป็นที่สุด

สรุป ได้ความว่า **ความศรัทธา คือ ความเชื่ออย่างแรงกล้าถึงการมีอยู่ของพระเจ้า** และความศรัทธาอย่างแรงกล้าสำหรับผู้วิจัย คือ ความศรัทธาแห่งศาสนาอิสลาม เนื่องด้วยศาสนาอิสลามให้ความเคารพต่อพระองค์อัลลอฮ์ (มวลการสรรเสริญเป็นของพระองค์) เป็นอย่างมาก ชาวมุสลิมเริ่มต้นการทักทายด้วยการรำลึกถึงพระองค์ และดำรงหลักปฏิบัติทางศาสนกิจอยู่เสมอ ดังตัวอย่าง

การยึดมั่นในคำปฏิญาณ “ไม่มีพระเจ้าอื่นใดนอกจากอัลลอฮ์ และมุฮัมมัดเป็นศาสนทูตของพระองค์” หมายถึง การบริสุทธิ์ใจในความศรัทธาทั้ง 6 ประการที่มีต่ออัลลอฮ์ อันได้แก่ ความศรัทธาในพระองค์อัลลอฮ์องค์เดียว ความศรัทธาในบรรดาพระศาสดาของพระองค์ที่ส่งลงมาเพื่อตักเตือนมนุษย์ไปสู่ความดีงาม ความศรัทธาในชีวิตหลังความตาย ศรัทธาในบรรดาสิ่งเร้นลับของพระองค์ ศรัทธาในบรรดาคัมภีร์ของพระองค์ ศรัทธาในการกำหนดของพระองค์

การละหมาด 5 เวลาในหนึ่งวัน การละหมาด โดยภาษาแล้วแปลว่า “การวิงวอนขอพร” “การสรรเสริญ” แต่โดยการปฏิบัติแล้วหมายถึงการแสดงความเคารพสักการะอัลลอฮ์ตามแบบอย่างที่ท่านนบี-(คือ ผู้ได้รับการเลือกสรรจากอัลลอฮ์ให้เป็นผู้ทำหน้าที่บอกข่าวดีและตักเตือนมนุษย์ในยุคต่างๆ)-มุฮัมมัดได้ปฏิบัติทั้งในรูปแบบและคำอ่าน คนไทยเรียก “เศาะลาฮฺ” ว่า “ละหมาด” ซึ่งมีใช้คำไทย เข้าใจว่าคำนี้จะเพี้ยนมาจากคำว่า “นมาซ” ซึ่งเป็นภาษาเปอร์เซียที่หมายความ “การเคารพสักการะพระเจ้า” (บรรจง บินกาชัน, 2542, น. 150)

การถือศีลอดเป็นเวลา 1 เดือนต่อ 1 ปี หมายถึง การงดเว้นจากการกิน การดื่ม การมีความสัมพันธ์ทางเพศและการทำความชั่วทั้งปวงไม่ว่าจะโดยกิริยาวาจาและใจ นับตั้งแต่ดวงอาทิตย์ขึ้นจนถึงเดือนอาทิตย์ตกดินตลอดเดือนรอมฎอน (บรรจง บินกาชัน, 2542, น. 147)

การให้ชะกาต หมายถึง ภาษีจำนวนหนึ่งซึ่งกฎหมายอิสลามกำหนดให้เป็นหน้าที่ทางศาสนาสำหรับมุสลิมที่จะต้องจ่ายจากทรัพย์สินและผลผลิตที่ถึงเกณฑ์กำหนดตามระยะเวลาที่กำหนด

การเดินทางไปทำฮัจญ์ ณ นครมักกะห์ ประเทศซาอุดีอาระเบีย เป็นการประกอบศาสนกิจระหว่างวันที่ 8-12 ของเดือนซุลฮิจญะฮ์ --- กำหนดให้มุสลิมผู้มีความสามารถทางด้านร่างกายและทรัพย์สินต้องปฏิบัติครั้งหนึ่งในชีวิต (บรรจง บินกาชัน, 2542, น. 213)

เหล่านี้ล้วนเป็นเพียงหลักปฏิบัติขั้นพื้นฐานของมุสลิมและยังมีอีกมาก เช่น การ‘ชะฮีด’ ผู้ยอมพลีชีพตนเองเพื่อยืนยันสิ่งที่ตัวเองมีความเชื่อมั่นและศรัทธาด้วยความเต็มใจ ในที่นี้หมายถึง การเสียสละในหนทางแห่งอิสลาม หลักปฏิบัติทั้งหมดมีเพียงผู้มีความศรัทธาอย่างแรงกล้าจึงจะสามารถดำรงการปฏิบัติได้ จึงเป็นเหตุผลให้ **ความศรัทธาแห่งศาสนาอิสลามเป็นความศรัทธาอันแรงกล้าสำหรับผู้วิจัย**

ส่วนที่ 2 ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมนามธรรม

การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมจากความศรัทธาอันแรงกล้าต่อพระเจ้า เป็นภาชนะนามธรรม เนื่องจากความศรัทธาเป็นความรู้สึก จากคำกล่าวของอารีฟิน แสงวิมาน นักวิชาการศาสนาอิสลาม (2557, น. 15) กล่าวว่า

“รูปธรรมคือสิ่งที่รับรู้ด้วยประสาทสัมผัสทั้งห้า ส่วนนามธรรมคือแก่นแท้ที่รับรู้ได้ด้วยหัวใจหรือจิตวิญญาณ ดังนั้นสรรพสิ่งทั้งหลายจะแบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือด้านรูปธรรมที่เป็นเปลือก และด้านของนามธรรมที่เป็นแก่นแท้ ฉะนั้นผู้ใดที่แสวงหาแต่รูปธรรมเขาย่อมได้รับสิ่งที่ไม่จริง แต่ผู้ใดที่แสวงหานามธรรมเขาย่อมได้รับความบริสุทธิ์และความสุขของจิตวิญญาณ เช่น รูปร่างของท่านเป็นรูปธรรม ส่วนวิญญาณของท่านคือความรู้สึกที่เป็นนามธรรม หากท่านเอาใจใส่ด้วยการตกแต่งรูปภายนอกให้ดูดีแต่ไม่ใส่ใจเกี่ยวกับเรื่องของหัวใจหรือจิตวิญญาณด้วยการทำอิบาดะห์และหมั่นซิกิรุลลอฮ์ (การรำลึกถึงพระเจ้า) แน่แน่นอนว่าท่านยึดติดเพียงแค่รูปธรรมภายนอกเท่านั้น”

ผู้วิจัยจึงสร้างสรรค์ผลงานศิลปะในรูปแบบของจิตรกรรมนามธรรม และการจะเข้าใจในรูปแบบการสร้างสรรค์ของผลงานจิตรกรรมนามธรรม คือ การศึกษาและทำความเข้าใจในความหมายและความเป็นมาของศิลปะนามธรรม รวมถึงการศึกษารูปแบบการสร้างสรรค์จากศิลปินซึ่งมีอิทธิพลในการสร้างสรรค์ศิลปะนามธรรม

2.1. ศิลปะนามธรรม (Abstract Art)

จิตรกรรมนามธรรม หรือที่รู้จักกันว่า ศิลปะนามธรรม (Abstract Art) เป็นรูปแบบที่ผู้วิจัยใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะชุด “จากความศรัทธาอันแรงกล้าสู่แรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมนามธรรม” ในการทำความเข้าใจเช่นเดิม ผู้วิจัยจะมุ่งไปที่ความหมายของศิลปะนามธรรม

2.1.1. ความหมายของศิลปะนามธรรม

ศิลปะนามธรรมหากจะกล่าวไปแล้วคำว่า Abstract มิใช่หมายถึงตรงตัวว่า นามธรรม แต่หากหมายถึงการตัดทอน จากหนังสือ โลกศิลปะศตวรรษที่ 20 จิระพัฒน์ พิตรปรีชา (2552, น. 374) “คำว่า ศิลปะนามธรรม (Abstract Art) โดยทั่วไปใช้ครอบคลุมงานศิลปะที่ผิดแผกแตกต่างหรือ หันเหออกไปจากการเป็นภาพปกติที่สามารถรับรู้บอกได้ด้วยสายตาทันทีว่าเป็นสิ่งใด ไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง” ท่านยังได้กล่าวอีกว่า “ศิลปะประเภทไร้รูปธรรม (Non-Objective) ถูกมองว่าเป็นคำที่ใช้แทนสภาวะนามธรรมซึ่งเกิดจาก ‘การตัดทอน (Abstraction) จนถึงที่สุดได้เช่นกัน”

อัจฉิมา เจริญจิตร์ ตนานนท์ (2560, น. 29-30) “เมื่อศิลปินมองข้ามการทำงานแบบ “เหมือนจริง” ไม่แข่งกับกล้องถ่ายรูป และตระหนักว่าศิลปะควรเป็นภาษาแห่งจิตใจ อุดมคติความรู้สึกลึกซึ้งภายใน อันมีต้นแบบจากภาพพิมพ์ญี่ปุ่นและศิลปะแอฟริกัน ศิลปินจึงรู้ทันทีว่า “ทัศนธาตุ” มีบทบาทและความหมายต่อภาพวาดอย่างแท้จริง “ภาษาศิลป์” กับ “ภาษาสไตล์ศิลป์” ของดนตรี สามารถสื่อถึงใจโดยไม่ต้องอ้างอิงโลกของความจริง จึงเกิดคำว่า “นามธรรม” ดังนั้นวิถีคิดของศิลปินจากการแสดงออกตามความเป็นจริงแบบ “ภาวะวิสัย” (Objective Reality) คือจำลองธรรมชาติแบบเหมือนจริง เปลี่ยนเป็นการแสดงออกถึงความจริงแบบ “อัตวิสัย” (Subjective Reality) จนในที่สุดกลายเป็น “ศิลปะนามธรรม” ภาพที่ใช้ทัศนธาตุเป็น “สื่อ” และ “เนื้อหา” ของการแสดงออกโดยตรง เพิ่มการแสดงออกด้วย “นาม” ที่เป็นอารมณ์ความรู้สึกมากขึ้นๆ พยายามคิดค้นทดลองเทคนิควิธีการสร้างสรรค์ใหม่ๆ”

จากหนังสือ The Story of Painting From Cave Painting to Modern Times H.W. and Dora Jane Janson “ ‘To abstract (from something)’ means ‘to draw away from, to separate.’ If we have the apple and then separate the ten from the apple, we have an ‘abstract number,’ since it no longer refers to ten particular things. Now let us suppose we want to make a picture of our ten apples: we shall find no two of them alike. If we leave out any of these small differences, we are already ‘abstracting’ a part of what we actually see.” (H.W. Janson & Dora Jane Janson, 1982, p. 234-235)

สรุปความหมายศิลปะนามธรรม จากข้อมูลที่ได้รวบรวมได้ข้อสรุปว่า คำว่า Abstraction หรือ Abstract หมายถึง การตัดทอน การตัดทอนในที่นี้คือการตัดทอนรูปทรงหรือ

รูปลักษณะภายนอกของวัตถุ ให้เหลือเพียงเส้น สี และรูปทรง (ทัศนธาตุ) เป็นองค์ประกอบสำคัญ เหลือเพียงแก่นของความประทับใจ หรือนัยยะสำคัญที่ศิลปินต้องการสื่อ เช่น ผลงานประติมากรรม สำริด “นกในอวกาศ (Bird in Space: ค.ศ.1928)” ของบรันคูซี (Constantin Brancusi: ค.ศ.1876 – 1957) ศิลปินชาวฝรั่งเศส เขาได้ตัดทอนรูปทรงของนกจนเหลือเพียงแก่นแท้ของความงามที่มีได้ เป็นจินตภาพนามธรรมของนกอีกต่อไป แต่เป็นรูปทรง (Form) ที่มีพลังของการบินได้ด้วยตัวเอง เขากล่าวว่า “ตลอดชีวิตผมได้แสวงหาสาระสำคัญของการบิน” (จิระพัฒน์ พิตรปรีชา, 2552, น. 376) เหล่านี้คือ ศิลปะนามธรรม เป็นงานนามธรรมที่มีจุดเริ่มต้นมาจากงานรูปธรรม แต่ศิลปินบางพวก สร้างรูปทรงงานในงานของตนขึ้นมาใหม่ โดยไม่อาศัยหรืออ้างอิงรูปทรงในธรรมชาติหรือจาก ประสบการณ์ งานศิลปะประเภทนี้เรียกกันว่า “ศิลปะแบบนอน-ออบเจ็คทีฟ (Non-Objective)” หรือในภาษาไทยว่า ไร้รูปธรรม คำว่า “นอน-ออบเจ็คทีฟ” เป็นคำที่ใช้เรียกแทนสภาวะนามธรรมซึ่ง เกิดจากการตัดทอนจนถึงที่สุด

ภาพที่ 5: Bird in Space (1928)

ที่มา : moma, 2019

2.1.2. ความเป็นมาของศิลปะนามธรรม

คำว่า ‘นามธรรม’ หรือ ‘ความเป็นนามธรรม’ เป็นสิ่งที่ไม่อาจจับต้องและไม่สามารถทำความเข้าใจได้ทั้งหมด เช่นเดียวกับการหาจุดเริ่มต้นของศิลปะนามธรรม เราไม่อาจระบุได้อย่างชัดเจน

ถึงที่มาและที่ไปของงานจิตรกรรมประเภทนี้ เพราะการสร้างสรรค์ด้วยรูปแบบตัดทอนนั้นได้มีมานาน ตั้งแต่ยุคอดีต เช่นในสมัยอียิปต์โบราณ ภาพวาดของชาวอียิปต์บนพื้นผนัง Egyptian Wall Painting (ก่อนคริสตศักราช 3500 ปี) หรือแม้แต่ในยุคของกรีก โรมัน เครื่องถ้วยและงานประดับต่างๆ ก็ล้วน ตัดทอนมาจากธรรมชาติที่เหล่าช่างเขียนนั้นหลงใหล จึงไม่อาจกล่าวได้ว่าความเป็นนามธรรมนี้เริ่มต้น เมื่อไหร่ อย่างไรก็ตามผู้วิจัยต้องการค้นคว้าข้อมูลศิลปะนามธรรมในด้านของงานจิตรกรรม (Painting) ซึ่งเมื่อกล่าวถึงอิทธิพลของงานจิตรกรรมซึ่งส่งผลต่อการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมของ ผู้วิจัย นั่นคือ งานจิตรกรรมของศิลปะตะวันตก จึงได้ขอบเขตในการค้นคว้านั้นคือ ศิลปะนามธรรม ของโลกตะวันตก และจากการค้นคว้าพบว่า ใน ค.ศ. 1888 โกแกง (Paul Gauguin: ค.ศ. 1848-1903) ได้เขียนข้อความ ว่า “Do not copy too much after nature. Art is an abstraction.” (Susie Hodge, 2017, p. 184) ในเวลานั้นเขาไม่ได้ตระหนักถึงข้อความดังกล่าวมากนัก โดยไม่รู้ตัว เขาได้สร้างสรรค์แนวความคิดซึ่งจะเปลี่ยนแปลงประวัติศาสตร์ศิลปะตะวันตกในยุคต่อ ๆ มา

จากข้อความจะพบว่าแนวคิดในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะนามธรรมเริ่มมีมาตั้งแต่ยุค ศิลปะอิมเพรสชันนิส และตัดทอนเรื่อยมาจนกระทั่งมาถึงความเป็นศิลปะนามธรรม (Abstract Art) ในปัจจุบัน วิจัยเล่มนี้จึงขอกกล่าวถึงศิลปะนามธรรมในศตวรรษที่ 20 เพราะเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญของ งานจิตรกรรมตะวันตกในการก้าวมาสู่ศิลปะนามธรรมอย่างเต็มตัว บุคคลซึ่งสร้างความเปลี่ยนแปลงที่ สำคัญได้แก่ศิลปินผู้ได้ชื่อว่าเป็น “บิดาแห่งนามธรรม” (อัจจิมา เจริญจิตร ตนานนท์, 2560, น. 30) หรือผู้บุกเบิกศิลปะนามธรรม (จิระพัฒน์ พิตรปรีชา, 2552) และเป็นศิลปินที่มีอิทธิพลต่อผู้วิจัยในการ สร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมนามธรรม ศิลปินผู้นี้มีชื่อว่า วาสลิลี คันดินสกี (Wassily Kandinsky: 1866 – 1944)

2.1.3. วาสลิลี คันดินสกี (Wassily Kandinsky : 1866 – 1944)

“The first abstract painter of the twentieth century” (Annabel Howard, 2015, p. 38) คันดินสกี จิตรกรเชื้อสายชาวรัสเซียเขียนได้บุกเบิกศิลปะนามธรรมที่มีเพียงเส้น สี รูปทรง เป็นองค์ประกอบสำคัญ โดยสลัดเนื้อหาของภาพทิ้งไป จิตรกรรมนามธรรมของคันดินสกีที่สร้างสรรค์ ขึ้นนับจาก ค.ศ. 1910 จึงถูกบันทึกไว้ในประวัติศาสตร์ว่าเป็นผลงานศิลปะนามธรรมชุดแรกที่สร้างขึ้น ในโลกศิลปะสมัยใหม่ (จิระพัฒน์ พิตรปรีชา, 2552, น. 134)

คันทินสกีเป็นนักกฎหมาย เป็นคุณครู เป็นนักดนตรี และที่สำคัญเป็นศิลปิน ผู้เชื่อว่า ศิลปะแบบนามธรรม (Abstract Art) สามารถถ่ายทอดความรู้สึกภายใน เช่น ความปลาบปลื้ม ความมั่งคั่ง และความประทับใจได้ดีกว่าศิลปะในแขนงอื่นๆ รูปแบบผลงานจิตรกรรมของคันทินสกี จึงเป็นรูปแบบของจิตรกรรมนามธรรม หรือ ศิลปะนามธรรม กล่าวคือการตัดทอนรูปทรงภายนอกที่ เห็นและเน้นหนักที่ความรู้สึกภายในของตัวศิลปินเอง เป็นความสัมพันธ์ระหว่างโลกภายนอกและโลก ภายในของตัวศิลปิน (จิระพัฒน์ พิตรปรีชา, 2552, น. 135)

“Of all the arts, abstract painting is the most difficult. It demands that you know how to draw well, that you have a heightened sensitivity for composition and for colors, and that you be a true poet. This last is essential.” (The Art Story, 2019)

ภาพที่ 6: Kandinsky (1913 or earlier)

ที่มา : Wikipedia, 2019

ความหลงใหลในความเป็นนามธรรมของคันทินสกี มีที่มาจากความประทับใจใน ภาพเขียนชื่อว่า กองฟาง (Haystack) ของโมนีต์ (Claude Monet: ค.ศ.1840-1926) “เป็นสิ่งที่ ประทับใจสุดยอดสำหรับคันทินสกี” (จิระพัฒน์ พิตรปรีชา, 2552, น. 135) ความประทับใจดังกล่าว เป็นแรงผลักดันให้คันทินสกีแหวกแนวทางจารีตเดิมๆทั้งหมดสู่สภาวะของความเป็นนามธรรมอย่าง เต็มตัว

ภาพที่ 7: “Haystacks” by Claude Monet (1891)

ที่มา : artsology, 2019

ผลงานจิตรกรรมชุด กองฟาง (Haystack, 1891) สัญลักษณ์แห่งชัยชนะของมนุษย์ต่อกาลเวลา ภาพของกองฟางท่ามกลางความร้อนหนาวและการเปลี่ยนแปลงของแสงสีในสายตาของนักวิจารณ์ “เป็นช่วงระยะเวลาที่คุ้นเคยและแตกต่างหลากหลาย ร้อยเรียงกันเป็นวัฏจักรแห่งชีวิตของมนุษย์เรา” และ “ความเป็นไปได้ที่จะนำเอาบทกวีแห่งจักรวาลมาประทับลงบนพื้นที่เล็ก ๆ ของท้องทุ่ง” (จิระพัฒน์ พิตรปรีชา, 2552, น. 24)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่ 8: Composition IV (1911)

ที่มา : wassilykandinsky, 2019

อีกหนึ่งเหตุการณ์ที่สร้างความประทับใจในภาวะนามธรรม และทำให้คันทินสกีเข้าสู่ การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะนามธรรมนั้นคือเหตุการณ์ประมาณในปี ค.ศ. 1910 เมื่อเขาเดินทางมาถึง ที่ทำงานของเขา (studio) บรรยากาศแสงที่สลัว เขาเห็นภาพๆหนึ่ง ภาพดังกล่าวได้สร้างความประทับใจให้กับคันทินสกี จนน้ำตานัน้อ่อล้น หลังจากนั้นคันทินสกีก็รู้ว่าภาพนั้นเป็นภาพร่าง (sketch) ของเขาเองในชื่อ ‘Composition IV’ มันทำให้คันทินสกีนึกถึงโมเนต์อย่างฉับพลัน และทำให้คันทินสกีเป็นอิสระจากรูปธรรม (Annabel Howard, 2015)

2.1.4. วิเคราะห์การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมนามธรรมของคันทินสกี

รูปแบบการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมนามธรรมของคันทินสกีมีแรงบันดาลใจมาจาก บทเพลงบรรเลง โดยเฉพาะบทเพลงของ วิลเฮียม ริชชาร์ท วากเนอร์ (Wilhelm Richard Wagner: ค.ศ.1813–1883) เสียงดนตรีที่กระทบโสตประสาทของคันทินสกีได้กระตุ้นมโนภาพเกี่ยวกับเส้นและ สีให้บังเกิดขึ้นอย่างน่าอัศจรรย์ (จิระพัฒน์ พิตรปรีชา, 2552, น. 135) คันทินสกีเรียกดนตรีว่า “The ultimate teacher” (Annabel Howard, 2015, p. 19) ในปี ค.ศ. 1897 คันทินสกีได้ กล่าวถึงบทเพลงของวากเนอร์ไว้ว่า

“ I saw all the colours in my mind; they stood before my eyes. Wild, almost crazy lines were sketched in front of me... Wagner had painted ‘my hour’ musically.” (Annabel Howard, 2015, p. 19)

ความหลงใหลในบทเพลงของคันทินสกีเชื่อว่าได้รับมาจากช่วงวัยเด็ก เพราะเขาได้ เรียนรู้ดนตรีผ่านเครื่องเสียงอย่างเปียโนและเชลโล่ที่ Grammar School ในเมืองโอเดสซา ก่อนจะมาสู่เส้นทางของงานจิตรกรรม ผลงานของคันทินสกีเป็นการถ่ายทอดบทเพลงซึ่งบรรเลงด้วยทัศนธาตุ อันได้แก่ รูปทรงและสี ออกมาเป็นผลงานจิตรกรรมนามธรรมอย่างมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว

“ Colour is the keyboard, the eyes are the hammers, the soul is the piano with many strings. The artist is the hand which plays, touching one key or another, to cause vibrations in the soul.” (Annabel Howard, 2015, p. 19) สี ถือเป็น การแสดงออกถึงอารมณ์ภายในของศิลปินในการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมนามธรรม

ผลงานในช่วงต่อมา คันทินสกีได้สร้างสรรค์ออกมาในรูปแบบผสมผสานระหว่าง ศิลปะ นามธรรมเรขาคณิต (Geometric Abstraction) กับศิลปะรูปทรงอิสระ (Biomorphic) ผลงานใน

ช่วงหลังของคันทินสกีได้เข้าสู่ยุคนามธรรมอย่างเต็มตัว ด้วยการจัดองค์ประกอบของเส้นและรูปทรงบนพื้นที่ว่างทั้งองค์ประกอบเชิงเรขาคณิตและรูปทรงอิสระ (สรรเสริญ สันติธัญวงศ์, 2560, น. 113)

2.1.4.1. คันทินสกีกับการสร้างสรรค์จิตรกรรมนามธรรมรูปทรงอิสระ

คันทินสกีคือศิลปินรัสเซียผู้พำนักและสร้างสรรค์ผลงานในเยอรมนีถือเป็นผู้บุกเบิกการสร้างสรรคศิลปะนามธรรมโดยเฉพาะในลักษณะรูปทรงอิสระ (สรรเสริญ สันติธัญวงศ์, 2560, น. 109) ความปรารถนาที่จะถ่ายทอดประสบการณ์ภายใน (inner experience) ได้ถูกเผยแพร่เป็นแนวคิดทางศิลปะโดยคันทินสกี (จิระพัฒน์ พิตรปรีชา, 2552, น. 142)

ในเบื้องต้นเขาศึกษาทฤษฎีทางธรรมชาติที่สีและรูปทรงมีความสัมพันธ์กันจากการพิจารณาและเฝ้าสังเกตธรรมชาติมาก่อน ในที่สุดเขาก็สร้างสรรค์งานศิลปะนามธรรมซึ่งเป็นการสร้างองค์ประกอบภาพขึ้นมาโดยไม่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่ตามองเห็น แต่เป็นความสัมพันธ์ระหว่างสีและรูปทรงเรียงเรียงขึ้นมาคล้ายกับท่วงท่าของดนตรี คันทินสกีตั้งชื่อผลงานในยุคนามธรรมชิ้นต้นด้วยคำว่า องค์ประกอบภาพ (Composition) และตามมาด้วยลำดับที่เป็นการตัดขาดจากการอ้างอิงกับรูปธรรมไปโดยสิ้นเชิง (จิระพัฒน์ พิตรปรีชา, 2552, น. 142)

Annabel Howard (2015, p. 38) “Compositions were his symphonies: the culmination of his work and thought. He knew they were important; he said that the word ‘composition’ alone filled him with reverence.

ภาพที่ 9: Wassily Kandinsky, Composition V (1911)

ที่มา : moma, 2019

ผลงาน Composition V สร้างสรรค์ในปี 1911 เป็นผลงานชิ้นสำคัญสำหรับโลกศิลปะตะวันตกที่สลายรูปทรงของวัตถุสู่ความเป็นนามธรรม “was the first major canvas that was entirely abstract.” (Annabel Howard, 2015, p.38)

ผลงาน Composition V เป็นผลงานที่ทำให้คันดินสกีเข้าสู่ความเป็นนามธรรมที่เขาตั้งใจ และในปีเดียวกันคันดินสกีได้จัดแสดงร่วมกับกลุ่มม้าสีน้ำเงิน ที่ Munich และผลงาน Composition V กลายเป็นกระบอกเสียงให้กับนิทรรศการ (MoMA, 2019)

ผลงาน Composition V ยังเป็นผลงานที่เสร็จพร้อมผลงานเขียนของคันดินสกีชื่อว่า ‘Concerning the spiritual in Art’ “Composition V, finished in the same month that he published **Concerning the spiritual in Art** (November 1911),” (Annabel Howard, 2015, p. 38) หนังสือ Concerning the spiritual Art เป็นหนังสืออธิบายถึงแนวคิดและการสร้างสรรค์ศิลปะนามธรรมรูปทรงอิสระ (free art from)

คันดินสกีกล่าวว่า “ผลที่เกิดขึ้นออกมาเป็นงานศิลปะชิ้นหนึ่งนั้นอาจจะแตกต่างจากความรู้สึกภายใน ซึ่งทั้งนี้เกิดมาจากเสียงภายใน (The inner sound) อันเป็นสิ่งที่มีความหมายเต็มไปด้วยพลังมากที่สุดในโครงสร้างทั้งหมด” และ “สิ่งสำคัญเบื้องต้นในปัญหาของรูปทรง คือ รูปทรงนั้นเกิดจากความต้องการหรือความปรารถนาส่วนลึก” (จิระพัฒน์ พิตรปรีชา, 2552, น. 143)

สรุปอิทธิพลจากคันดินสกีสู่การสร้างสรรคศิลปะนามธรรมรูปทรงอิสระ กล่าวได้ว่า เป็นแนวความคิดในการสร้างสรรค์เพื่อแสดงออกถึงอัตวิสัยของผู้สร้างสรรค์ โดยไม่จำเป็นต้องคำนึงถึงความเป็นจริงใดๆ เป็นการตัดทอนสู่ความปรารถนาของศิลปินเอง ด้วยการสร้างสรรค์และเรียบเรียงทัศนธาตุขึ้นใหม่โดยไม่จำเป็นต้องเป็นไปตามภาพหรือวัตถุที่เห็น หากขึ้นต่อความรู้สึกภายในของศิลปิน

2.1.4.2. คันดินสกีกับการสร้างสรรค์จิตรกรรมนามธรรมรูปทรงเรขาคณิต

คันดินสกีได้หันมาพัฒนาต่อยอดผลงานศิลปะนามธรรมของเขา ด้วยการศึกษาแบบนามธรรมเรขาคณิต ไม่ใช่เพียงเสียงภายในของศิลปิน แต่เป็นเสียงของเหล่าทัศนธาตุที่นำมาสร้างสรรค์เช่นกัน ในหนังสือชื่อ **Point and Line to Plane (ค.ศ.1926)** คันดินสกีได้ให้คำอธิบายศิลปะนามธรรมเรขาคณิตของเขา ตัวอย่างเช่น

เส้นตรง : “ The straight line whose tension represent the most concise form of the potentiality for endless movement”

เส้นโค้ง : “ The vertical line s the most concise form of the potentiality for endless warm movement.”

เส้นทแยงมุม : “ The diagonal line is the most concise form of the potentiality for endless cold-warm movement.” (Wassily Kandinsky, 1926, p. 57)

เส้นถูกนำมาเรียบเรียงเกิดเป็นรูปทรงเรขาคณิต ซึ่งคันดินสก็์ได้แทนความหมายของรูปทรงที่เกิดในหนังสือของเขา เช่น

จุดหรือรูปทรงกลม : “Thus we look upon the geometric point as the ultimate and most singular union of silence and speech. (Wassily Kandinsky, 1926, p. 25)

รูปทรงสี่เหลี่ยม : “The most objective form of the typical BP (Basic Plane)-both pairs of boundary lines possess an equally strong sound. Coldness and warmth are relatively balanced.” (Wassily Kandinsky, 1926, p. 115)

การสร้างสรรครูปทรงเรขาคณิตของคันดินสก็์นั้นคือการสังเคราะห์จากความคิดและรูปทรงที่ประจักษ์ สู่การคิดวิเคราะห์และหาความหมายของศิลปิน จากการค้นคว้าของคันดินสก็์เขาได้เขียนอธิบายถึงเป้าหมายสูงสุดของตนเองว่า

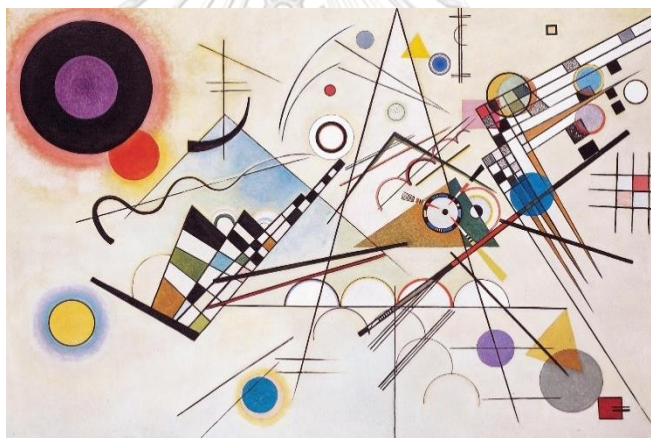
“ The pure form places itself at the disposal of the living content.” (Wassily Kandinsky, 1926, p. 112) สำหรับผู้วิจัยแล้วการสร้างสรรคของคันดินสก็์คือการตามหา ‘รูปทรงบริสุทธิ์’ ซึ่งไม่ขึ้นต่อสิ่งใดหากเป็นภายในของศิลปินเอง และมีเพียงเสียงจากภายในที่เข้าถึงรูปทรงดังกล่าว

“In Composition 8, the colorful, interactive geometric forms create a pulsating surface that is alternately dynamic and calm, aggressive and quiet. The importance of circles in this painting prefigures the dominant role they would play in many subsequent works, culminating in his cosmic and harmonious image *Several Circles*. “The circle,” claimed Kandinsky, “is the synthesis of the greatest oppositions. It combines the concentric and the eccentric in a single form and in equilibrium. Of

the three primary forms, it points most clearly to the fourth dimension.”” (The Solomon R. Guggenheim Foundation, 2019)

ความอัศจรรย์ของห้วงอารมณ์และความรู้สึกจากผลงานที่มีเพียงเส้น สี และ รูปทรงเรขาคณิต ความรู้สึกที่ปรากฏไม่ใช่เพียงความรู้สึกเดียว หากเป็นความรู้สึกหลากหลายที่ทั้ง ย้อนแย้งกันและกลมกลืน มีรูปทรงกลมลงสีที่บอบ อยู่ในสถานะของ ‘จุด’ เป็นจุดรวมสายตาที่สร้าง ปรากฏการณ์การเริ่ม และการสิ้นสุดในเวลาเดียวกัน คันดินสกีได้ทำให้ผลงานนามธรรมเรขาคณิตไม่ใช่ เพียงแค่รูปร่างที่ให้เพียงความสมบูรณ์อีกต่อไป

สรุปอิทธิพลจากคันดินสกีสู่การสร้างสรรคศิลป์นามธรรมรูปทรงเรขาคณิต กล่าวได้ว่า รูปทรงเรขาคณิตไม่ใช่เพียงรูปร่างเพื่อแสดงถึงความสมบูรณ์ แต่เป็นรูปทรงที่มีความหมาย และขอบเขตการแสดงออกที่ชัดเจน

CHULALONGKORN UNIVERSITY

ภาพที่ 10: Composition VIII (1923)

ที่มา : wassilykandinsky, 2019

2.1.4.3. การสร้างสรรค์รูปทรงเรขาคณิตและรูปทรงอิสระ

ผลงานในช่วงสุดท้ายของคันดินสกี เป็นการผสมผสานรูปร่างทั้งสอง อันได้แก่ รูปทรงอิสระ และรูปทรงเรขาคณิต

“ The key characteristic of this composition is obviously an immobile black ocean against the background of which colors and forms emerge in isolation. The magnificence of these colored forms leads to reflections about shapes,

created by Matisse a decade later. The movement of forms is clearly directed upwards from both sides of the central axis, which crosses the object resembling a book and situating closer to the upper part of the canvas. In general the composition arouses sensation of some external space with soaring objects in it.

Kandinsky always expressed great aversion to black color, and it is very symbolic that he had chosen this very color as a dominant one for his last composition.” (wassilykandinsky.net, 2008 – 2019)

“คันทินสกีได้คลี่คลายสู่ความสภาวะนามธรรมที่เต็มไปด้วยความเคลื่อนไหวเร้าใจ ด้วยสีสั่น ลวดลาย และจังหวะอันสนุกสนานผสมผสานรูปเรขาคณิตและรูปร่างของสิ่งมีชีวิตเล็ก ๆ เข้าด้วยกัน ซึ่งก็เป็นผลงานที่ชี้แนะทิศทางของจิตรกรรมนามธรรมในยุคต่อมาด้วย” (จิระพัฒน์ พิตรปรีชา, 2552, น. 135)

ภาพที่ 11: Composition X (1939)

ที่มา : wassilykandinsky, 2019

สรุปการสร้างสรรคผลงานจิตรกรรมนามธรรมของคันทินสกี แนวคิดในการสร้างสรรค์ คือ การเฝ้าสังเกตภายนอก(โลกวัตถุ) และการฟังเสียงจากภายใน (inner sound) เป็นการตัดทอนสู่รูปทรงบริสุทธิ์ของงานสร้างสรรค์จิตรกรรมนามธรรม รูปแบบการสร้างสรรค คือ การใช้รูปร่าง (shape) รูปทรง (form) และสี (colour) เป็นองค์ประกอบหลักในการถ่ายทอดผลงานของศิลปิน

อิทธิพลต่อการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมนามธรรมของผู้วิจัย เสียงจากภายในคือสิ่งที่ ค้นดินสก็ท่มเทศันหา การตัดทอนรูปทรงภายนอกเพื่อค้นหารูปทรงจากเสียงภายใน การแสวงหาและ เรียนรู้แนวคิดนี้จากค้นดินสก็ ทำให้ผู้วิจัยได้ประจักษ์การสร้างสรรคด้วยเสียงภายใน และยึดมั่นใน ภายในของผู้สร้างสรรค ซึ่งเสียงภายในของผู้วิจัย คือ ความศรัทธาอันแรงกล้า

ค้ากล่าวสุดท้ายของค้นดินสก็ในหนังสือ Point and Line to Plane (ค.ศ.1926) “This work leads to such inner revelations as can be given to each epoch.” (Wassily Kandinsky, 1926, p. 146)

2.2. ศิลปะอิสลาม

จากความศรัทธาอันแรงกล้าสู่แรงบันดาลใจในการสร้างสรรคผลงานจิตรกรรมนามธรรม ความศรัทธาอันแรงกล้านี้เป็นความศรัทธาแห่งศาสนาอิสลาม ศิลปะซึ่งใช้ถ่ายทอดคำสอนแห่งศรัทธา ของศาสนาอิสลาม คือ อักษรอาหรับวิจิตร อักษรดังกล่าวเป็นหนึ่งในแขนงของศิลปะอิสลาม ผู้วิจัยจึง ได้รวบรวมข้อมูลศิลปะอิสลาม เพื่อการศึกษาและทำความเข้าใจอักษรอาหรับวิจิตร

2.2.1. ความหมายและความเป็นมาของศิลปะอิสลาม

“ศิลปะอิสลาม อิสลามเป็นภาษาอาหรับ (Arabic) หมายถึง ผู้ยอมอุทิศตนแด่พระเจ้า (surrender to God) ดังนั้น Islamic art จึงสร้างขึ้นส่วนใหญ่เพื่อทางศาสนา การพิเคราะห์ผลงานจึง เกี่ยวข้องกับหลักบัญญัติของศาสนาด้วย” (กวีจร สุนพงษ์ศรี, 2559, น. 345)

“ศิลปะอิสลามไม่ได้หมายถึงงานศิลปะที่จำกัดการท้ขึ้นภายใต้อิทธิพลของศาสนา อิสลามเพียงประการเดียว—หากแต่ศิลปะอิสลามเกิดจากแรงผลักดันที่มีต่อความศรัทธาในศาสนา อิสลาม” (ปิยะแสง จันทรวงศัไพศาล, 2561, น. 6)

“ ‘Islamic’ does not imply that this art is exclusively religious in content or use: a significant portion of it is secular in nature. Instead, it is ‘Islamic’ because its artistic vocabulary is partly rooted in Muslim philosophical thought. The creative expression of the various Muslim peoples is shaped, to some extent, by the spirit and the doctrines of the Muslim faith. (Nasser D. Khalili, 2008, p. 9)

จากข้อมูลที่รวบรวม ศิลปะอิสลามนั้นไม่ใช่ของชาติใดชาติหนึ่ง หรือของกลุ่มประเทศ ใด แต่เป็นของผู้รังสรรคด้วยแนวคิดแห่งศาสนาอิสลาม คือ การสร้างสรรคด้วยความศรัทธาที่มีต่อ

พระองค์อัลลอฮ์ (มวลการสรรเสริญเป็นของพระองค์)

ศิลปะอิสลามกำเนิดประมาณต้นปีฮิจเราะฮ์ของประวัติศาสตร์อิสลาม หลังจากท่านศาสดามุฮัมมัดได้กลับไปสู่ความเมตตาของอัลลอฮ์ (มวลการสรรเสริญเป็นของพระองค์) ศูนย์กลางการปกครองศิลปะและวัฒนธรรมอิสลาม กำเนิดอยู่ระหว่างดินแดนที่เรียกว่า ‘จันทร์เสี้ยว’ (The Fertile Crescent) ซึ่งเป็นอาณาจักรของปาเลสไตน์ ซีเรีย และอิรัก บริเวณนี้เปรียบเสมือนเบ้าหลอมของวัฒนธรรมตะวันตก และตะวันออกเข้าด้วยกัน กล่าวคือ เป็นบริเวณที่ติดกับอาณาจักรไบแซนไทน์ ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันว่าเป็นแหล่งผสมผสานของศิลปะคริสเตียนแบบตะวันตกและตะวันออก (SACICT, 2560, น. 93) จุดเริ่มต้นดังกล่าวนำมาสู่การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะไม่ว่าจะเป็นงานสถาปัตยกรรม ไปจนถึงเครื่องถ้วยเซรามิกและจิตรกรรม ทั้งหมดล้วนอยู่ภายใต้แนวคิดของศาสนาอิสลาม

ศิลปะอิสลามนั้น ได้รับอิทธิพลจากศิลปวัฒนธรรมหลายๆ ฝ่าย เช่น จากโรมัน แอฟริกา จีน อินเดีย เปอร์เซีย และได้พัฒนาตัวเองจนเกิดรูปแบบที่สมบูรณ์จนเป็นที่ยอมรับกันว่า “ศิลปะมุสลิม” เป็นศิลปะแห่งลวดลายตกแต่งมากกว่าศิลปะแห่งรูปทรง (SACICT, 2560, น. 93)

อักษรอาหรับวิจิตรศิลป์ (Islamic Calligraphy) เป็นหนึ่งในแขนงการสร้างสรรค์ของศิลปะอิสลาม และเป็นแขนงหลักของงานศิลปะอิสลามในการแสดงออกถึงความศรัทธา “The most highly esteemed art form in Islamic culture is Calligraphy, primarily because of its significant role in transcribing the word of Allah, as written in the Quran.” (Moya Carey, 2012, p. 16)

2.2.2. อักษรอาหรับวิจิตร (Islamic Calligraphy)

การคัดลายมือหรือการเขียนอักษรภาษาอาหรับเริ่มมีมาตั้งแต่ยุคก่อนศาสนาอิสลามอุบัติขึ้นในคาบสมุทรอาหรับ แต่เมื่อเข้าสู่ยุคของศาสนาอิสลาม การเขียนอักษรภาษาอาหรับก็เริ่มมีความรุ่งเรืองและมีพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง เมื่อชาวมุสลิมได้แผ่ขยายรัฐอิสลามครอบคลุมดินแดนของอารยธรรมโบราณซึ่งเป็นเขตอิทธิพลของภาษาอื่นที่มีใช้ภาษาอาหรับและเริ่มมีการใช้ภาษาอาหรับเป็นภาษาหลักของทางการ (อาลี เสือสมิง, 2556, น. 444)

ภาพที่ 12: Quran Ottoman Turkey, 1687-8.

ที่มา : Nasser D. Khalili (2008, p. 60)

ศิลปะแบบอักษรประดิษฐ์ เป็นงานศิลปะที่ถูกสร้างสรรค์ขึ้นมาเพื่อการรับใช้ในงานศาสนา โดยปรากฏในงานเขียนคัมภีร์อัลกุรอาน สาเหตุที่ทำให้ชาวอาหรับและมุสลิมให้ความสนใจในด้านการเขียนอักษรภาษาอาหรับจนกระทั่งพัฒนามากลายเป็นงานศิลป์ที่โดดเด่น ก็คือ การคัดลอกข้อความจากคัมภีร์อัลกุรอาน การจดบันทึกงานของท่านนบีมุฮัมมัด (ขออัลลอฮ์โปรดประทานเมตตาและสันติแก่ท่าน) การเขียนตำรา การแพร่หลายของกระดาษ ความตื่นตัวในด้านการศึกษา และการเล็งจากข้อห้ามในทางศาสนาเกี่ยวกับการวาดภาพเหมือนของสิ่งมีชีวิต (อาลี เสือสมิง, 2556, น. 444)

อักษรอาหรับวิจิตรนิยมสร้างสรรค์ควบคู่กับลวดลายประดับ ลวดลายที่เป็นที่นิยมและแพร่หลายได้แก่ ลวดลายอาราเบสก์ (Arabesque) และลวดลายเรขาคณิต (Geometry)

2.2.2.1. ลวดลายอาราเบสก์ (Arabesque)

ลวดลายอาราเบสก์ หรือ Biomorphhic art (ศิลปะชีวรูป) (Adam Williamson, 2019) เป็นลวดลายเครือเถา หรือพรรณพฤกษา เป็นลวดลายจากเถาพืชมายืดเป็นสาย ประกอบด้วย ช่อใบ ผล ดอก กิ่ง ก้าน โดยคำนึงถึงองค์ประกอบสมดุลจากศูนย์กลางและซ้ายขวาเป็นสำคัญ (SACICT, 2560, น. 94)

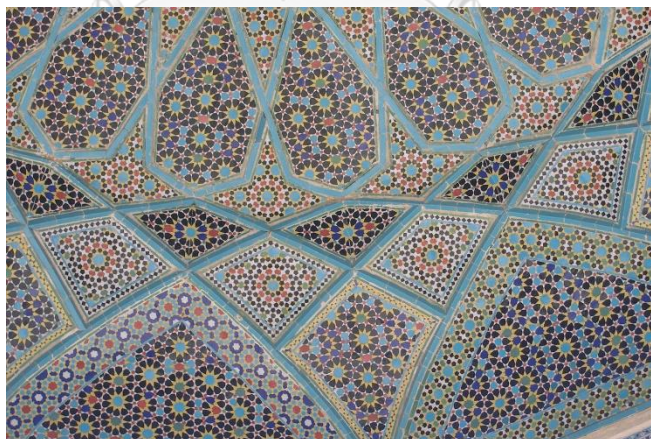
ภาพที่ 13: ลวดลายพรรณพฤกษา (Arabesque)

ที่มา : [kulturveyasam, 2019](http://kulturveyasam.com)

2.2.2.2. ลวดลายเรขาคณิต (Geometry)

“The Language of Symmetry in Islamic Art” (Richard Henry, 2019)

เป็นลวดลายที่มีลักษณะเป็นเส้นตรง วงกลม สามเหลี่ยม สี่เหลี่ยม ซึ่งเกิดจากการซ้อนทับกัน มีความสลับซับซ้อนและสะท้อนให้เห็นถึงความเข้าใจในวิชาเรขาคณิต (SACICT, 2560, น. 94)

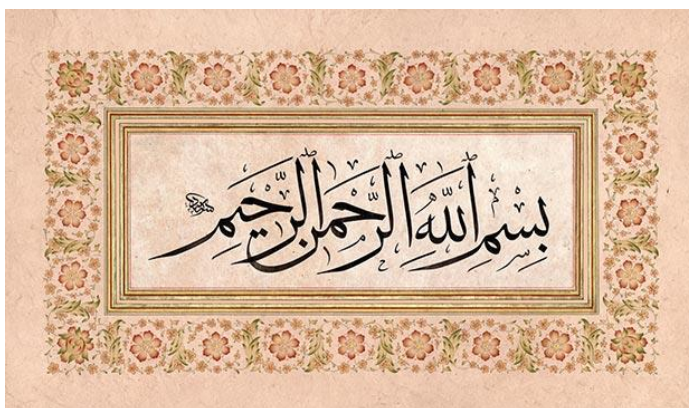

ภาพที่ 14: ลวดลายเรขาคณิต (Geometry)

ที่มา : [artofislamicpattern, 2019](http://artofislamicpattern.com)

2.2.2.3. อักษรอาหรับวิจิตรกับลวดลายประดับ

ในการสร้างสรรค์งานเขียนอักษรอาหรับวิจิตร การใช้ลวดลายประดับเป็นการใช้เพื่อประดับตกแต่งวจนะจากพระเจ้า เราจะพบลวดลายเช่นนี้ได้มากในคัมภีร์อัลกุรอาน งานสถาปัตยกรรมทางศาสนา หรืองานออกแบบเครื่องใช้ของอิสลาม

ภาพที่ 15: Muhaqqaq Basmala: Calligraphy by Seyit Ahmet Depeler, tezhip by Lutfiye Depeler. (2013)
ที่มา : valeriebehiery, 2019

2.2.3. วิเคราะห์รูปแบบการสร้างสรรค์อักษรอาหรับวิจิตร

ทัศนธาตุในการสร้างสรรค์ศิลปะอิสลามจะเป็นการผสมผสานกันระหว่างรูปทรงของเรขาคณิตและรูปทรงอิสระของลวดลายพรรณพฤกษา โดยทั้งสี่จะสร้างสรรค์ในองค์ประกอบสมดุลเป็นหลัก ความเท่ากันทั้งซ้ายขวา และบนล่าง คือองค์ประกอบที่สำคัญในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะอิสลามอักษรวิจิตรอาหรับกับลวดลายประดับ

ภาพที่ 16: ผู้วิจัยเข้าร่วมสัมมนา “Islamic Illumination Workshop By Asma Salma”

ณ ประเทศมาเลเซีย วันที่ 20 ตุลาคม พ.ศ.2560

ที่มา : ผู้วิจัย, 2560

หนึ่งในหลักการสร้างสรรค์ลวดลายประดับของอิสลามจะมีหลักสุนทรียศาสตร์ในการสร้างสรรค์ นั่นคือ การจัดเงาและจุดเน้นต่างๆ ของภาพที่วาดเลียนแบบสิ่งมีชีวิต โดยไม่ทำให้เหมือนจริง (อาลี เสือสมิง, 2556, น. 453) กล่าวอีกในหนึ่งคือ การตัดทอนรูปทรงจากสิ่งมีชีวิต และการวาดในลักษณะของภาพแบนราบ

“การไม่ใส่เงาในงานลวดลายประดับออร่าเบสก์ของอิสลาม คือ การยอมรับในความงามสูงสุดที่ปรากฏเพียงในอุดมคติเท่านั้น” เป็นคำสอนจากอาจารย์ซัลมา (Asma Salma) ชาวปากีสถาน การวางตำแหน่งอักษรอาหรับวิจิตร จะวางให้มีความสัมพันธ์กับพื้นที่ของผลงานสร้างสรรค์ ความสมดุลคือสิ่งที่พึงยึดถือในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะอิสลาม อีกหนึ่งรูปแบบที่น่าสนใจของการสร้างสรรค์งานศิลปะอิสลาม คือ การใช้แผ่นทอง ลวดลายหรือในบางครั้งอักษรอาหรับเองจะมีการปิดแผ่นทอง หรือผ่านกรรมวิธีเปลี่ยนแผ่นทองให้เป็นสีทองสู่การสร้างสรรค์และ ตกแต่ง

ภาพที่ 17: ตัวอย่างการสร้างสรรคัลวดลายอาราเบสก์ด้วยการใช้สีทอง
ที่มา : ผู้วิจัย, 2560

สรุปการสร้างสรรคัลวดลายอาราเบสก์ แนวคิดในการสร้างสรรคัลวดลายอาราเบสก์ ภายใต้นโยบายความคิดเพื่อสรรเสริญพระองค์อัลลอฮ์ (มวลการสรรเสริญเป็นของพระองค์) และศาสนาของพระองค์ รูปแบบการสร้างสรรคัลวดลายอาราเบสก์ คือ การตัดทอนรูปทรงจากสิ่งมีชีวิตที่พระองค์ทรงสร้าง โดยถ่ายทอดในลักษณะของภาพแบนราบ โดยการขจัดเงา การใช้รูปทรงเรขาคณิตและรูปทรงอิสระ สีที่นิยมใช้และเป็นอัตลักษณ์ของศาสตร์ลวดลายประดับศิลปะอิสลาม นั่นคือ สีทอง โดยการใช้แผ่นทอง ส่วนอักษรอาหรับวิจิตรนิยมใช้เขียนด้วยสีดำ ซึ่งถือเป็นสีพื้นฐานของการสร้างสรรคัลวดลายอาราเบสก์ และเป็นรูปแบบการสร้างสรรคัลวดลายอาราเบสก์แบบดั้งเดิม (tradition) การจัดองค์ประกอบในงานอักษรอาหรับวิจิตรจะเน้นในเรื่อง ความสมดุล และความเป็นเอกภาพขององค์รวมทั้งหมด

2.2.4. หะซัน เซอราบี (Hasan Celebi : 1937-Present) Contemporary master calligrapher in the Ottoman tradition

“the gentleman of calligraphy” (Hilal Kazan, 2019) คือ ต่อดอตชาวตุรกี (คือ ต่อดอต หมายถึง นักเขียนอักษรอาหรับวิจิตร) เซอราบีทุ่มเทให้การเขียนอักษรอาหรับวิจิตรจนเป็นที่รู้จักในวงกว้าง และเป็นที่ยอมรับในสมญานามว่า ‘master of Calligraphy’

ภาพที่ 18: Hasan Celebi

ที่มา : Hilal Kazan, 2019

เซอราบีเป็นคุณครูของนักเรียนกว่า 100 ชีวิต และมีนักเรียนที่ได้รับการรับรอง License (ijaza) จากเขาจำนวน 30 ชีวิต (calligraphyqalam, 2009) ในการเรียนรู้ของอักษรอาหรับวิจิตร จำเป็นที่นักเรียนต้องได้รับการรับรองจากผู้เป็นอาจารย์จึงจะสามารถเรียกตนเองว่า “ค็อตต้อต” ได้อย่างเต็มตัว เซอราบีมีผลงานมากมายทั้งในประเทศตุรกีเอง ไปจนถึงต่างประเทศ เช่น คาซัคสถาน เบลเยียม เยอรมัน และแอฟริกา ผลงานของเขามักปรากฏในมัสยิด หรือศาสนสถานของอิสลาม

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่ 19: ผลงานอักษรอาหรับวิจิตรของเซอราบี

ที่มา : Calligraphyqalam, 2009

อักษรที่ใช้เขียนมีชื่อว่า Thuluth (Pronounced “thoo-looth”) เป็นอักษรอาหรับชั้นสูง คำว่าชั้นสูงหมายถึง มีกฎในการเขียนเยอะที่สุดในจำนวนอักษรอาหรับที่ยังปรากฏในปัจจุบัน และเป็นอักษรที่นิยมเขียนในมัสยิด และปกของคัมภีร์กุรอาน อักษร Thuluth นั้นถือเป็นความสูงสุดของอักษรอาหรับวิจิตร เมื่อครั้งผู้วิจัยได้ไปเยือนวิทยาลัยเรสตู (Restu college) ซึ่งเป็นศูนย์รวมศิลปะอิสลามแห่งประเทศมาเลเซีย บุคลากรซึ่งเป็นอาจารย์สอนเขียนอักษรอาหรับวิจิตรได้กล่าวแก่ผู้วิจัยว่า “Thuluth is the king of Khat” คำว่า Khat (ค็อต) หมายถึง อักษรอาหรับ

Elisabeth Kvernén (2009) “Thuluth is often considered the most powerful and versatile script. Some experts say you are not a calligrapher until you can write thuluth.”

ถ้อยคำที่เขียนในผลงานเป็นถ้อยคำพื้นฐานของอิสลาม นั่นคือ “บิ-มัล-ลา-ฮ์-เราะห์-มาน-เนียร์-เราะห์-ฮีม” แปล “ด้วยพระนามแห่งอัลลอฮ์ ผู้ทรงกรุณาเมตตาปราณีเสมอ” คำกล่าวนี้ นิยมใช้ในการเริ่มกระทำสิ่งต่างๆ ในกิจวัตรประจำวันของมุสลิม เป็นความเชื่อและส่งเสริมให้ทำ เพราะทำให้การกระทำเต็มไปด้วยความดีงามและการรำลึกถึงพระเจ้า ขอบลวดลายประดับเป็น ลวดลายอาราบีสก์ ลวดลายพรรณพฤกษาถูกจัดวางล้อมรอบอักษรอาหรับวิจิตรในองค์ประกอบที่ สมดุล

2.2.5. Wissam Shawkat (1974-present) ศิลปินผู้สร้างสรรค์อักษรอาหรับวิจิตรในรูปแบบจิตรกรรมนามธรรม

“ I am a calligrapher turned conceptually motivated artist. How does someone self- trained in the most rigid, rule-based medium break out into abstraction? Now more than 30 years into my calligraphy practice, I dutifully studied traditional scripts, compositions, and forms until at last I felt qualified to judge which principles could be overridden and unbound, and which were to remain.” (Wissam Shawkat, 2017)

Shawkat ศิลปินชาวอิรัก สร้างสรรค์อักษรอาหรับวิจิตรในรูปแบบศิลปะนามธรรม ด้วยการตัดทอนรูปทรงของอักษรอาหรับให้เหลือเพียงรูปทรงภายในของศิลปิน ซึ่ง Shawkat ได้

ขนานนามรูปแบบการสร้างสรรค์ของเขาว่า ‘Calligraform’ หมายถึง the forms of the letters (Wissam Shawkat, 2017)

รูปแบบการสร้างสรรค์ของ Shawkat จะเป็นการใช้อุปกรณ์ในแบบดั้งเดิมในการสร้างสรรค์ เช่น กระดาษที่ทำมือ ปากกาไม้ และการใช้สีหมึก “employing traditional tools and materials to produce a contemporary aesthetic. There is purpose in the liberating juxtaposition of using handmade paper reed pens and traditional inks to create works that ask us to think again about what Arabic calligraphy is and can be.” (Wissam Shawkat, 2017)

ภาพที่ 20: Wissam Shawkat
ที่มา : wissamshawkat, 2017

ผลงาน The eye of letter เป็นการตัดทอนให้เห็นถึงหัวใจหรือแก่นของรูปทรงอักษรอาหรับ จากรูปจะเห็นการตัดทอนรูปทรงของอักษรอาหรับดั้งเดิมให้เหลือเพียงแก่นของรูปทรง ซึ่งยังคงสามารถสร้างการรับรู้แก่ผู้ชมได้ว่าอักษรนั้นคืออักษรอาหรับใด การลงสีอย่างเรียบง่ายและแบนราบ การตัดทอนลดทอนประดับด้วยการใช้รูปทรงจากอักษรอาหรับนั้นประดับตัวอักษรเอง จัดวางในองค์ประกอบที่สมมาตร เป็นผลงานการสร้างสรรค์อักษรอาหรับวิจิตรสู่ความเป็นศิลปะนามธรรมอย่างลงตัว

ภาพที่ 21: The Eyes of Letters

ที่มา : [wissamshawkat](#), 2017

ส่วนที่ 3 องค์ประกอบศิลป์ในการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมนามธรรม

3.1. เนื้อหา

ความศรัทธาอันแรงกล้าของผู้วิจัย คือ ความเชื่ออันแรงกล้าถึงการมีอยู่ของ อัลลอฮ์ (มवलการสรรเสริญเป็นของพระองค์) จากการวิเคราะห์ดังกล่าว ภาวะความเป็นนามธรรมนี้เป็นสิ่งที่สูงส่ง และอยู่เหนือสรรพสิ่งทั้งปวง ‘ความศรัทธาที่สูงส่ง’ ผู้วิจัยแทนด้วยอักษรอาหรับวิจิตร ซึ่งเป็นประตูลู่สู่ความศรัทธาแห่งอิสลาม

อัลลอฮ์ (มवलการสรรเสริญเป็นของพระองค์) ได้ทรงให้มลาอิกะฮ์ญิบรีล (جبریل) ทูตของอัลลอฮ์) ทำหน้าที่นำสาส์นและคำบัญชาของพระองค์ มายังท่านศาสดามุฮัมมัดตลอดระยะเวลาแห่งการปฏิบัติภารกิจเผยแผ่อิสลาม (บรรจง บินกาซัน, 2547, น. 58) วจนะ 5 วรรคแรก (บทที่ 96 วรรคที่ 1-5) ความว่า

اقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ

(อีก-กะ-ร้อก-บิส-มิ-ร้อบ-บิ-กั้ล-ละ-ซี-เคาะ-ลัก-เกาะหฺ)

“จงอ่านด้วยพระนามแห่งพระเจ้าของเจ้าผู้ทรงบังเกิด”

خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ

(เคาะ-ลัก-ก้อล-อิน-ซาน-นะ-มิน-อะ-ลักก)

“ทรงบังเกิดมนุษย์จากก้อนเลือด”

اقْرَأْ وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ

(อีก-เราะฮฺ-วะ-ร้อบ-บุ-กั้ล-อัก-รอม)

“จงอ่านเถิด และพระเจ้าของเจ้านั้น ผู้ทรงใจบุญยิ่ง”

الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ

(อัล-ละ-ซี-อัล-ละ-มะ-บิ้ล-กอ-ลัม)

“ผู้ทรงสอนการใช้ปากกา”

عَلَّمَ الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ

(อัล-ละ-มัล-อิน-ซาน-นะ-มา-ลัม-ยาอ-ลัม)

“ผู้ทรงสอนมนุษย์ในสิ่งที่เขาไม่รู้”

(สมาคมนักเรียนเก่าอาหรับ ประเทศไทย, 2535, น. 1515)

จากถ้อยคำสอนจะเห็นได้ว่าภาษาอาหรับ หรืออักษรอาหรับเป็นสื่อกลางของความศรัทธาระหว่างพระเจ้าและมนุษย์ และอักษรอาหรับยังเป็นสื่อสู่การเรียนรู้ในคำสอนของพระองค์ **ผู้วิจัยจึงใช้อักษรอาหรับวิจิตรในการถ่ายทอดความศรัทธาแห่งศาสนาอิสลาม**

การสร้างสรรคศิลป์นามธรรม คือการเข้าถึงแก่นของสิ่งที่ต้องการสร้างสรรค์ และแก่นของศาสนาอิสลามนั้นคือ ‘ความสันติ’ ดังคำกล่าวของพระองค์ บทที่ 10 วรรคที่ 25

وَاللَّهُ يَدْعُو إِلَىٰ دَارِ السَّلَامِ وَيَهْدِي مَن يَشَاءُ إِلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ

(วัล-ลอ-ฮฺ-ยัดตุ-อฺ-อฺ-อิ-ลา-ดา-ริซ-ชะ-ลา-มิ-วะ-ยะฮฺ-ดี-มัย-ยะ-ฮา-อฺ-อิ-ลา-ตี-รอ-ติมม-มุช-ตะ-กิม)

“และอัลลอฮฺทรงเรียกร้องไปสู่สถานที่แห่งสันติ และทรงชี้แนะแนวทางที่ถูกต้องแก่ผู้ที่พระองค์ทรงประสงค์ไปสู่ทางที่เที่ยงธรรม”

(สมาคมนักเรียนเก่าอาหรับ, 2535, น. 434)

“อิสลามเป็นบทบัญญัติแห่งสันติภาพ และเป็นศาสนาแห่งความกรุณาโดยมิต้องสงสัย ชื่อของอิสลามเองก็แตกแขนงออกมาจากอักขระเดียวกันกับคำว่า “سلام” อันหมายถึง “สันติ” บรรดาผู้ศรัทธาเองก็ไม่พบว่ามิชื่อใดอีกแล้วที่ดีกว่า “มุสลิม” หมายถึง ผู้นับถืออิสลาม ที่มีสันติหรือผู้มอบตน” (หะซัน อัล-บันนา, 2547, น. 47) ศ.ดร.ฏอริก รอมานอน (Tariq Ramadan: 1962-present) กล่าวเสริมว่า “สันติภายใน คือ เป้าหมายของอิสลาม” (สลมาน อัล เอาตะฮฺ, 2560, น. 67)

ด้วยความสันติซึ่งเป็นแก่นของศาสนาอิสลาม ผู้วิจัยจึงได้เลือกใช้คำว่า ‘سلام’ سلام ซึ่งเป็นรากศัพท์ของคำว่า “อิสลาม” มีความหมายว่า “สันติ” เพราะสำหรับศาสนาอิสลาม ความศรัทธานำมาสู่ความสันติ และความสันติคือประตูสู่ความศรัทธา ด้วยรูปแบบในการตัดทอนของศิลปนามธรรมเพื่อนำเสนอแก่นของความศรัทธา ผู้วิจัยจึงตัดทอนคำว่า سلام ให้เหลือเพียงตัวอักษรเดียวนั้นคือ อักษร ‘ซิน’ س เพื่อสื่อถึงแก่นความศรัทธาของอิสลาม นั่นคือ สันติจากภายใน จากคำกล่าวในคัมภีร์อัลกุรอาน บทที่ 36 วรรคที่ 58 ความว่า

سَلَامٌ قَوْلًا مِّن رَّبِّ رَحِيمٍ

(ชะ-ลา-มุน-กั๊ว-ลัมม-มิน-ร็อบ-บิร-เราะฮฺ-ฮีม)

“ “ความศานติ!” พระดำรัสหนึ่งจากพระเจ้าผู้ทรงเมตตาเสมอ”

(สมาคมนักเรียนเก่าอาหรับ, 2535, น. 960)

3.2. ทักษะธาตุ (Visual Elements)

เนื่องด้วยเป็นการสื่อผ่านอักษรอาหรับวิจิตร การสร้างสรรค์ผลงานจึงเป็นการใช้รูปร่างของอักษรอาหรับวิจิตร นำมาตัดทอนให้เหลือเพียงแก่นของอักษร ซึ่งสามารถสื่อความหมาย รูปร่างของอักษรอาหรับซึ่งปรากฏในคำสอนทางศาสนา เป็นรูปร่างอิสระถูกจัดวางด้วยหลักการเรขาคณิต คือการจัดวางอย่างมีรูปแบบ จึงพบว่าได้ลักษณะการเขียนอักษรอาหรับวิจิตรนั้นให้ความรู้สึกที่เป็นสมดุล ทั้ง ๆ ที่เป็นรูปร่างอิสระ

3.2.1. รูปร่างและรูปทรง (Shape and Form)

การตัดทอนอักษร ส ให้เหลือเพียงแก่น กล่าวคือ การตัดทอนอักษร ส เพื่อสื่อถึงความศรัทธาในหนึ่งเดียว (พระเจ้า) นั่นคือ การทำให้อักษร ส เป็นหนึ่งเดียว การทำเช่นนี้ผู้วิจัยสร้างสรรค์อักษร ส ในรูปทรงวงกลม เพื่อสร้างความเป็นหนึ่งเดียวของ ส

ภาพที่ 22: การสร้างสรรค์อักษรซีนในรูปทรงกลม (2560)

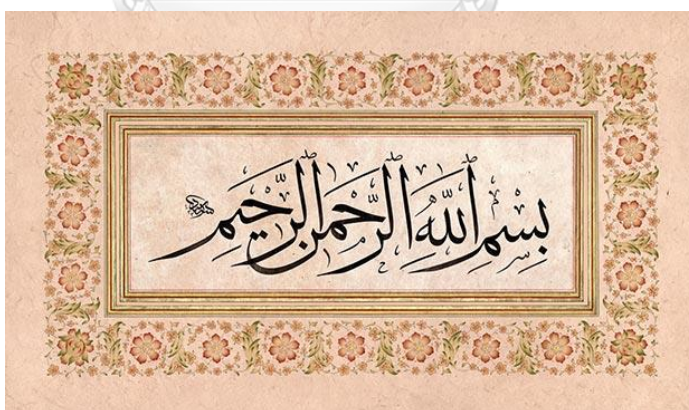
ที่มา : ผู้วิจัย, 2560

3.2.2. สี (Colour)

สีที่นิยมใช้และเป็นอัตลักษณ์ของศาสตร์ลวดลายประดับศิลปะอิสลาม นั่นคือ สีทอง (แผ่นทอง) ส่วนอักษรอาหรับวิจิตรนิยมใช้เขียนด้วยสีดำ ซึ่งถือเป็นสีพื้นฐานของการสร้างสรรค์อักษรอาหรับวิจิตร และการใช้สีดำเป็นรูปแบบการสร้างสรรค์อักษรอาหรับวิจิตรแบบดั้งเดิม (tradition)

การใช้สีพื้นหลังในงานอักษรอาหรับวิจิตรจะนิยมใช้สีโทนอ่อน เพื่อขับเน้นอักษรให้มีความโดดเด่น เพราะเป้าหมายในการสร้างสรรค์งานประเภทนี้เพื่อให้ข้อความนั้นส่งถึงผู้รับให้ได้มากที่สุด ฉะนั้นในการสร้างสรรค์งานอักษรอาหรับวิจิตรแบบดั้งเดิมเราจะพบว่า อักษรสีดำจะอยู่บนพื้นสีอ่อนเสมอ ในส่วนลวดลายนั้นการเลือกใช้พื้นสีเข้มหรืออ่อนขึ้นอยู่กับดุลพินิจของบุคคล

ช่วงระหว่างอักษรอาหรับวิจิตรกับลวดลายจะมีการใส่กรอบ เป็นปรัชญาในการสร้างสรรค์ กล่าวถึงการแบ่งพื้นที่ระหว่างโลกนี้และโลกหน้า โลกหน้าคือลวดลายอันวิจิตรซึ่งถูกขจัดเงาหมดสิ้น เป็นการกล่าวถึงความงามอย่างเป็นอุดมคติ ส่วนโลกนี้หรือส่วนอักษรอาหรับวิจิตร เป็นพื้นที่ ๆ วนะของพระองค์ถูกประทานและถ่ายทอดสู่ผู้รับ ฉะนั้นพื้นที่ว่างระหว่างทั้งสองจึงเหมือนเป็นกรอบกั้นระหว่างความเป็นจริงและอุดมคติ

ภาพที่ 23: ภาพตัวอย่างการแบ่งพื้นที่ในการสร้างสรรค์งานอักษรอาหรับวิจิตรและลวดลายประดับ

ที่มา : valeriebehery, 2019

3.2.3. องค์ประกอบ (Composition)

ภาพที่ 24: “New Geometry 2” by Wissam Shawkat

ที่มา : wissamshawkat, 2017

การจัดองค์ประกอบในงานอักษรอาหรับวิจิตรจะเน้นในเรื่อง ความสมดุล และความ เป็นเอกภาพขององค์รวมทั้งหมด ความสมดุลนี้ไม่ใช่เพียงตำแหน่งการจัดวางอักษรอาหรับวิจิตรต่อ พื้นที่การสร้างสรรค์เท่านั้น แต่ยังหมายถึงความสมดุลของตัวอักษรต่ออักษรด้วย เช่นความขนานของ แนวราบ ความสม่ำเสมอของช่องไฟระหว่างตัวอักษร เหล่านี้ทั้งสี่จัดวางอย่างสมดุล ฉะนั้นในการ สร้างสรรค์งานจิตรกรรมนามธรรมในแบบอักษรอาหรับวิจิตรหรือ Calligraphic นามธรรม ควรสร้างสรรค์ใน องค์ประกอบที่สมดุลและเป็นเอกภาพ

3.3. สรุปองค์ประกอบศิลป์ในการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมนามธรรม

รูปร่างของอักษรอาหรับ س (ซีน) ผ่านการตัดทอนให้เหลือเพียงแก่นของความศรัทธา ใช้ สีดำควบคู่สีทองบนพื้นหลังสีอ่อน ใส่กรอบหรือขอบเพื่อแยกพื้นที่ของอักษรกับส่วนประดับ จัดวางใน องค์ประกอบสมดุล

ส่วนที่ 4 สรุป

จากความศรัทธาอันแรงกล้าสู่การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมนามธรรม คือ การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมในรูปแบบศิลปะนามธรรมเพื่อสื่อถึงความศรัทธาผ่านอักษรอาหรับวิจิตรที่ผู้วิจัยได้ตัดทอน

แก่นของความศรัทธาแห่งอิสลาม คือ **سلام** (ความสันติ) ผ่านการสร้างสรรค์ในรูปแบบศิลปะนามธรรม คือ การตัดทอนสู่รูปทรงบริสุทธิ์ภายใน ในที่นี้คือ **س** (ซีน) ถ่ายทอดด้วยรูปแบบ Calligraphic (รูปร่างของอักษรอาหรับวิจิตร) ในองค์ประกอบที่สมดุลและเป็นเอกภาพ

บทที่ 3

การสร้างสรรคผลงานจิตรกรรมนามธรรม

การสร้างสรรคผลงานจิตรกรรมนามธรรม ผู้วิจัยแบ่งขั้นตอนการสร้างสรรคออกเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่

1. ขั้นตอนการเตรียมงานก่อนการสร้างสรรค
2. ขั้นตอนการปฏิบัติงาน

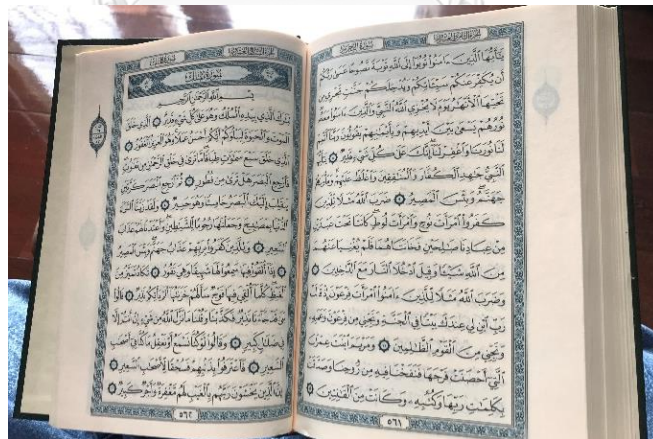
1. ขั้นตอนการเตรียมงานก่อนการสร้างสรรค

เป็นขั้นตอนการรวบรวมข้อมูลก่อนนำสู่การสร้างสรรคผลงานจิตรกรรม

1.1 การเก็บข้อมูล

ข้อมูลที่น่ามารวบรวม ได้แก่

1.1.1. คัมภีร์อัลกุรอาน (الْقُرْآن)

ภาพที่ 25: คัมภีร์กุรอาน (Quran)

ที่มา : ผู้วิจัย, 2562

Keith E. Small (2015, P. 3) “This is all especially true of Islam’s book of scripture, the Qur’an. Like no other religious book, the Arabic Qur’an became the

foundation for visual culture across all Islamic culture. Its Arabic script has become the distinctive Arab contribution to Islamic art through the ages and universal mark of Muslim cultural and political influence wherever Islam had spread.”

อัลกุรอาน คือ คัมภีร์สำคัญสูงสุดของชาวมุสลิมซึ่งรวมรวมนวณะของอัลลอฮ์ที่ประทานให้แก่มนุษยชาติโดยผ่านทางท่านศาสดามูฮัมมัดตั้งแต่ท่านได้รับแต่งตั้งให้เป็นรอซูลุลลอฮ์ (ผู้นำสารของอัลลอฮ์) โดยภาษาแล้วคำว่า “กุรอาน” แปลว่า “สิ่งที่ถูกอ่าน” (บรรจง บินกาซัน, 2547)

การประทานคัมภีร์อัลกุรอานครั้งแรกเกิดขึ้นในถ้ำฮิรอบนภูเขาญะบัลนุร (ภูผาแห่งรัศมี) ซึ่งเป็นสถานที่ที่ท่านศาสดามูฮัมมัดมักจะปลีกตัวมานั่งสงบจิตใจเพื่อไตร่ตรองถึงสัจธรรมแห่งชีวิต ในคืนหนึ่งอัลลอฮ์ก็ได้ทรงให้มลาอิกะฮ์บรีลนำวณะ 5 วรรค (อายะฮ์) แรก มาให้ท่านศาสดาในภาษาอาหรับ (บทที่ 96 วรรคที่ 1-5) ซึ่งมีความหมายเป็นภาษาไทยดังนี้

“(1.) จงอ่านด้วยพระนามแห่งพระเจ้าของเจ้าผู้ทรงบังเกิด (2.) ทรงบังเกิดมนุษย์จากก้อนเลือด (3.) จงอ่านเถิด และพระเจ้าของเจ้านั้นผู้ทรงใจบุญยิ่ง (4.) ผู้ทรงสอนการใช้ปากกา (5.) ผู้ทรงสอนมนุษย์ในสิ่งที่เขาไม่รู้” (สมาคมนักเรียนเก่าอาหรับ, 2535, น. 1515)

หลังจากนั้นอัลลอฮ์ (มวลการสรรเสริญเป็นของพระองค์) ได้ทรงประทานวณะของพระองค์ให้แก่พระศาสดามูฮัมมัดในโอกาสและเหตุการณ์ต่างๆ เพื่อตอบปัญหาและเป็นแนวทางปฏิบัติสำหรับสถานการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นในชีวิตของมนุษย์ ทั้งในด้านส่วนตัวและสังคมตลอดระยะเวลา 23 ปี แห่งการเป็นพระศาสดาของพระองค์อัลลอฮ์ (Keith E. Small, 2015, P. 13)

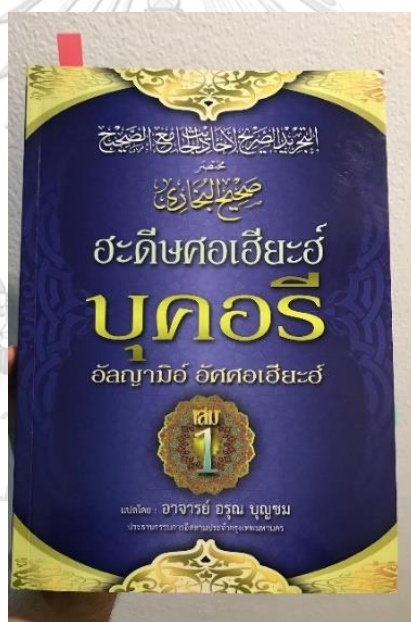
คัมภีร์อัลกุรอานคือวณะของพระองค์อัลลอฮ์ที่ถูกรวบรวมไว้เป็นเล่มมีจำนวนทั้งหมด 6,616 วรรค (หรือเรียกว่า อายะฮ์) แต่การนับจำนวนอายะฮ์อาจไม่ตรงกันบ้างเล็กน้อย ทั้งนี้เนื่องจากความแตกต่างในการจัดวรรค ในจำนวนวรรคทั้งหมดนี้ถูกแบ่งออกเป็น 114 บท (หรือ เรียกว่า ซูเราะฮ์) ซึ่งในแต่ละตัวบทนั้นมีจำนวนวรรคไม่เท่ากัน

1.1.2. ฮะดีษ (الحديث)

โดยภาษาแล้ว คำว่า “ฮะดีษ” หมายถึง “คำพูด” นอกจากนี้แล้ว ฮะดีษยังถูกเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “ซุนนะฮ์” ซึ่งหมายความว่า “การปฏิบัติ” “ขนบธรรมเนียม” หรือ “วิถีชีวิต” อีกด้วย (บรรจง บินกาซัน, 2547, น. 211)

ฮะดีษเป็นการบันทึกคำพูด การประพฤติปฏิบัติ จริยวัตร ตลอดจนวิธีการดำเนินชีวิตของท่านศาสดามุฮัมมัดตั้งแต่ท่านได้รับการแต่งตั้งจากอัลลอฮ์ (มวลการสรรเสริญเป็นของพระองค์) ให้เป็นรอสูล (ผู้นำศาสน์) ของพระองค์ เมื่อตอนอายุได้ 40 ปี ไปจนถึงวาระสุดท้ายแห่งชีวิตของท่านเมื่ออายุได้ 63 ปี

“บันทึกโดย บุคอรี : รายงานจาก อิบน์ (บุตรของ) อุมร์ (ขอพระองค์ทรงให้ความปิติแก่ท่าน) ว่า ท่านศาสดา (ขอพระองค์ทรงสรรเสริญ และให้ความสันติแก่ท่าน) ได้กล่าวว่า “อิสลามถูกสร้างอยู่บนหลักห้าประการ คือ การกล่าวคำปฏิญาณว่าไม่มีพระเจ้าที่ถูกลูกสักการะโดยเที่ยงแท้เว้นแต่อัลลอฮ์องค์เดียว และมุฮัมมัดเป็นศาสนทูตของพระองค์ การดำรงละหมาด การจ่ายซะ-กาต การทำพิธีฮัจญ์ และการถือศีลอดในเดือนรอมฎอน” (อิหม่ามบุคอรี : 8) อิหม่ามบุคอรี ชื่อของผู้รวบรวมคำสอนและจริยวัตร (ฮะดีษ) ของท่านศาสดามุฮัมมัด (บรรจง บินกาตัน, 2547, น. 92)

ภาพที่ 26: ตัวอย่างหนังสือฮะดีษ บันทึกโดย อิหม่ามบุคอรี แปลโดย อาจารย์อรุณ บุญชม
ที่มา : ผู้วิจัย, 2562

1.1.3. คำสอนจากนักวิชาการมุสลิม

นักวิชาการที่ผู้วิจัยกล่าวถึงนี้คือเหล่าบรรดา **عُلَمَاء** (อูละมาอ์: ผู้ทรงความรู้หรือปราชญ์โดยเฉพาะทางด้านศาสนาอิสลาม) บุคคลเหล่านี้บ้างจะมีคำนำหน้าชื่อว่า **شیخ** (เชค) หมายถึง

ผู้อาวุโสหรือผู้มีวัยวุฒิที่ผู้คนให้เกียรติยกย่องหรือยอมให้เป็นผู้นำหรือผู้ทรงความรู้ (บรรจง บินกาตัน, 2547) และบ้างจะมีคำนำหน้าชื่อว่า **إمام** (อิหม่าม) โดยภาษาแล้วแปลว่าผู้นำ และเป็นฉายาเรียกคนที่มีความรู้ลึกซึ้งและสูงส่ง เป็นที่ยอมรับของคนทั้งหลายด้วย (บรรจง บินกาตัน, 2547, น. 187-188)

บุคคลเหล่านี้คือผู้ทรงภูมิปัญญาของศาสนาอิสลาม ปัจจุบันบุคคลเหล่านี้ถ่ายทอดความรู้และคำสอนของศาสนาอิสลาม ด้วยการเขียนหนังสือ บทความ และการถ่ายทอดผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น ทีวี คลื่นวิทยุ และสื่อออนไลน์

ภาพที่ 27: ตัวอย่างสื่อออนไลน์ สอนโดย ชิดดิก มุฮัมหมัดสอิด (2561)

ที่มา : whitechannel, 2019

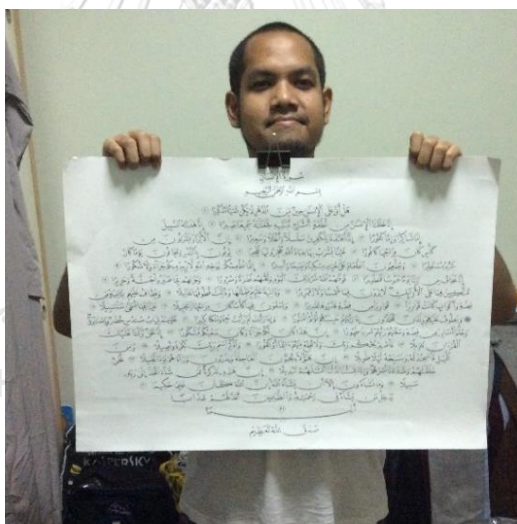
ภาพที่ 28: การเดินทางร่วมกับสถาบันศิลปะอิสลาม (ประเทศไทย) เพื่อศึกษางานเขียนกุรอานปัตตานี และลวดลายศิลปะมลายู ณ จังหวัดปัตตานี (2560)

ที่มา : ผู้วิจัย, 2560

ภาพที่ 29: ผู้วิจัยเดินทางศึกษาการสร้างสรรคัลวดลายศิลปะอิสลาม ณ ประเทศมาเลเซีย
 “Islamic Illumination Workshop By Madam Asma Salma” (2560)

ที่มา : ผู้วิจัย, 2560

ภาพที่ 30: ผู้วิจัยเดินทางศึกษาศิลปะอิสลาม ณ วิทยาลัยเรสตู (Restu Collage) ในหลักสูตร
 Mushaf Art (ศิลปะการทำคัมภีร์กุรอาน) เมือง Shah Alam ประเทศมาเลเซีย (2559)

ที่มา : ผู้วิจัย, 2559

1.1.4. ศึกษางานศิลปะอิสลาม

ผู้วิจัยเดินทางเรียนรู้การสร้างสรรคศิลปะอิสลาม เพื่อนำมาประยุกต์ใช้กับผลงานจิตรกรรมของผู้วิจัย ตัวอย่างการเดินทางศึกษาการสร้างสรรคผลงานศิลปะอิสลาม

1.2. การเลือกใช้วัสดุ

การสร้างสรรคผลงานจิตรกรรม พื้นผิวของผลงานจิตรกรรมนิยมใช้ผ้าใบ (canvas) เป็นพื้นฐาน สำหรับผู้วิจัยม้วนผ้าใบให้ความรู้สึกคล้ายม้วนคัมภีร์ ซึ่งเหมาะแก่การถ่ายทอดคำสอนที่ผู้วิจัยต้องการ ส่วนการใช้สีบนผ้าใบนั้นค่อนข้างมีความหลากหลายและเป็นอิสระ การสร้างสรรคของผู้วิจัยเป็นการแสดงออกถึงความศรัทธาที่สูงส่ง ผลงานควรให้ความรู้สึกที่ใสสะอาดและเรียบเนียน สีอะคริลิกเป็นสีที่สามารถสร้างผลงานให้อยู่ในรูปแบบของความเรียบเนียนและสะอาดหมดจด เนื่องจากคุณสมบัติของสีที่สามารถทาทับบจนเกิดความเรียบเนียนรวมถึงการทำให้โปร่งเพื่อให้เห็นความใสสะอาดของพื้นผิว การเลือกใช้สีสำหรับผลงานจิตรกรรมแห่งความศรัทธานี้จึงเป็นการใช้สีอะคริลิกบนพื้นผ้าใบ (Acrylic on canvas)

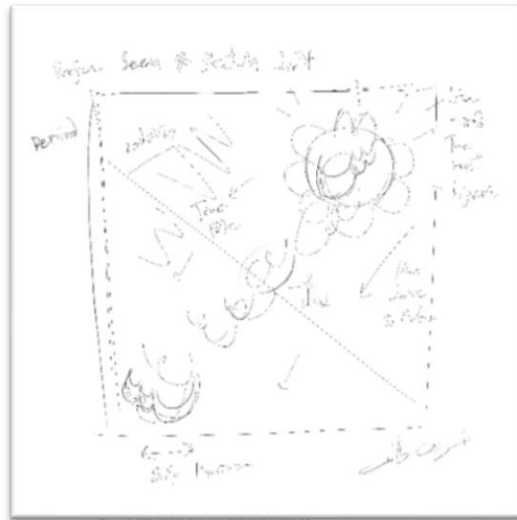
ภาพที่ 31 (ซ้าย) : ตัวอย่างม้วนผ้าใบสำหรับงานจิตรกรรม (Canvas) (globalsources, 2019)

ภาพที่ 32 (ขวา) : ตัวอย่างสีอะคริลิก (Acrylic) (modulor, 2019)

2. ขั้นตอนการปฏิบัติงาน

2.1. การทำภาพต้นแบบ (Sketch)

เป็นการถ่ายทอดเสียงจากภายใน ก่อนนำสู่การขัดเกลาด้วยหลักองค์ประกอบศิลป์ สร้างสรรค์ต่อด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ เพื่อค้นหาองค์ประกอบการจัดวางและโทนสีของงาน การใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยให้ผู้วิจัยเห็นความหลากหลายขององค์ประกอบในการจัดวาง และ เพื่อกำหนดโทนสีในการสร้างสรรค์

ภาพที่ 33: แบบร่างผลงานสร้างสรรค์ 'Remind' (2562)

ที่มา : ผู้วิจัย, 2562

ภาพที่ 34: ภาพต้นแบบผลงานจิตรกรรมนามธรรม 'Remind' (2562)

ที่มา : ผู้วิจัย, 2562

2.2. การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมนามธรรม

จากข้อมูลที่รวบรวมในขั้นตอนการเตรียมงาน ผู้วิจัยดำเนินการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมนามธรรม

2.2.1. อุปกรณ์ในการสร้างสรรค์

ภาพที่ 35: ภาพอุปกรณ์การทำงาน

ที่มา : ผู้วิจัย, 2562

- พู่กัน
- เทปกาวสำหรับกั้นสี
- แอร์ บรัช (Air Brush)
- สีรองพื้น เจสโซ (Gesso)
- สีอะคริลิก (Acrylic)
- แผ่นทอง
- สารผสมและทำละลายสำหรับสีอะคริลิก (Medium)

2.2.2. ขั้นตอนการสร้างสรรค์

การเตรียมผ้าใบ ผู้วิจัยนำม้วนผ้าใบมาตัดให้ได้ขนาดตามภาพต้นแบบ จากนั้นจึงชิงกับผนังด้วยเทปกาวทั้ง 4 ด้าน แล้วรองพื้นด้วยสีเจสโซ (Gesso) เพื่อป้องกันการดูดซับสีของพื้นภาพมากเกินไป ทาสีเจสโซรองพื้นสำหรับผ้าใบ 2 ชั้น

ร่างภาพลงบนผืนผ้าใบตามภาพต้นแบบงาน ผู้วิจัยใช้วิธีการลอกแบบลงบนผืนกระดาษขนาดเท่างานจริง แล้วชุดแบบร่างลงบนผืนผ้าใบ วิธีการเช่นนี้เป็นรูปแบบการถ่ายทอดภาพร่างลงบนงานสร้างสรรค์ในแบบของศิลปะอิสลาม

ผู้วิจัยทำการลงสีขั้นต้นด้วยการพ่นสีโดยการใช้แอร์บรัช เพื่อความเรียบของพื้นผิวสี หลังจากการใช้แอร์บรัช ผู้วิจัยจะใช้ฟู่กันเบอร์ 0 หรือ 00 ในการเก็บรายละเอียดของผลงาน

ภาพที่ 36: ผู้วิจัยลงสีรองพื้นผ้าใบ และลอกภาพต้นแบบลงบนผืนผ้าใบ
ที่มา : ผู้วิจัย, 2562

การใช้สีพ่นอะคริลิกด้วยแอร์บรัชช่วยให้พื้นผิวของสีมีความเรียบและสม่ำเสมอตลอดผลงานสร้างสรรค์ การลงสีตามด้วยฟู่กันเพื่อความคมชัดของรูปร่าง เพราะการใช้แอร์บรัชอาจมีบางส่วนที่ไม่คมชัด การใช้ฟู่กันเก็บงานในขั้นตอนหลังการพ่นจะช่วยให้งานมีความคมชัดมากขึ้น

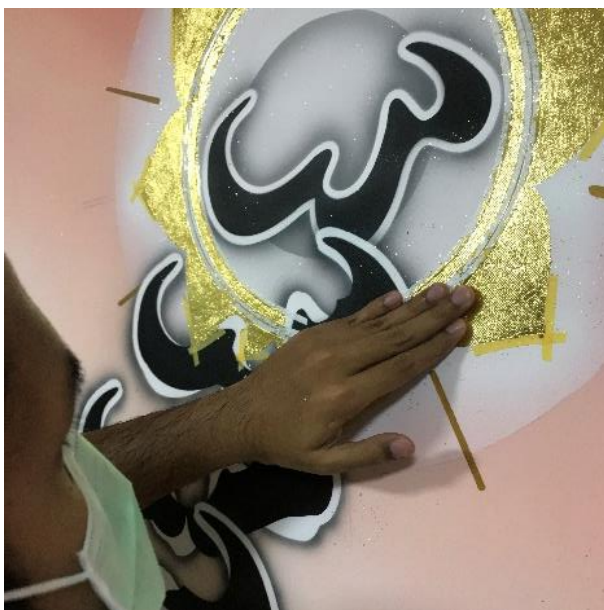
ภาพที่ 37: ผู้วิจัยใช้แอร์บรัชในการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมนามธรรม

ที่มา : ผู้วิจัย, 2562

ภาพที่ 38: ผู้วิจัยลงสีผลงานด้วยการใช้พู่กัน

ที่มา : ผู้วิจัย, 2562

ภาพที่ 39: ผู้วิจัยลงมือปิดทองผลงาน

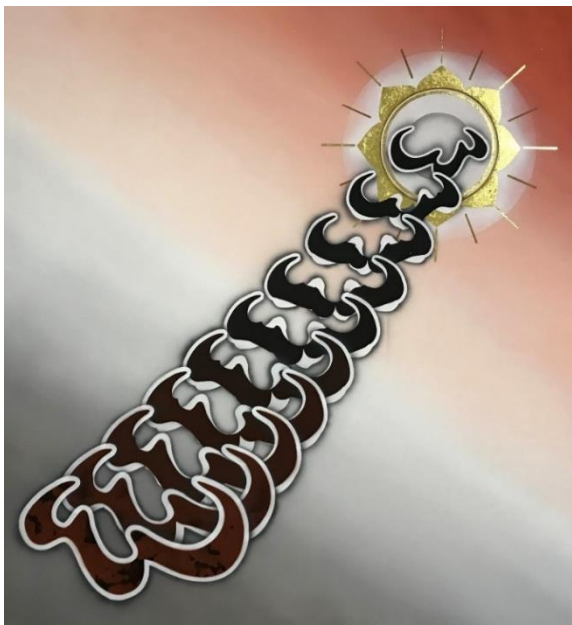
ที่มา : ผู้วิจัย, 2562

การปิดทอง เป็นขั้นตอนสุดท้ายหลังการลงสีทั้งหมด ความหมายของการปิดทองสื่อถึง
 ภาวะของ ‘คุณค่าที่แท้จริง’ การใช้สีทองมีปรากฏมากในการสร้างสรรค์งานศิลปะอิสลาม เช่น โดม
 ของมัสยิด ภาพวาดลวดลายประดับของศิลปะอิสลาม หรือแม้แต่การใช้สีทองเขียนอักษรอาหรับวิจิตร

ผู้วิจัยตรวจสอบผลงานในขั้นตอนสุดท้าย ก่อนเสร็จสิ้นกระบวนการสร้างสรรค์ผลงาน
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จิตรกรรมนามธรรม

CHULALONGKORN UNIVERSITY

ภาพที่ 40: ผลงานจิตรกรรมนามธรรม 'Remind'

ที่มา : ผู้วิจัย, 2562

สรุปขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมนามธรรม

1. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อค้นหาแนวความคิดในการสร้างสรรค์ผลงาน
2. ผู้วิจัยร่างภาพต้นแบบจากแนวความคิด
3. นำภาพร่างสู่การออกแบบด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ เพื่อสร้างภาพต้นแบบ
5. นำภาพต้นแบบสร้างสรรค์ในรูปแบบผลงานจิตรกรรม
6. ร่างแบบลงบนผ้าใบด้วยเทคนิคการลอกถ่าย
7. ลงสีผลงานด้วยอุปกรณ์แอร์บรัชและพู่กัน
8. หลังเสร็จสิ้นขั้นตอนการลงสี ดำเนินการปิดแผ่นทอง
9. ผู้วิจัยตรวจสอบผลงานก่อนเสร็จสิ้นกระบวนการสร้างสรรค์
10. เสร็จสิ้นกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมนามธรรม

บทที่ 4

การพัฒนาผลงาน

การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมนามธรรม ชุด ‘จากความศรัทธาอันแรงกล้าสู่แรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมนามธรรม’ ซึ่งเป็นผลงานศิลปนิพนธ์ของผู้วิจัย ผู้วิจัยศึกษาแนวทางการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมนามธรรมเพื่อนำไปใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปนิพนธ์ โดยแบ่งระยะเวลา 3 ช่วง คือ ช่วงที่ 1 ช่วงที่ 2 และช่วงที่ 3

1. ช่วงที่ 1

1.1. ผลงานจิตรกรรม Respect 1 (2560)

ภาพที่ 41: Respect 1 (2560)

ที่มา : ผู้วิจัย, 2560

อภิปรายการสร้างสรรค์ เริ่มต้นการตัดทอนอักษร ‘س’ (ซิน) ซึ่งถือเป็นรูปทรงหลักในการนำเสนอความศรัทธาแห่งอิสลาม ในช่วงแรกอุปมาเป็นรูปทรงของการประดับประคองการช่วยเหลือเกื้อกูลกันและกันระหว่างเพื่อนมนุษย์ เกิดเป็นลวดลายซ้ำที่สม่ำเสมอ

1.2. ผลงานจิตรกรรม Respect 2 (2560)

อภิปรายการสร้างสรรค์ การทดลองจัดองค์ประกอบให้อยู่ในรูปทรงของวงกลม เพื่อส่งต่อแนวคิดในเรื่องความสามัคคี และความเป็นหนึ่งเดียว

ภาพที่ 42: Respect 2 (2560)

ที่มา : ผู้วิจัย, 2560

ภาพที่ 43: The opposite side (2560)

ที่มา : ผู้วิจัย, 2560

1.3. ผลงานจิตรกรรม The opposite side (2560)

แนวความคิด 'ความสมบูรณ์ภายในคือคุณค่าที่แท้จริง'

อภิปรายการสร้างสรรค์ การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม The Opposite กล่าวถึงความศรัทธาซึ่งตรงกันข้าม ได้แก่ความศรัทธาที่สมบูรณ์ กับความศรัทธาที่ว่างเปล่า สีสถูกใช้ในการแทนความหมายของความตรงกันข้าม

- สีดำ ในรูปทรงอักษร ส หมายถึง ความศรัทธาอันแรงกล้า การเชื่อถึงการมีอยู่ของพระองค์อัลลอฮ์ (มวลการสรรเสริญเป็นของพระองค์) การใช้สีดำเพื่อแสดงถึงการมีอยู่ของความ

ศรัทธาอ้างอิงจากการเขียนอักษรอาหรับ อันได้แก่ คัมภีร์กุรอาน บันทีกหะดีษ และการจดบันทึกของบรรดานักปราชญ์ เพื่อถ่ายทอดคำสอนแห่งอิสลาม

- สีขาว ในรูปทรงอักษร **س** หมายถึง ความศรัทธาที่ว่างเปล่า การไม่เชื่อถึงการมีอยู่ของพระองค์อัลลอฮ์ (มวลการสรรเสริญเป็นของพระองค์)

- สีทอง ในผลงานแบ่งสีทองออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนการใช้แผ่นทอง เพื่อสื่อถึง ‘คุณค่าที่แท้จริง’ กับส่วนการใช้สีทอง เพื่อสื่อถึงคุณค่าที่ไม่จริง (ตีความได้ว่าเป็นความพยายามในการเลียนแบบ)

1.4. ผลงานจิตรกรรม อย่างด่วนตัดสินผู้อื่น (2560)

ภาพที่ 44: อย่างด่วนตัดสินผู้อื่น (2560)

ที่มา : ผู้วิจัย, 2560

แนวความคิด ‘เปลือกเป็นเพียงผิวของความจริงภายใน’

อภิปรายการสร้างสรรค์ เนื่องด้วยต้องการสื่อถึงภายนอกของบุคคลไม่อาจใช้ตัดสินภายในทั้งหมดของบุคคลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงแทนค่าภายนอกของบุคคลด้วยขอบ 2 ชั้น ฝั่งหนึ่งมีชั้นนอกเป็นการทาสีทอง และชั้นในเป็นการปิดแผ่นทอง ลงสีภายในด้วยอักษร ซีน ดำ ซึ่งเชื่อมโยงเป็นลวดลาย ในขณะที่อีกฝั่งหนึ่ง ชั้นนอกเป็นการปิดทองและชั้นในเป็นการทาสีทอง ภายในคืออักษร ซีน ขาว ทั้ง 2 ฝั่งจัดวางในรูปทรงของสี่เหลี่ยมผืนผ้าแนวตั้ง เพื่อแสดงถึงความเป็นสัจจะ ความเป็นจริงที่เกิดขึ้น

การทำเช่นนี้ผู้วิจัยต้องการสร้างความเปรียบเทียบระหว่าง 2 ฝั่ง เพื่อให้เกิดความตระหนักคิดก่อนการตัดสินใจ

1.5. ผลงานจิตรกรรม Respect 8 (2560)

ภาพที่ 45: Respect 8 (2560)

ที่มา : ผู้วิจัย, 2560

แนวความคิด ‘ความวุ่นวายบนความจริง’

อภิปรายการสร้างสรรค์ ผลงานชิ้นสุดท้ายในช่วงที่ 1 ผลงานชิ้นนี้ทดลองการใช้สีควบคู่กับการใช้รูปทรงที่เป็นเรขาคณิตและรูปทรงอิสระจากตัวอักษรอาหรับ ๗ ผลงานชิ้นนี้ต้องการแสดงถึงทิศทางการศรัทธา หรือกลุ่มทางความเชื่อในอิสลามซึ่งมีอยู่หลากหลายและกลายเป็นลัทธิ ผู้วิจัยต้องการกล่าวถึงปลายทางที่มุ่งหวัง หรือทิศที่หันมอง ไม่ว่าจะมองไปทางใด ทุกลัทธิต่างยืนอยู่บนพื้นฐานเดียวกัน นั่นคือ พื้นฐานของอิสลาม ผู้วิจัยได้สร้างสรรค์ความหลากหลายทางความคิดด้วยรูปทรงสามเหลี่ยมคล้ายลูกศร เคลื่อนไหวรอบผืนผ้าใบในทิศทางที่แตกต่าง เพื่อแสดงให้เห็นถึงความขัดแย้ง ส่วนพื้นฐานแห่งอิสลาม ผู้วิจัยแทนด้วยสีทองซึ่งเป็นพื้นหลังของรูปทรงทั้งหมด

ช่วงที่ 2

ในช่วงที่ 2 ของการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมนามธรรมก่อนศิลปะนิพนธ์ของผู้วิจัย เป็นการค้นหารูปแบบการสร้างสรรค์ รวมไปถึงองค์ประกอบในการสร้างสรรค์

2.1. ผลงานจิตรกรรม The flower of peace (ดอกไม้แห่งสันติ, 2561)

ภาพที่ 46: The flower of peace (ดอกไม้แห่งสันติ, 2561)

ที่มา : ผู้วิจัย, 2561

แนวความคิด ‘หลักศรัทธาทั้ง 6 ประการ นำมาสู่ความสันติภายในจิตใจ’

อภิปรายการสร้างสรรค์ เนื่องด้วยต้องการกล่าวถึง ดวงจิตที่ยึดถือในความศรัทธาแห่งอิสลามย่อมนำความสันติสู่จิตใจ ผู้วิจัยแทนดวงจิต (จิตใจ) ด้วยรูปทรงกลม เพราะจากพื้นฐานการรับรู้เมื่อพูดถึงดวงวิญญาณผู้คนจะนึกถึงรูปทรงกลมซึ่งสามารถลอยได้อย่างเป็นอิสระ หรือในอีกความหมาย ดวงจิตถือเป็นศูนย์กลางของร่างกาย คำว่า ‘ศูนย์ (0)’ จึงถูกนำมาเปรียบเปรยเกิดเป็นรูปทรงกลม และดวงจิตที่ดีคือทรงกลมที่สมบูรณ์ (ศูนย์ที่สมบูรณ์) จากนั้นหลักศรัทธาทั้ง 6 ประการ ผู้วิจัยใช้วิธีแบ่งพื้นที่วงกลมออกเป็น 6 ส่วนอย่างเท่าๆ กัน เส้นที่ผู้วิจัยใช้แบ่งเป็นเส้นหนาสีขาว แสดงถึงสัจธรรมสูงสุด สัจธรรมดังกล่าวแบ่งความศรัทธาออกเป็น 6 ส่วน จึงเป็นที่มาของเส้นตรงสีขาวบริสุทธิ์ ภายในวงกลมแต่ละส่วน คือ **س** ที่เชื่อมโยง ผู้วิจัยใช้วิธีการซ้ำเป็นจังหวะอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้เห็นความต่อเนื่องของลวดลายอย่างไม่จบสิ้น อยู่ภายในแต่ละส่วน เพื่อให้เกิดจินตภาพสู่ความไม่สิ้นสุด ความสันติภายในจิตใจ ผู้วิจัยได้แทนความสันติด้วยรูปทรงของดอกไม้ที่เบ่งบาน หลักการคิดในการแทนดอกไม้ด้วยความดีงาม ได้รับจากแนวความคิดการสร้างสรรค์ลวดลายพรรณพฤกษา (Arabesque) นั่นคือ “คำพูดที่ดีเปรียบได้กับดอกไม้ หรือต้นไม้ที่มีรากมั่นคง” ซึ่งรากฐานความคิดนี้มาจากคัมภีร์กุรอาน บทที่ 14 วรรคที่ 24 ความว่า

أَلَمْ تَرَ كَيْفَ ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا كَلِمَةً طَيِّبَةً كَشَجَرَةٍ طَيِّبَةٍ أَصْلُهَا ثَابِتٌ وَفَرْعُهَا فِي السَّمَاءِ

“เจ้ามีเห็นดอกหรือว่า อัลลอฮฺทรงยกอุทาหรณ์ไว้ว่า อุปมาคำพูดที่ดีตั้งต้นไม้ที่ดี

รากของมันฝังแน่นลึกมั่นคง และกิ่งก้านของมันชูขึ้นไปในท้องฟ้า”

(สมาคมนักเรียนเก่าอาหรับ, 2532, น. 527)

จากคำกล่าวได้ความว่า ‘แทนความดีงามด้วยพรรณไม้ที่ดี’ ผู้วิจัยจึงใช้รูปทรงของดอกไม้เพื่อแทนความดีงาม สร้างรูปทรงด้วยเส้นโค้งที่สมบูรณ์และสม่ำเสมอ ความสมบูรณ์แสดงถึงพรรณไม้ที่ดี และความสม่ำเสมอแสดงถึงความมั่นคง จัดในองค์ประกอบดุลยภาพที่สมมาตร ดังเช่นการจัดองค์ประกอบจากศิลปะอิสลาม ในผลงานชิ้นนี้ ผู้วิจัยได้เริ่มตัดทอนและบิดรูปทรงของ **س** ให้มีรูปทรงอิสระมากขึ้น

ผลงานดอกไม้แห่งสันติ เป็นผลงานชิ้นแรกที่ผู้วิจัยได้เริ่มนำคำสอนของศาสนาอิสลามมาใช้ในการสร้างสรรค์ โดยคำสอนที่นำมาใช้ได้แก่ “หลักศรัทธาทั้ง 6 ประการ” หากดำรงไว้ซึ่งหลักศรัทธาทั้ง 6 ประการ ย่อมนำพาความสงบมาสู่จิตใจ

- ศรัทธาในพระองค์อัลลอฮฺ (มวลการสรรเสริญเป็นของพระองค์)
- ศรัทธาในบรรดามลาอิกะฮฺ (เทวดาของพระองค์)
- ศรัทธาในบรรดาคัมภีร์ บรรดาคัมภีร์ที่ได้ประทานให้แก่คนบางคน ได้แก่ คัมภีร์เตารอต (Torah) คัมภีร์ซะบูร์ (Psalms) คัมภีร์อินญีล (Injeel) คัมภีร์กูรออัน (Quran) (บรรจง บินกาซัน, 2559, น. 45)
- ศรัทธาในบรรดานบี คำว่า “นบี” เป็นภาษาอาหรับมีความหมายว่า “ผู้นำข่าว” นั่นคือผู้นำข่าวหรือคำสอนจากพระเจ้าเป็นเจ้ามาบอกมนุษย์ (บรรจง บินกาซัน, 2559, น. 32)
- ศรัทธาในวันฟื้นคืนชีพ ศรัทธาในชีวิตหลังความตาย
- ศรัทธาในกฎกำหนดสภาวะ กฎที่พระเจ้าสร้างขึ้นมาจากคอบุคสุรพลึง (บรรจง บินกาซัน, 2559, น. 49)

2.2. ผลงานจิตรกรรม 4.0 Flower (ดอกไม้ 4.0, 2561)

ภาพที่ 47: 4.0 Flower (ดอกไม้ 4.0, 2561)

ที่มา : ผู้วิจัย, 2561

แนวความคิด ‘การหลงลืมความศรัทธา นำมาสู่ความบิดเบือนในจิตใจ’

อภิปรายการสร้างสรรค์ ผลงาน ดอกไม้ 4.0 เป็นผลงานคู่ตรงกันข้ามของผลงานดอกไม้แห่งสันติ ในขั้นนี้พูดถึงการหลงลืมความศรัทธาซึ่งนำไปสู่จิตใจที่บิดเบือน ผู้วิจัยใช้ สี ขาว เพื่อบอกถึงความว่างเปล่าของความศรัทธาภายในจิตใจ ใช้เส้นที่บิดเบี้ยวและรูปทรงของกลีบที่บิดพลิ้วแสดงถึงความบิดเบือนของจิตใจ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

2.3. ผลงานจิตรกรรม ดวงใจ (2561)

แนวความคิด ‘ดวงใจที่ยึดมั่นในความศรัทธา กับดวงใจที่หลงลืมในความศรัทธา’

อภิปรายการสร้างสรรค์ ผลงาน ‘ดวงใจ’ กล่าวถึงการกีดกันระหว่าง การยึดมั่น และการหลงลืม ผู้วิจัยแทนคุณลักษณะทั้ง 2 ด้วยรูปทรงกลม (ดวงจิต) โดยดวงจิตที่ดีคือรูปทรงกลมสมบูรณ์ มี สี ดำ ประดับภายในแสดงถึงการยึดมั่นในความศรัทธา ส่วนดวงจิตที่หลงลืม แทนด้วยรูปทรงกลมเส้นรอบนอกคล้ายใบเลื่อย เพื่อแสดงให้เห็นถึงความอันตรายที่สามารถทำร้ายได้ มี สี ขาว ประดับภายในแสดงถึงการหลงลืมในความศรัทธา ซึ่งสีขาวในที่นี้คือความว่างเปล่า ในการกีดกันผู้วิจัยวางรูปทรงกลมดำไว้ด้านบนของรูปทรงกลมขาว เพื่อให้ความหนักของสีดำกดทับสีขาว แสดงออกถึงการกดทับ

ภาพที่ 48: ดวงใจ (2561)

ที่มา : ผู้วิจัย, 2561

ภาพที่ 49: Seen (2561)

ที่มา : ผู้วิจัย, 2561

2.4. ผลงานจิตรกรรม Seen (2561)

แนวความคิด ‘ความศรัทธาหนึ่งเดียว’

อภิปรายการสร้างสรรค์ ความศรัทธาในพระเจ้าหนึ่งเดียวนำมาสู่คุณค่าทางจิตใจ แต่หากหลงลืมยอมเป็นเรื่องอันตรายสำหรับจิตใจนั้นๆ ความศรัทธาในหนึ่งเดียวแทนด้วย **س** เพียงรูปทรงเดียว คุณค่าทางจิตใจแทนด้วยกรอบสี่ทอกล้อมรอบดวงจิต ในทางตรงกันข้ามรูปทรง **س** เงินสีเงิน หมายถึง ความศรัทธาที่เกิดจากเงิน เป็นความศรัทธาที่ซื้อได้ ถูกล้อมรอบด้วยรูปร่างคล้ายใบเลื่อย เพื่อแสดงถึงความอันตรายของความศรัทธาสีเงิน

2.5. ผลงานจิตรกรรม Pray 5 Times a Day (2561)

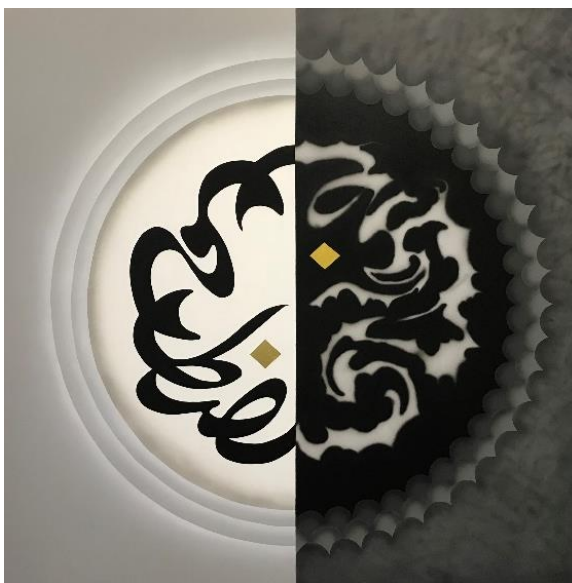
แนวความคิด ‘ผู้ใดหมั่นสรรเสริญพระเจ้า รัศมีจะปกคลุมจิตใจของเขา’

อภิปรายการสร้างสรรค์ การสรรเสริญหรือการละหมาด ภาษาอาหรับคือ **صلاة** (เศาะลาฮฺ) แปลว่า “การวิงวอนขอพร การสรรเสริญ” แต่โดยการปฏิบัติแล้วหมายถึงการแสดงความเคารพสักการะอัลลอฮฺ (มวลการสรรเสริญเป็นของพระองค์) ตามแบบอย่างที่ท่านศาสดามุฮัมมัด ได้ปฏิบัติทั้งในรูปแบบและคำอ่าน (บรรจง บินกาซัน, 2547, น. 150)

ผู้เป็นมุสลิมมีหน้าที่ต้องละหมาด 5 เวลาต่อวัน นั่นคือ

- ละหมาดซุฮฺรี (**الصبح**): เวลารุ่งอรุณก่อนที่ดวงอาทิตย์จะขึ้น
- ละหมาดดูฮฺรี (**الظهر**): เวลาบ่าย เริ่มเมื่อดวงอาทิตย์คล้อยจากศีรษะ ไปจนกระทั่งเงาของวัตถุยาวเท่ากับตัวของมัน
- ละหมาดอัศรี (**العصر**): เวลาบ่ายคล้อย เริ่มเมื่เงาของวัตถุเริ่มมีความยาวเท่ากับตัวของมันไปจนกระทั่งก่อนดวงอาทิตย์ตกดิน
- ละหมาดมัฆริบ (**المغرب**): เวลาที่ดวงอาทิตย์ลับขอบฟ้าไปแล้วจนกระทั่งแสงสว่างของดวงอาทิตย์หมดไปจากท้องฟ้า
- ละหมาดอิชอาอ์ (**العشاء**): เวลาตั้งแต่แสงดวงอาทิตย์หมดไปจากท้องฟ้าไปจนถึงเที่ยงคืน (บรรจง บินกาซัน, 2547, น. 150)

จากชื่อของเวลาละหมาดทั้ง 5 ผู้วิจัยได้ตัดทอนนำอักษรแรกสุดของคำศัพท์ในแต่ละเวลาแล้วนำมาเชื่อมโยงด้วยการเขียนในแบบอักษรวิจิตรอาหรับ จัดวางในรูปทรงกลม ผังที่เขียนด้วยสีดำคือ ความหนักแน่นในการสรรเสริญพระเจ้าอยู่เสมอ รัศมี (วงกลม) จะปกคลุมดวงใจของบุคคลนั้น ในทางตรงกันข้าม การลึบเลื่อน ผู้วิจัยแทนด้วยการเขียนให้มีความลึบเนียน ไม่ชัดเจน ดวงจิตปกคลุมด้วยเกราะหนาม ห่อหุ้มปิดสนิทจากการรำลึกถึงความดีงาม มีเพียงความหลงลืมอัดแน่นอยู่ภายใน

ภาพที่ 50: Pray 5 Times a Day (2561)

ที่มา : ผู้วิจัย, 2561

2.6. ผลงานจิตรกรรม อดทน (2561)

แนวความคิด ‘การถือศีลอด หลักปฏิบัติสู่ความศรัทธา’

อภิปรายการสร้างสรรค์ การถือศีลอด หมายถึงการงดเว้นจากการกิน ดื่ม การมีเพศสัมพันธ์ และการทำความชั่วทั้งปวงไม่ว่าจะโดยกิริยา วาจา และใจ นับตั้งแต่ดวงอาทิตย์ขึ้นจนถึงดวงอาทิตย์ตกดินตลอดเดือนรอมฎอน

คัมภีร์กุรอ่าน บทที่ 2 วรรคที่ 183 กล่าวถึงการถือศีลอดไว้ว่า “โอ้บรรดาผู้ศรัทธา การถือศีลอดได้ถูกกำหนดแก่ผู้เจ้าเช่นเดียวกับที่ได้ถูกกำหนดแก่คนก่อนหน้าผู้เจ้าแล้ว ทั้งนี้เพื่อที่ผู้เจ้าจะได้ยำเกรง” (บรรจง บินกาซัน, 2547, น. 147)

การถือศีลอดจึงเป็นการแสดงความยำเกรงต่อพระเจ้าและเป็นการฝึกความอดทนของชาวมุสลิม ผู้ที่รู้จักอดทนย่อมรู้จักการยับยั้ง การยับยั้งในที่นี้คือการยับยั้งจากอารมณ์ ผู้วิจัยจึงแทนดวงจิตฝั่งซึ่งรู้จักการอดทน (ถือศีลอด) ด้วยคำว่า **صبر** (ซอบร) หมายถึง ‘ความอดทน’ ดวงจิตที่นวลขาวสะอาดและเรียบเนียน ล้อมรอบด้วยขอบสีทอง มีรัศมีปกคลุม แสดงถึงความดีงามที่ท่วมท้น ส่วนดวงจิตที่ไม่รู้จักการอดทน (การถือศีลอด) ดวงจิตนี้พร้อมจะกระโจนเข้าสู่ห้วงอารมณ์ ผู้วิจัยจึงแทนดวงจิตซึ่งไม่รู้จักการอดทนด้วยคำว่า **صبر** เขียนให้เลือนลางคล้ายดังจะหายไปสู่ความมืดมิดของจิตใจ ดวงจิตปรากฏคมเขี้ยวตงสัตว์ที่ดุร้ายพร้อมกระโจนเข้าสู่ห้วงอารมณ์ดิบอันแสนวุ่นวาย ผู้วิจัยได้สร้างพื้นหลังด้วยเส้นทิศทางอิสระ เป็นการปาดป้ายโดยขาดการยั้งคิดสิ้น เป็นการปาดป้ายอย่างอิสระของห้วงอารมณ์และสัญชาตญาณ เพื่อแสดงถึงความวุ่นวายจากห้วงอารมณ์ดิบ ผลงานชิ้นนี้หวังให้บุคคลตระหนักไตร่ตรองในทุกการกระทำด้วยความอดทนและสติปัญญา

ภาพที่ 51: อดทน (2561)

ที่มา : ผู้วิจัย, 2561

ช่วงที่ 3

3.1. ผลงานจิตรกรรม หลักปฏิบัติทั้ง 5 ประการ (2561)

แนวความคิด ‘หลักปฏิบัติทั้ง 5 สู่ความดีงาม’

อภิปรายการสร้างสรรค์ หลักปฏิบัติทั้ง 5 เป็นการสรุปรวมผลงานทั้งในช่วง 1 และช่วง 2 ผู้วิจัยได้ใช้รูปแบบในงานทั้ง 2 ช่วงเวลา มาจัดวางในองค์ประกอบสมมาตรทั้งสองฝั่ง และเปรียบเทียบทั้ง 2 ฝั่ง “ระหว่งการยึดมั่นกับการหลงลืม” ฝั่งซึ่งดำรงไว้ด้วยหลักปฏิบัติแห่งอิสลาม และฝั่งซึ่งหลงลืมในคำสอนแห่งการรำลึกถึงพระองค์ สร้างสรรค์ในรูปแบบของม้วนคัมภีร์ เพื่อแสดงถึงสิ่งเหล่านี้คือคำสอน หลักปฏิบัติทั้ง 5 ประการ ได้แก่

- การกล่าว “กะลิมะฮฺชะฮาดะฮฺ” หรือคำปฏิญาณตนว่า “อ้อฮะดออันลา อีลาฮะ อิลลัลลอฮฺ วะอ้อฮะดออันนะ มุฮัมมะดร์ รอซูลุลลอฮฺ” ซึ่งมีความหมายว่า “ข้าพเจ้าขอปฏิญาณว่า ไม่มีพระเจ้าอื่นใดที่คู่ควรแก่การเคารพสักการะนอกจากอัลลอฮฺ และข้าพเจ้าขอปฏิญาณว่ามุฮัมมัดเป็นศาสนทูตของอัลลอฮฺ” ผู้วิจัยแทนด้วยรูปทรงของ ๘ เพียงรูปทรงเดียว เพื่อกล่าวถึงความศรัทธาต่อพระเจ้าองค์เดียว

ภาพที่ 52: หลักปฏิบัติทั้ง 5 ประการ (2561)

ที่มา : ผู้วิจัย, 2561

- การละหมาดเป็นประจำวันละ 5 เวลา ผู้วิจัยแทนด้วยรูปทรงอักษรอาหรับเลข ๐ อ่านว่า **خمسة** (คอมชะฮฺ) หมายถึง 5 แสดงในรูปทรงของวงกลม เพื่อแสดงถึงการรำลึกอย่างสม่ำเสมอภายในดวงจิต

- การถือศีลอดตลอดเดือนรอมฎอน ผู้วิจัยแทนด้วยคำว่า **صبر** เพื่อแสดงถึงการรู้จักอดทนในทุกๆ สถานการณ์ ไม่หุนหันพลันแล่นกระทำด้วยอารมณ์

- การจ่ายซะกาต แทนด้วยคำว่า **زكاة** หมายถึง ภาษีจำนวนหนึ่งซึ่งกฎหมายอิสลามกำหนดให้เป็นหน้าที่ทางศาสนาสำหรับมุสลิมที่จะต้องจ่ายจากทรัพย์สินและผลผลิตที่ถึงเกณฑ์กำหนดตามระยะเวลาที่กำหนด โดยภาษาแล้ว ซะกาตมีความหมายอยู่ 2 นัยด้วยกัน คือ 1. การชักฟอก การขัดเกลาให้สะอาดบริสุทธิ์ 2. ความเจริญงอกงาม และความเติบโต (บรรจง บินกาชัน, 2547, น. 41) จากศัพท์ดังกล่าว ตัดทอนเหลือเพียงอักษรเดียวนั้นคือ **ز** (ไซ)

- การเดินทางไปทำฮัจญ์ครั้งหนึ่งในชีวิต ผู้วิจัยแทนด้วยคำว่า **حج** (ฮัจญ์) การเดินทางไปประกอบศาสนกิจที่กะอับะฮฺในนครมักกะฮฺระหว่างวันที่ 8-12 ของเดือนซุลฮิจญะฮฺ (เดือนปฏิบัติอาหรับ)

หลักปฏิบัติขั้นพื้นฐานทั้ง 5 ประการดังกล่าว เป็นเสมือนเสาหลักที่รองรับอิสลาม ท่านศาสดามุฮัมมัดได้กล่าวว่า “อิสลามถูกสร้างอยู่บนหลัก 5 ประการดังกล่าว” (บรรจง บินกาชัน, 2547, น.136)

3.2. ผลงานจิตรกรรม ปลายทางของความศรัทธา (2561)

แนวความคิด ‘ความศรัทธาคือคุณค่าซึ่งซ่อนอยู่ในจิตใจ’

อภิปรายการสร้างสรรค์ ผลงานชิ้นนี้สื่อถึงบุคคลซึ่งมีภายนอกคล้ายผู้หลงลืม แต่ภายในกลับเปี่ยมไปด้วยความศรัทธา ผู้วิจัยสร้างสรรค์ความหลงลืมด้วยกรอบสีเงิน ซึ่งเป็นดังสัญลักษณ์ของ ‘เงิน (วัตถุ)’ ภายในเขียนด้วย ส ดำล้อมรอบด้วยขอบสีทอง แสดงถึงความศรัทธาในหนึ่งเดียวอย่างแรงกล้า การซ้ำเส้นรูปทรงภายนอกของ ส เพื่อแสดงให้เห็นถึงภาวะของภายนอกและภายใน

ภาพที่ 53: ปลายทางของความศรัทธา (2561)

ที่มา : ผู้วิจัย, 2561

3.3. ผลงานจิตรกรรม Over Faith (2561)

แนวความคิด ‘ความศรัทธาที่มากเกินไป อาจทำร้ายตัวเราและคนรอบข้าง’

อภิปรายการสร้างสรรค์ ต่อยอดจากความศรัทธาหนึ่งเดียว (ผลงานจิตรกรรม Seen) การแทนด้วยรูปทรง ส สีดำ ล้อมรอบด้วยกรอบสีทอง แสดงถึงความศรัทธาในความเป็นหนึ่งเดียวอย่างแรงกล้าต่ออัลลอฮ์ (มวลการสรรเสริญเป็นของพระองค์) ผู้วิจัยเพิ่มเติมรูปร่างสามเหลี่ยมยื่นออกมาจากรูปทรงของ ส สื่อถึงเสี้ยนหนาม บดบังกรอบสีทองซึ่งล้อมรอบรูปทรง ส บ่งบอกถึงภัยคุกคาม ภัยจากการปฏิบัติในคำสอนที่มากเกินไปจนทำให้เกิดการบิบบคั่นในจิตใจ ความศรัทธาเช่นนี้สามารถทำร้ายตนเองรวมถึงบุคคลรอบข้าง และทำให้คุณค่าแท้จริงของความศรัทธาถูกบดบัง

ภาพที่ 54 (ชาย) : Over Faith (ผู้วิจัย, 2561)

ภาพที่ 55 (ขวา) : ล้น (ผู้วิจัย, 2561)

3.4. ผลงานจิตรกรรม ล้น (2561)

แนวความคิด ‘ความศรัทธาที่มากเกินไป อาจทำร้ายตัวเราเอง’

อภิปรายการสร้างสรรค์ ผลงานชิ้นนี้แสดงออกถึงความศรัทธาซึ่งเป็นภัยคุกคามเช่นเดียวกับผลงานชิ้นที่กล่าวมา แต่สำหรับผลงานชิ้นนี้จะมุ่งเน้นแสดงออกในความศรัทธาซึ่งเป็นภัยคุกคามต่อตนเอง เนื่องจากการยึดถือปฏิบัติในคำสอนแห่งศาสนาอิสลามมากเกินไปจนเกิดความพอดี กลายเป็นความคับข้องภายในจิตใจ ผู้วิจัยแทนด้วยรูปทรงกลมบิดเบี้ยวจากการถูกบีบรัด ภายในของรูปทรงกลมเต็มไปด้วยรูปทรงอักษรอาหรับซึ่งแทนตั้งคำสอนและการปฏิบัติแห่งศาสนาอิสลามทับซ้อนอย่างไม่มีสิ้นสุด ปรากฏเป็นคลื่นสายตาอัดแน่นอยู่ภายใน ตรงกลางของรูปทรงกลมอันบิดเบี้ยวปรากฏรูปทรง ๘ สีทอง สัญลักษณ์ดังกล่าวเพื่อแสดงถึงความเกินพอดีในความศรัทธาของบุคคล

4. ผลงานศิลปนิพนธ์ “จากความศรัทธาอันแรงกล้าสู่แรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมนามธรรม

4.1. ผลงานศิลปนิพนธ์ ถึงผู้ติดตาม (To The Follower) (2562)

แนวความคิด ‘นานวันของกาลเวลา ผ่านยุคสมัยและผู้คน ข้าพเจ้าพบว่าความศรัทธาของบุคคลต่อพระเจ้านั้นค่อยๆ เสื่อมถอย จึงเป็นที่มาของผลงานจิตรกรรม “ถึงผู้ติดตาม” เพื่อตักเตือนผู้ที่ติดตาม (พระองค์) ทั้งหลาย ให้รำลึกถึงความศรัทธาของตนอีกครั้ง’

ภาพที่ 56: ผลงานศิลปะนิพนธ์ ถึงผู้ติดตาม (To The Follower) (2562)

ที่มา : ผู้วิจัย, 2562

อภิปรายการสร้างสรรค ผู้วิจัยต้องการสื่อถึงการเสื่อมสลายในความคิดของบุคคลในความคิดสร้างสรรค์ ผู้วิจัยใช้รูปทรงวงกลมสีขาวแทนความดีงาม ซ้อนด้วยรูปทรงกลมโปร่ง 3 ชั้น สื่อถึงประกายรัศมี รูปแบบของวงรัศมีในที่นี้ หมายถึง ความพิเศษยิ่ง สัญลักษณ์วงกลมรัศมีจึงเป็นการแสดงถึง ความดีงามอันพิเศษยิ่ง ผู้วิจัยนำรูปทรง ส ตัวแรกลงสีด้วยสีดำ แทนความคิดอันแรงกล้า จัดวางในตำแหน่งใกล้กับวงกลมรัศมี รูปทรง ส ตัวต่อมาวางในตำแหน่งใต้รูปทรง ส แรก แสดงถึงการถูกบดบัง การบดบังในที่นี้ไม่ได้หมายถึงการถูกเบียดเบียน แต่หมายถึงการอยู่ภายใต้หรือการติดตาม การจัดวางให้รูปทรง ส เรียงเป็นแถวเพื่อแสดงถึงการติดตาม

ความเสื่อมสลายแทนด้วยการใช้แผ่นทองคำ ทำให้หลุดร่อนเพื่อแสดงถึงการร่วงโรย ด้านหลังของแผ่นทองเป็นพื้นผิวหยาบสร้างสรรค์ด้วยอารมณ์ กล่าวคือเป็นการสร้างสรรค์อย่างไม่มีกระบวนการคิดหรือไตร่ตรอง เป็นการสาดสีอย่างอิสระ จนเกิดเป็นพื้นผิวหยาบ สื่อถึงความวุ่นวายซึ่งหลบซ่อนอยู่เบื้องหลังแผ่นทองที่ร่วงโรย

4.2. ผลงานศิลปนิพนธ์ เปลือก (The Cover) (2562)

ภาพที่ 57: ผลงานศิลปนิพนธ์ เปลือก (The Cover, 2562)

ที่มา : ผู้วิจัย, 2562

แนวความคิด ‘ความศรัทธาเริ่มต้นจากภายใน’

อภิปรายการสร้างสรรค์ ผลงานชิ้นนี้กล่าวถึง ความศรัทธาที่แท้จริงตัดสินใจได้เพียงจากภายในของบุคคล แรงจูงใจเกิดจากความวุ่นวายของการแอบอ้างในความเป็นผู้รู้ทางศาสนา ด้วยการแต่งกายที่ชวนน่าเชื่อถือ แต่การพูดนั้นเต็มไปด้วยอารมณ์และความรุนแรง บุคคลเช่นนี้ไม่อาจนำมาซึ่งความสันติ เพราะวาจาที่นำไปสู่ความแตกแยกมากกว่าความสันติ ผู้วิจัยนำรูปทรง ส มาขยายด้วยการซ้ำรูปทรงภายนอกของรูปทรง ส ออกเป็นชั้น ๆ ชั้นภายนอกสุดคือเปลือกอันงดงามและสมบูรณ์ พื้นที่ว่างรอบรูปทรง ส เป็นพื้นที่ขาวสะอาด เปรียบได้กับชุดเครื่องแต่งกายภายนอกของบรรดาผู้แอบอ้าง แต่ภายในมีเพียงความเลือนลางของความศรัทธา ส ที่ขุนมัว

ในผลงานชิ้นนี้ผู้วิจัยได้แฝงความย้อนแย้งภาพลักษณ์ของผู้ศรัทธาชาวมุสลิม นั่นคือ หน้าผากที่ดำกร้าน ผู้มีหน้าผากดำกร้านบ่งบอกถึงคนผู้นี้ละหมาด (สรรเสริญพระเจ้า) อย่างสม่ำเสมอ แต่คุณลักษณะเช่นนี้ไม่สามารถใช้ตัดสินความศรัทธาได้ เนื่องจากความศรัทธาเป็นความรู้สึกภายในและภายในของบุคคลมีเพียงพระองค์หนึ่งที่รู้ดียิ่ง ผู้วิจัยใช้วิธีการทาผงถ่านลงบนหน้าผากของผู้วิจัยและทำการประทับลงบนผลงานจิตรกรรม เป็นจำนวน 2 ครั้ง ซึ่งเป็นจำนวนครั้งในการก้มกราบต่อ 1 ร็อกออต (หนึ่งหน่วยของลำดับท่าทางต่าง ๆ ในการละหมาด ประกอบด้วย ท่ายืน ท่าโค้งโดยฝ่ามือทั้งสองวางบนหัวเข่า ท่ากราบ ท่านั่งหลังกราบ และท่าก้มกราบครั้งที่ 2) เป็นการกล่าวหาว่า “ภายนอกที่สมบูรณ์ไม่อาจใช้ตัดสินภายในของบุคคล”

4.3. ผลงานศิลปนิพนธ์ Be Balance (2562)

ภาพที่ 58: ผลงานศิลปนิพนธ์ Be Balance (2562)

ที่มา : ผู้วิจัย, 2562

แนวความคิด ‘ความศรัทธาที่มากเกินไปอาจสร้างความแตกต่างในการอยู่ร่วม’

อภิปรายการสร้างสรรค ผลงานชิ้นนี้เป็นการกล่าวถึงความอึดอัดในความศรัทธาที่มากเกินไปของผู้วิจัย เมื่อได้ทำการศึกษาและพยายามคงไว้ซึ่งศิลปปฏิบัติอย่างเคร่งครัด กลับกลายเป็นคนแปลกหน้าในหมู่พี่น้องผู้ศรัทธา ความเป็นกันเองที่ค่อยๆ หินห่างออกไปถูกทาพาทด้วยความเป็นอุดมคติที่ผู้วิจัยพยายามสรรคสร้าง เป็นความศรัทธาที่มากเกินไป ท่านศาสตราจารย์ ดร. อัมมัต (ขอพระองค์ทรงสรรเสริญ และให้ความสันติแต่ท่าน) ในอดีตนันท์โดยอหามามบุดอริ รายงานว่า “รายงานจากอะบูสุรอยเราะห์ (ขอพระองค์ทรงให้ความปิติแต่ท่าน) ว่าท่านนบี (ขอพระองค์ทรงสรรเสริญ และให้ความสันติแต่ท่าน) ได้กล่าวว่า “ความจริงศาสนาเป็นเรื่องง่าย และจะไม่มีผู้ใดทุ่มเทให้กับการปฏิบัติศาสนาได้ครบสมบูรณ์ นอกจากเขาจะพ่ายแพ้ไม่สามารถปฏิบัติได้อย่างต่อเนื่อง ดังนั้นท่านทั้งหลายจงทำสิ่งที่ถูกต้องไม่หละหลวมและเลยเถิด และจงทำให้ไกลเคียงกับความสมบูรณ์ที่สุด และจงรับทราบข่าวดีถึงผลบุญของการกระทำอย่างสม่ำเสมอ และจงอาศัยเวลาเช้า เวลาเย็น และช่วงหนึ่งของเวลากลางคืนในการทำความคิด” (อรุณ บุญชม, 2559, น. 64)

ผู้วิจัยจึงแทนความศรัทธาของผู้วิจัยเองด้วยรูปทรง **س** สีขาว ซึ่งการใช้สีขาวในตรงนี้ คือความพยายามตั้งความศรัทธาของตนเองเป็นอุดมคติ รูปทรงผิดแปลกไปจาก **س** ตัวอื่นๆ ภายในภาพสื่อถึงความศรัทธาที่มากเกินไปจนจำเป็น วงกลมหรือดวงจิตที่อยู่เหนือรูปทรง **س** ทุกตัวจะมีลักษณะเป็นวงกลมสีขาว เพื่อแสดงถึงดวงจิตที่บริสุทธิ์ แต่ใน **س** สีขาว รูปทรงกลมจะมีความยุ่งเหยิงไม่สามารถจับต้นชนปลายเรื่องราวใดๆ และไม่อาจจะระบุรูปทรงที่ชัดเจนเช่นกัน รูปแบบการจัดวางผู้วิจัยเรียบเรียงรูปทรง **س** ในแนวนอน ซึ่งการเรียงเช่นนี้อ้างอิงจากลักษณะการยืนเรียงของพี่น้องมุสลิมก่อนเข้าสู่พิธีการละหมาด การเรียงเช่นนี้เพื่อกล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างพี่น้องร่วมศรัทธา

เพราะในการละหมาดนั้นคือการหลอมรวมจิตใจสู่พระผู้เป็นเจ้าองค์เดียว นั่นคือ อัลลอฮ์ (มวลการสรรเสริญเป็นของพระองค์) ในความสัมพันธ์ที่เหนียวแน่นกลับมีความสัมพันธ์หนึ่งอวดเบ่ง และก้าวก่ายตัดสินในความศรัทธาของผู้อื่น ความศรัทธาเช่นนั้นคือความหลงผิด

ภาพที่ 59: ผลงานศิลปนิพนธ์ Only Faith will survive (2562)

ที่มา : ผู้วิจัย, 2562

4.4. ผลงานศิลปนิพนธ์ Only Faith will survive (2562)

แนวความคิด ‘มีเพียงความศรัทธาเท่านั้นที่อยู่รอด’

อภิปรายการสร้างสรรค ผลงานชิ้นนี้ต้องการสื่อให้เห็นถึงความสำคัญของความศรัทธาว่าเป็นเพียงสิ่งเดียวที่ทำให้เรารอดพ้นจากบททดสอบต่างๆ ในโลกใบนี้ คำว่า ‘โลกใบนี้’ ทางศาสนาอิสลามเรียกว่า ‘ดุนยา (الدُّنْيَا)’ ซึ่งโลกดุนยาเป็นโลกแห่งการอยู่อาศัยและประกอบกิจของชีวิต โลกดุนยาสำหรับชาวมุสลิมแล้วเป็นเพียงทางผ่านสู่โลกอันเป็นนิรันดร์นามว่า โลกอาคิเราะห์ (الْآخِر) หรือ โลกแห่งวิญญูณณ์ ซึ่งเป็นสถานที่พำนักอันเป็นนิรันดร์

โลกดุนยาเป็นโลกแห่งการทดสอบ มนุษย์ทุกคนจะได้รับบททดสอบในโลกดุนยา เช่น การเจ็บป่วย การสูญเสีย ความยากลำบาก และอื่นๆ อีกมาก เพื่อดูว่าบุคคลผู้นั้นยังคงยำเกรงและรำลึกถึงเจ้าอยู่หรือไม่ หากบุคคลผู้นั้นยังคงรำลึกถึงพระองค์ด้วยความภักดี ด้วยความยำเกรง แน่นอนรางวัลอันเป็นนิรันดร์นั้นรอเขาอยู่ หากไม่ขอให้เขาได้พิจารณา และไตร่สวนในความศรัทธาของเขาเถิด

เนื่องด้วยผู้วิจัยต้องการแสดงให้เห็นถึงความมั่นคงในความศรัทธาเป็นทางออกและความเข้มแข็งในการอยู่รอด ผู้วิจัยจึงสร้างรูปทรงกลมทาดด้วยสีเงินเพื่อแสดงถึงโลกของวัตถุ การใช้สีเงินสำหรับผู้วิจัยคือสัญลักษณ์ของทุนนิยม สิ่งที่สามารถซื้อขายได้ ซึ่งไม่ต่างจากโลกในปัจจุบัน

ภายในรูปทรงกลมผู้วิจัยเขียนรูปทรง ส สีดำแทนด้วยความศรัทธาอันแรงกล้าต่อพระเจ้า เขียนในตำแหน่งกลางภาพสื่อถึงแก่นของความเป็นอยู่ในโลกใบนี้ รอบ ๆ รูปทรง ส เต็มไปด้วยรูปทรงต่าง ๆ รูปทรงกลมแทนความทุกข์ รูปทรงกลมทองแทนคุณค่าจอมปลอม รูปทรงแฉกแทนความเจ็บป่วย รูปทรงสามเหลี่ยมสีเงินแทนความเป็นทุนนิยม แต่ละรูปทรงเป็นตัวแทนของบททดสอบหรืออุปสรรคต่าง ๆ ในชีวิต แต่หากบุคคลมีความศรัทธามั่นอุปสรรคทั้งหลายดังกล่าวจะเป็นเพียงรูปทรงซึ่งไม่อาจแทนความรู้สึกใด นอกเหนือไปจากการได้รำลึกถึงพระเจ้ามากยิ่งขึ้น

4.5. ผลงานศิลปนิพนธ์ Remind (2562)

แนวความคิด ‘หมั่นรำลึกเพื่อดวงจิตใกล้ชิดพระองค์’

อภิปรายการสร้างสรรค์ ผลงานชิ้นนี้ต้องการสื่อถึงการรำลึกถึงพระเจ้าเป็นการชำระล้างจิตใจให้สะอาดและนำไปสู่ความสงบ นำเสนอด้วยรูปทรง ส กลับด้านจากซ้ายไปขวา (มุมซ้ายล่างของภาพ) เพื่อบ่งถึงความศรัทธาที่กลับตาลปัตร พันผิวคราบสนิมสีน้ำตาลแทนความหมาย ‘ความหลงลืม’ ดังคำกล่าว “ผู้ใดที่สวนมากในระยะเวลาของเขานั้นชอบลืมอัลลอฮ์ ก็จะทำให้เกิดสนิมมาเกาะกุมหัวใจ และหัวใจจะมีสนิมมากน้อยแค่ไหนนั้นขึ้นอยู่กับขนาดของการลืมอัลลอฮ์” (อารีฟีน แสงวิมาน, 2557, น. 29-28) คราบเหล่านี้จะเลือนหายไปด้วยการรำลึกถึง อัลลอฮ์ (มวลการสรรเสริญเป็นของพระองค์) ความสมบูรณ์ของความศรัทธาแทนด้วยอักษร ส สีดำ ปรากฏบนรูปทรงกลมดอกไม้กลีบทองเปล่งประกายรัศมี แสดงถึงคุณค่าอันเที่ยงแท้ จัดวางในตำแหน่งฝั่งขวาของภาพ เนื่องด้วยในศาสนาอิสลามฝั่งขวาหรือข้างขวาอุปมาได้ตั้ง ‘ความดีงาม’ ส่วนฝั่งซ้ายหรือข้างซ้ายอุปมาได้ตั้ง ‘ฝั่งของมารร้าย’ ดังวณะของพระองค์อัลลอฮ์ (มวลการสรรเสริญเป็นของพระองค์)

ภาพที่ 60: ผลงานศิลปนิพนธ์ Remind (2562)

ที่มา : ผู้วิจัย, 2562

บทที่ 56 วรรคที่ 27-38 ความว่า “27. และกลุ่มทางขวา (ผู้รับบันทึกด้วยมือขวา) เจ้ารู้หรือไม่ว่ากลุ่มทางขวาเป็นอย่างไร? 28. (พวกเขา) อยู่ภายใต้ต้นพุทราที่ไร้หนาม 29. และต้นกล้วยที่ออกผลเป็นเครือตั้งแต่ยอดจรดโคนต้น (ไม่เห็นลำต้น) 30. และร่มเงาที่แผ่กระจาย 31. และน้ำที่ไหลรินตลอดเวลา 32. และผลไม้อันมากมาย 33. โดยไม่หมดสิ้นตามฤดูและไม่เป็นที่ต้องห้าม 34. และเตียงนอนที่ถูกยกให้สูงขึ้น 35. แท้จริงเราได้บังเกิดพวกนางเป็นกรณีพิเศษจริง ๆ 36. แล้วเราได้ทำให้พวกนางเป็นสาวพรหมจรรย์ 37. เป็นที่น่ารักชื่นชมแก่ผู้ครอง 38. สำหรับกลุ่มทางขวา (ผู้ได้รับบันทึกด้วยมือขวา)” (สมาคมนักเรียนเก่าอาหรับ, 2535, น. 1256-1257)

บทที่ 56 วรรคที่ 41-44 ความว่า “41. และกลุ่มทางซ้าย (ผู้ได้รับบันทึกด้วยมือซ้าย) เจ้ารู้หรือไม่ว่ากลุ่มทางซ้ายเป็นอย่างไร? 42. อยู่ในลมร้อน และน้ำกำลังเดือด 43. อยู่ใต้ร่มเงาของควั่นที่ดำทึบ 44. ไม่ร่มเย็นและไม่เป็นที่น่าชื่นชม” (สมาคมนักเรียนเก่าอาหรับ, 2535, น. 1257)

การจัดวางองค์ประกอบของผลงานจึงจัดวางความตึงามไว้ ผิงขวา และความหลงลืม (สิ่งไม่ดีงาม) ไว้ผิงซ้าย ส่วนด้านบนและด้านล่าง คือ สิ่งซึ่งอยู่สูง และสิ่งซึ่งตกต่ำ

5. การวิเคราะห์และอภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง จากความศรัทธาอันแรงกล้าสู่แรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมนามธรรม ศึกษาความศรัทธาอันแรงกล้า ตีความได้ว่าเป็นความศรัทธาแห่งศาสนาอิสลาม แสดงออกด้วยรูปแบบของศิลปะนามธรรม โดยใช้รูปทรงของอักษรอาหรับวิจิตรหนึ่งในแขนงวิชาของศิลปะอิสลาม โดยการตัดทอนอักษรอาหรับ โดยเฉพาะอักษร **س** ซึ่งเป็นอักษรตัวแรกจากรากศัพท์คำว่าอิสลาม สร้างรูปทรงแบบเฉพาะขึ้น แทนค่าความศรัทธาแห่งศาสนาอิสลาม จัดในองค์ประกอบดุลยภาพแบบสมมาตร (แสดงถึงความมั่นคง) และดุลยภาพแบบอสมมาตร (แสดงถึงความเคลื่อนไหวและการเปลี่ยนแปลง) โทนสีประกอบด้วยสีขาว สีเทา และสีดำ เพิ่มเติมด้วยการปิดแผ่นทอง แผ่นฟรอยด์เงิน การใช้สีทอง และสีเงิน เพื่อแสดงบุคลิกภาพของความเจียบสงบ และความสูงส่งในเวลาเดียวกัน

บทที่ 5

สรุป

ความศรัทธาอันแรงกล้า ความศรัทธาอันแรงกล้าสำหรับผู้วิญญู คือ “ความศรัทธาแห่งศาสนาอิสลาม” ศาสนาอิสลามเป็นศาสนาที่มีหลักปฏิบัติเคร่งครัด ผู้เป็นมุสลิมจำเป็นต้องปฏิบัติศาสนกิจเพื่อรักษาสภาพความเป็นผู้ศรัทธา นั่นคือ การรำลึกถึงพระผู้เป็นเจ้าและศาสนาของพระองค์ ตลอดช่วงเวลาของการมีชีวิตอยู่ การปฏิบัติละหมาด 5 เวลา ใน 1 วัน ผู้เป็นมุสลิมจะต้องปฏิบัติเช่นนี้ในทุก ๆ วันของการใช้ชีวิตประจำวัน และเมื่อถึงเดือนรอมฎอน ผู้เป็นมุสลิมต้องถือศีลอดเป็นเวลาประมาณ 30-31 วัน เพื่อแสดงความภักดีต่อพระผู้เป็นเจ้า เมื่อผู้เป็นมุสลิมมีรายได้ที่พอเพียง เขาผู้นั้นต้องทำการบริจาคแก่ผู้ยากจน และเมื่อเขามีความสามารถทั้งพลังกำลังและทรัพย์สิน จำเป็นสำหรับเขาต้องเดินทางไปทำฮัจญ์ครั้งหนึ่งในชีวิต การปฏิบัติเหล่านี้หากบุคคลผู้นั้นไม่มีความศรัทธาอย่างแรงกล้า การคงไว้ซึ่งความศรัทธาเช่นนี้คงเป็นไปได้ยาก

การสร้างสรรคผลงานจิตรกรรมนามธรรม ผลงานจิตรกรรมเป็นผลงานสร้างสรรค์ในระนาบเรียบ คือ กว้างและยาว และสีเป็นสื่อสำคัญในการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม ผู้วิญญูสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมในรูปแบบของศิลปะนามธรรม เพราะความศรัทธาของผู้วิญญูมีภาวะเป็นนามธรรม ผู้วิญญูเรียนรู้การสร้างสรรคศิลปะนามธรรมจากคันทินสกีศิลปินชาวรัสเซีย ผู้เป็นบิดาแห่งวงการศิลปะนามธรรม การสร้างสรรค์ของคันทินสกีจะเน้นแนวความคิดในเรื่อง “การถ่ายทอดจากเสียงภายในของศิลปิน” การสร้างสรรค์จากเสียงภายในของผู้วิญญูเป็นเสียงขับร้องมาจาก “ความศรัทธาอันแรงกล้าต่ออัลลอฮ์ (มวลการสรรเสริญเป็นของพระองค์)”

รูปแบบการสร้างสรรคของศิลปะนามธรรม จะเน้นในเรื่องการจัดวางของเส้น รูปทรง และสี โดยเฉพาะเรื่องสีถือเป็นสื่อสำคัญ เพราะสีมีอำนาจในการกำหนดอารมณ์ของรูปทรง ไปจนถึงความรู้สึกของภาพ การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมนามธรรมของผู้วิญญูใช้รูปแบบของศิลปะอิสลามในแขนงวิชาอักษรอาหรับวิจิตร สำหรับผู้วิญญูอักษรอาหรับเปรียบได้กับถ้อยคำแห่งอิสลาม ผู้วิญญูได้นำมาประยุกต์ใช้จนกระทั่งได้พบกับรูปทรงของ **س** ซึ่งแทนความศรัทธาอันแรงกล้าของผู้วิญญู

รูปทรง **س** กลายเป็นสัญลักษณ์แห่งความศรัทธาอันแรงกล้าของผู้วิญญู ผู้วิญญูสร้างสรรค์ผลงานด้วยรูปทรง **س** เพื่อผู้ชมรู้สึกถึงความศรัทธาต่อพระเจ้าของผู้วิญญู ผ่านผลงานสร้างสรรค์จิตรกรรมนามธรรม

“ **س** ไม่ใช่เพียงความศรัทธา แต่ยังหมายถึง จิตวิญญาณที่ศรัทธา ”

บรรณานุกรม

- กรุณา-เรืองอุไร กุศลาสัย. (2554). *อมตวจนะคานธี*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์บ้านพระอาทิตย์.
- กำจร สุนพงษ์ศรี. (2559). *พจนานุกรมศัพท์ทัศนศิลป์*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จิระพัฒน์ พิตรปรีชา. (2552). *โลกศิลปะศตวรรษที่ 20* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: เมืองโบราณ.
- บรรจง บินกาชัน. (2547). *สารานุกรมอิสลาม สำหรับเยาวชนและผู้เริ่มสนใจ* (พิมพ์ครั้งที่ 2 ฉบับปรับปรุงแก้ไข). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ อัล อะมีน.
- บรรจง บินกาชัน. (2559). *สู่อิสลาม ลัทธิธรรมแห่งชีวิต* (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ อัล อะมีน.
- ปิยะแสง จันทรวงศ์ไพศาล. (2561). *ศิลปะอิสลาม*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพระหว่างประเทศ (องค์การมหาชน). (2560). *ศิลปะ หัตถกรรมในวัฒนธรรมมุสลิม*. นนทบุรี: ไทภูมิพับลิชชิ่ง.
- สมาคมนักเรียนเก่าอาหรับ. (2532). *ความหมายอัลกุรอานเป็นภาษาไทย ภาค 2* ฤช ที่ 11-20. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ทิพย์วิสุทธิ.
- สมาคมนักเรียนเก่าอาหรับ. (2535). *ความหมายอัลกุรอานเป็นภาษาไทย ภาค 3* ฤช ที่ 21-30. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ทิพย์วิสุทธิ.
- สรรเสริญ สันติธัญวงศ์. (2560). *ศิลปะในศตวรรษที่ 20*. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อัจฉิมา เจริญจิตร ตนานนท์ (2560). *นามธรรมของสายน้ำ* (วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท สาขาทัศนศิลป์). มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อรุณ บุญชม. (มป.). *ท่านรู้จักพระเจ้าแล้วหรือ ?*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ ส.วงศ์เสงี่ยม
- อารีฟิน แสงวิมาน. (2557). *99 พระนามอันวิจิตรของอัลลอฮ์ ศึกษาเชิงวิเคราะห์*. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.
- อาลี เสือสมิง. (2556). *อารยธรรมอิสลาม*. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสืออิสลาม.
- คาลิล ยิบราน. (2559). *ปรัชญาชีวิต* (พิมพ์ครั้งที่ 18) [The Prophet] (ระกั ภาวิไล, ผู้แปล). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ผีเสื้อ.

- ชาภิรุ นาอิก. (2557). *แนวความคิดเรื่องพระเจ้าในศาสนาสำคัญของโลก* [The Concept of God in Major Religions] (บรรจง บินกาซัน, ผู้แปล). กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสืออิสลาม.
- ชูชาน เมเรดิท และแคลร์ ฮิกแมน. (2558). *ศาสนาของโลก* [The us borne encyclopedia of world religions] (เอื้อยจิตร บุนนาค, ชนิกันต์ เนตรภักดี, และสิวะพร ก้วยสมบุรณ์, ผู้แปล). กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์.
- Navdeep Suri. (2558). *ชีวิต รพินทรนาถ ฐากูร 150 ปี ชาตกาล* [India Perspectives Vol.24 No. 2/2010] (วิไล ตระกูลสิน และเจริญเกียรติ ธนสุขถาวร, ผู้แปล). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ภารตะ.
- นารายัน เดชชย. (2557). *คานธีรำลึก : มหาบุรุษขึงสา* [My Gandhi] (อนิตรา พวงสุวรรณ โมเซอร์, ผู้แปล). กรุงเทพฯ: มูลนิธิโกมลคีมทอง.
- รพินทรนาถ ฐากูร. (2543). *เหมือนหนึ่งนกที่จากรัง รวมเรื่องเอกของรพินทรนาถ ฐากูร* [Golden Boat, Stories from Tagore, Mashi and Other Stories, Collected Poems and Prays of Rabindranath Tagore] (เรื่องอุไร-กรรณา กุศลาสัย, ผู้แปล). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แม่คำฝาง.
- รพินทรนาถ ฐากูร. (2555). *สาธนา* [Sadhana] (ระกั ภาวิไล, ผู้แปล). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ภารตะ.
- รพินทรนาถ ฐากูร. (2555). *คีตาญชลี* [Gitanjali] (กรรณา-เรื่องอุไร กุศลาสัย, ผู้แปล). กรุงเทพฯ: แม่คำฝาง.
- สลมาน อัล เอาตะฮฺ. (2560). *สู่จิตวิญญาณแห่งสันติ* [Inner Peace] (สมาคมยุวมุสลิมแห่งประเทศไทย, ผู้แปล). กรุงเทพฯ: สำนักวิชาการและสื่อเผยแพร่ ยมท..
- หะซัน อัล-บันนา. (2547). *อิสลามวิถีแห่งสันติภาพ* [www.lewaeddin.4t.com] (ซุฟอัม อุซมาน). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์อิสลามิก อะเคเดมี.
- เอ็ม ฟิตฮุลลอฮฺ กูเลน. (2551). *คำถามและคำตอบเกี่ยวกับความศรัทธา* [Questions and Answers about Faith] (บรรจง บินกาซัน, ผู้แปล). กรุงเทพฯ: Millen Trading.
- Howard A. (2015). *This is Kandinsky*. London: Laurence King.
- Janson H.W. & D. (1982). *The Story of Painting*. Japan: Thames and Hudson.
- Dickerman L. (2012). *Inventing Abstraction, 1910-1925: How a Radical Idea Changed Modern Art*. New York: MoMA Publications

- Carey M. (2012). *An Illustrated History of Islamic Art & Design*. Wigston: Southwater.
- Khalili N.D. (2008). *Visions of Splendor in Islamic Art and Culture*. China: Worth Press.
- Siegfried W. (2014). *The Formation and Structure of the Human Psyche*. Retrieved April 15, 2019, from <http://www.fau.edu/athenenocua/pdfs/William%20Siegfried.pdf>
- Hodge S. (2017). *THE SHORT STORY OF ART*. China: Laurence King Publishing.
- บทความพิเศษข่าวคริสตชน. (มป.). *โมเสสคือใครในประวัติศาสตร์*. สืบค้น 18 เมษายน 2562, จาก <https://sites.google.com/site/christianthaisite/moses-khux-khir-ni-prawatisastr>
- วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. (2561). *กรุณา กุศลาสัย*. สืบค้น 12 เมษายน 2562, จาก https://th.wikipedia.org/wiki/กรุณา_กุศลาสัย
- วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี (ลำปาง). *ความเชื่อ*. [เว็บไซต์]. สืบค้นจาก <http://bcnlp56.weebly.com/index.html>
- wassilykandinsky.net. (2008-2019). *Composition X*. สืบค้น 5 พฤษภาคม 2562, จาก <https://www.wassilykandinsky.net/work-62.php>
- wassilykandinsky.net, (2008–2019). *The Bauhaus and Geometric Abstraction*. สืบค้น 3 พฤษภาคม 2562, จาก <https://www.wassilykandinsky.net/work-50.php>

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นายชาریف ต่อเล็บ
วัน เดือน ปี เกิด	15 พฤศจิกายน 2531
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
วุฒิการศึกษา	โรงเรียนบางกอกวิทยา(มูลนิธิ) หลักสูตรศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต ภาควิชาทัศนศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย Diploma in Mushaf Art (Seni Khat) at Restu College, Shahalam : Malaysia.
ที่อยู่ปัจจุบัน	ปัจจุบันศึกษา หลักสูตรปริญญาศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชา ทัศนศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 556/7 หมู่บ้านการ์เด็นวิว ลาดพร้าว 112 แขวงพลับพลา เขตวังทองหลาง 10310

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY